

«Евразия» Сақтандыру компаниясы» АҚ

2023 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған
жылға шоғырландырылған қаржылық
есептілік

Мазмұны

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық қорытындысы	
Пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	6
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	7
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	8-9
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	10-11
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	12-88

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі шектеулі серіктестік
Қазақстан, А25D6Т5, Алматы,
Достық д-лы, 180,
+7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной ответственностью «КПМГ Аудит»
Казахстан, А25D6Т5, Алматы,
пр. Достык, 180

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

«Евразия» сақтандыру компаниясы» АҚ Акционерлеріне және Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебінен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының елеулі тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «Евразия» сақтандыру компаниясы» АҚ (әрі қарай, «Компания») және оның еншілес кәсіпорындарының (әрі қарай, «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, шоғырландырылған қаржылық есептілік Қаржылық есептілігінің халықаралық стандарттары жөніндегі Комитеті шығарған ҚЕХС стандарттарына (ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттары) сәйкес барлық елеулі қатынастарда Топтың 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы шоғырландырылған қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін және шоғырландырылған ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз одан әрі есебіміздің «Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық өдеп стандарттары Кеңесінің кәсіби бухгалтерлерге арналған өдеп кодексіне («БАХӘСК кодексі») және біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын өдептілік талаптарға сәйкес Топқа қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да өдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен БАХӘСК кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін Топ басшылығы мен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептіліктің дайындауы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Топтың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Топты жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдану үшін жауапты.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді өзіндік және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді өзіндік мақсатымен, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Топтың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Топтың үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;

«Евразия» сақтандыру компаниясы» АҚ
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі
3-бет

- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды өділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін мекемелердің қаржылық ақпаратына немесе Топ ішіндегі іскерлік әрекеттерге қатысты жеткілікті, тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Біз топтық аудитті бағыттау, бақылау және жүргізу үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін толығымен жауапты болып қаламыз.

Біз басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

Аудиттің нәтижесі болып табылатын тәуелсіз аудиторлардың есебінің келісім партнері:

Кузнецов А. А.
Аудит жөніндегі партнер

Нездемковский С. В.
Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудитору
2014 жылдың 2 маусымында берілген
№ МФ-0000182 аудитордың біліктілік куәлігі

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензияның №0000021

Дементьев С. А.
«КПМГ Аудит» ЖШС Жарғы негізінде
әрекет ететін Бас директоры

2024 жылдың 14 маусымы

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп

мың теңге	Ескертпе	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді*)
Сақтандыру шарттары бойынша түсім	6	195,826,262	168,809,128
Сақтандыру шарттары бойынша шығыстар	7	(165,164,082)	(129,633,524)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза шығыстар	18	(7,487,656)	(9,893,284)
Сақтандыру қызметтерін көрсету нәтижесі		23,174,524	29,282,320
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер	8	38,469,971	30,554,323
Өзге инвестициялық кірістер, нетто	9	(2,010,231)	12,390,554
Қаржы активтерінің құнсыздануынан таза шығын	10	(53,510)	(2,387,003)
Инвестициялық қызметтің нәтижесі		36,406,230	40,557,874
Сақтандыру шарттары бойынша таза қаржылық шығыстар	11	(15,195,113)	(14,254,317)
Қайта сақтандыру шарттары бойынша таза қаржылық кірістер	11	371,879	354,537
Таза қаржылық нәтиже		(14,823,234)	(13,899,780)
Өзге операциялық шығыстар	7	(11,564,851)	(9,394,464)
Пайыздық шығыстар	8	(1,278,837)	(55,822)
Өзге де (шығыстар)/кірістер, нетто		(86,053)	211,885
Салық салуға дейінгі пайда		31,827,779	46,702,013
Табыс салығы бойынша шығыс	12	(1,627,620)	(3,821,169)
Бір жылдағы пайда		30,200,159	42,880,844
Табыс салығын шегергендегі өзге жиынтық табыс			
<i>Кейіннен пайда немесе шығын құрамына қайта жіктелмейтін баптар:</i>			
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын үлестік құралдар-әділ құнның таза өзгеруі		9,702,317	-
<i>Қайта жіктелген немесе кейіннен пайда немесе залал ретінде қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>			
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдар:			
Әділ құнның таза өзгеруі		412,480	-
Пайда немесе залал құрамына ауыстырылған шама, нетто		113,779	-
Сату үшін қолда бар қаржылық активтер:			
Әділ құнның таза өзгеруі		-	(8,801,238)
Табыс салығын шегергендегі пайда немесе залал құрамына ауыстырылған шама		-	(2,470,953)
Сақтандыру бойынша қаржылық резервті өзгерту, нетто	10	(273,711)	457,820
Табыс салығын шегергендегі бір жыл ішіндегі өзге де жиынтық пайда/(залал)		9,954,865	(10,814,371)
Бір жылдағы жиынтық кірістің жиыны		40,155,024	32,066,473

* 4-ескертпені қараңыз

6-дан 88-ге дейінгі беттерде ұсынылған шоғырландырылған қаржылық есептілікті Басқарма 2024 жылдың 14 маусымында мақұлдады.

К. С. Чегебаев
Басқарма төрағасы

Г. М. Нурпейсова
Бас бухгалтер

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп оның ажырама бөлігі болып табылатын осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелермен бірге қаралуға тиіс.

мың теңге	Ескерт- пе	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді*)	2021 ж. (қайта есептелді*)
АКТИВТЕР				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	13	27,393,945	18,419,739	17,145,011
Әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	14			
- Топтың меншігіндегілер		83,308,288	34,715,860	52,283,909
- «РЕПО» мәмілелері бойынша кепілге салынғандар		10,662,228	-	-
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	15			
- Топтың меншігіндегілер		343,761,933	351,562,619	291,634,980
- «РЕПО» мәмілелері бойынша кепілге салынғандар		14,592,098	-	2,529,198
Инвестициялық меншік	16	4,469,139	4,532,241	5,458,624
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	17	6,447,206	5,672,897	4,511,440
Ағымдағы салық активі		1,964,157	-	361,293
Сақтандыру шарттары бойынша активтер	18	353,207	-	21,085
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	18	1,649,028	1,825,956	1,196,220
Өзге активтер	19	2,004,428	1,691,074	633,444
Барлық активтер		496,605,657	418,420,386	375,775,204
МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	18	205,923,064	173,541,556	143,588,880
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	18	70,009	66,005	66,143
Сақтандыру шарттары бойынша аванстар		1,968,699	641,671	445,170
«РЕПО» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	20	25,419,694	-	3,975,310
Өзге кредиторлық берешек	21	1,658,422	1,342,074	909,063
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	12	2,606,026	1,723,476	2,661,561
Ағымдағы салық міндеттемесі		-	149,091	-
міндеттемелер	22	1,935,523	1,728,296	917,333
Барлық міндеттемелер		239,581,437	179,192,169	152,563,460
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ				
Акционерлік капитал	23(a)	197,464,841	178,211,607	161,903,856
Тұрақтандырушылық резерві	23(d)	100,892	157,099	276,629
Сақтандыру бойынша қаржылық резерв		184,109	457,820	-
Қайта бағалау бойынша резерв		12,574,782	11,095,313	22,367,504
Бөлінбеген пайда		46,699,596	49,306,378	38,663,755
Барлық меншікті капитал		257,024,220	239,228,217	223,211,744
Барлық міндеттемелер мен меншікті капитал		496,605,657	418,420,386	375,775,204

* 4-ескертпені қараңыз

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп

мың теңге	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді*)
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Бір жылдағы пайда	30,200,159	42,880,844
<i>Түзету:</i>		
Тозу және амортизация	544,798	585,162
Құнсызданудан болған шығындарды есептеу	53,510	2,387,003
Пайыздық кіріс	(38,469,971)	(30,554,323)
Басқа инвестициялық кіріс	(414,224)	(639,918)
Пайыздық шығыстар	1,278,837	55,822
Әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздарды сатудан түскен таза өткізілген залал/(пайда)	166,055	(3,474,764)
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан өткізілмеген шығын/(пайда)	2,243,365	(8,292,039)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығуынан пайда	(24,124)	-
Сыйлықақылар мен демалыстар бойынша есептелген резерв	357,764	670,219
Табыс салығы бойынша шығыс	1,627,620	3,821,169
Айналым капиталындағы өзгерістерге дейінгі операциялық (шығын)/пайда	(2,436,211)	7,439,175
Операциялық активтердің (ұлғайту)/азайту		
Сақтандыру шарттары бойынша активтер	(353,207)	21,085
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	176,928	(629,736)
Өзге активтер	(435,620)	(1,109,476)
Операциялық міндеттемелерді ұлғайту/(азайту)		
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	32,039,369	30,524,951
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	4,004	(138)
Сақтандыру шарттары бойынша аванстар	1,327,028	196,501
Өзге кредиторлық берешек	316,348	397,814
Өзге міндеттемелер	(140,145)	111,983
Пайыздық және өзге қаржылық табысқа және табыс салығын төлеуге дейінгі операциялық қызметтен ақшалай қаражаттың таза түсімі	30,498,494	36,952,159
Алынған пайыздық кіріс	33,407,072	30,165,621
Төленген пайыздар	(1,097,142)	(55,822)
Төленген табыс салығы	(2,806,770)	(3,359,522)
Операциялық қызметтен ақшалай қаражаттың таза түсімі	60,001,654	63,702,436
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Сату үшін қолда бар қаржы активтерін сату	-	10,442,764
Сату үшін қолда бар қаржы активтерін сатып алу	-	(3,901)
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздарды сатып алу	(56,577,172)	-
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздарды сату	23,633,727	-
ПЗАӨҚ бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздарды сатып алу	(1,999,999)	(7,931)
Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестицияларды сатып алу	-	(79,938,438)
Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестицияларды өтеу	-	27,549,394
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздарды сатып алу	(67,378,464)	-
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздарды өтеу	49,268,637	-
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(1,293,481)	(830,226)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатудан түсетін түсімдер	60,041	3,977
Инвестициялық қызметте ақшалай қаражатты таза пайдалану	(54,286,711)	(42,784,361)

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуға тиіс.

	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді*)
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
«РЕПО» мәмілелері бойынша ақшалай қаражаттың түсуі	415,239,501	383,033
«РЕПО» мәмілелері бойынша ақшалай қаражаттың шығуы	(390,001,502)	(4,358,344)
Акционерлік капиталды шығарудан түсетін түсімдер	19,253,234	16,307,751
Төленген дивидендтер	(41,006,470)	(32,357,751)
Қаржы қызметінен/қызметіне ақшалай қаражаттың таза түсімі/(пайдаланылуы)	3,484,763	(20,025,311)
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының таза ұлғаюы	9,199,706	892,764
Валюта бағамдарының өзгеруінің ақша қаражаттары мен олардың баламаларына әсері	(225,500)	381,964
Валюта бағамдарының өзгеруінің ақша қаражаттары мен олардың баламаларына әсері	18,419,739	17,145,011
Жыл соңындағы жағдай бойынша ақша қаражаттары және олардың баламалары (13-ескертпе)	27,393,945	18,419,739

* 4-ескертпеі қараңыз

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп
«Евразия» Сақтандыру компаниясы» АҚ

	Акцияонерлік капитал	Тұрақтандырушылық резерв	Өзге резервтер	Сақтандыру бойынша қаржылық резерв	Қайта бағалау бойынша резерв	Бөлінбеген пайда	Барлық меншікті капитал
мың теңге	161,903,856	276,629	188,307	-	22,367,504	33,757,392	218,493,688
2022 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	-	-	(188,307)	-	-	4,906,363	4,718,056
Салықты шегергенде, ХҚЕС (IFRS) 17 бастапқы қолдану кезіндегі түзету*	161,903,856	276,629	-	-	22,367,504	38,663,755	223,211,744
2022 жылғы 1 қаңтарға қайта есептелді *							
Жиынтық табыстың барлығы, (қайта есептелді*)	-	-	-	-	-	42,880,844	42,880,844
Бір жылдағы пайда							
Басқа жиынтық табыс							
Қайта жіктелген немесе кейіннен пайда немесе залал ретінде қайта жіктелуі мүмкін баптар:							
Табыс салығын шегергендегі әділ құнның таза өзгеруі	-	-	-	-	(11,272,191)	-	(11,272,191)
Табыс салығын шегергендегі сақтандыру бойынша қаржы резервін таза өзгерту	-	-	-	457,820	-	-	457,820
Барлық басқа жиынтық табыс	-	-	-	457,820	(11,272,191)	-	(10,814,371)
Бір жылдағы жиынтық табыстың барлығы қайта есептелді*	-	-	-	457,820	(11,272,191)	42,880,844	32,066,473
Меншікті капиталдың құрамында тікелей көрсетілген меншік иелерімен операциялар Шығарылған акциялар (23(а) Ескертпе)	16,307,751	-	-	-	-	-	16,307,751
Жарияланған және төленген дивидендтер (23(в) Ескертпе)	-	-	-	-	-	(32,357,751)	(32,357,751)
Тұрақтандыру резервінен аудару (23(г) Ескертпе)	-	(119,530)	-	-	-	119,530	-
Меншік иелерімен барлық операциялар	16,307,751	(119,530)	-	-	-	(32,238,221)	(16,050,000)
2022 жылғы 31 желтоқсанда қайта есептелді * қалдық	178,211,607	157,099	-	457,820	11,095,313	49,306,378	239,228,217

* Қараңыз Ескертпе 4

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке оның ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы тиіс.

мың тенге	Сақтандыру бойынша					Қайта бағалау бойынша		Барлығы капитал
	Акциялық капитал	Тұрақтандыру резерві	Өзге резервтер	қаржылық резерв	Қайта бағалау бойынша резерв	Бөлінбеген пайда	Барлығы капитал	
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	178,211,607	157,099	-	457,820	11,095,313	49,306,378	239,228,217	
Табыс салығын шегергендегі ХКЕС (IFRS) 9 бастапқы қолдану кезіндегі түзету	-	-	-	-	(348,661)	(257,124)	(605,785)	
2023 жылғы 1 қаңтарда қайта есептелді * қалдық	178,211,607	157,099	-	457,820	10,746,652	49,049,254	238,622,432	
Жиынтық табыстың барлығы қайта есептелді*	-	-	-	-	-	-	-	
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	-	30,200,159	30,200,159	
Басқа жиынтық табыс								
<i>Кейіннен пайда немесе шығын құрамына қайта жіктелмейтін баптар</i>								
Табыс салығын шегергенде БЖҚӨК бойынша бағаланатын үлестік құралдардың әділ құнының таза өзгеруі	-	-	-	-	9,702,317	-	9,702,317	
Табыс салығын шегергендегі БЖҚӨК бойынша бағаланатын үлестік құралдардың шығуынан пайда	-	-	-	-	(8,400,446)	8,400,446	-	
<i>Қайта жіктелген немесе кейіннен пайда немесе залал ретінде қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>								
БЖҚӨК бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құнындағы таза өзгеріс және табыс салығын шегергендегі пайда немесе залал құрамына ауыстырылған шама	-	-	-	-	526,259	-	526,259	
Сақтандыру бойынша қаржы резервін таза өзгерту	-	-	-	(273,711)	-	-	(273,711)	
Барлық басқа жиынтық табыс	-	-	-	(273,711)	1,828,130	8,400,446	9,954,865	
Бір жылдағы жиынтық табыстың барлығы қайта есептелді*	-	-	-	(273,711)	1,828,130	38,600,605	40,155,024	
Меншікті капиталдың құрамында тікелей көрсетілген меншік иелерімен операциялар								
Шығарылған акциялар (23(а) Ескертпе)	19,253,234	-	-	-	-	-	19,253,234	
Жарияланған және төленген дивидендтер (23(в) Ескертпе)	-	-	-	-	-	(41,006,470)	(41,006,470)	
Тұрақтандыру резервінен аудару (23(г) Ескертпе)	-	(56,207)	-	-	-	56,207	-	
Меншік иелерімен барлық операциялар	19,253,234	(56,207)	-	-	-	(40,950,263)	(21,753,236)	
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	197,464,841	100,892	-	184,109	12,574,782	46,699,596	257,024,220	

* Қараныз Ескертпе 4.

1 Есеп беретін кәсіпорын

(а) Ұйымдастырушылық құрылымы және қызметі

Ұсынылған шоғырландырылған қаржылық есептілік «Евразия» Сақтандыру компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») және оның «Евразия» Өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ еншілес ұйымының (бұдан әрі – «Топ») қаржылық есептілігін қамтиды.

«Евразия» Сақтандыру компаниясы» АҚ Қазақстан Республикасында 1995 жылы мамырда «Евразия» акционерлік сақтандыру компаниясы ретінде құрылды. 1999 жылғы 21 қаңтарда Компания «Евразия» Сақтандыру компаниясы» ашық акционерлік қоғамы болып қайта тіркелді. 2005 жылғы 21 мамырда Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде айқындалған мағынада акционерлік қоғам болып қайта тіркелді. Соңғы қайта тіркеу 2009 жылғы 26 маусымда «Евразиялық қаржы компаниясы» АҚ бас компания болған кезде болды.

Компанияның Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі берген сақтандыру және қайта сақтандыру жөніндегі қызметті жүзеге асыруға 2022 жылғы 26 желтоқсандағы № 2.1.20 лицензиясы бар.

2018 жылғы 19 қарашада Компания «Евразия» Өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ еншілес кәсіпорнын құрды. 2019 жылғы 4 наурызда «Евразия» Өмірді сақтандыру компаниясы» АҚ «өмірді сақтандыру» саласы бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметін жүзеге асыру құқығына лицензия алды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания еншілес кәсіпорындағы 100% қатысу үлесіне ие.

Топтың негізгі қызметі иелерінің, автокөлік құралдарының, мүліктің, жүктердің, көлік құралдарының, әуе, теміржол және су көлігінің жауапкершілігін сақтандыру және қайта сақтандыру, өмірді сақтандыру, аннуитеттік сақтандыру, жазатайым оқиғалардан сақтандыру және сақтандырудың өзге де түрлері болып табылады.

Топтың заңды мекенжайы: A05D7G5, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Желтоқсан к-сі, 59. Топтың бас кеңсесі Алматы қаласында орналасқан, Топтың Қазақстан Республикасының аумағында 2023 жылғы 31 желтоқсанға 39 филиалы бар (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 39 филиалы).

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың акционерлері:

	2023 жыл, %	2022 жыл, %
Акционерлер:		
«Евразиялық қаржы компаниясы» АҚ	95	95
Уманов Борис Григорьевич	5	5
Барлығы	100	100

(б) Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Топтың қызметі негізінен Қазақстанда жүзеге асырылады. Тиісінше, дамушы нарықтың ерекшеліктеріне тән Қазақстанның экономикасы мен қаржы нарықтары Топтың бизнесіне әсер етеді. Құқықтық, салықтық және әкімшілік жүйелер дамуын жалғастыруда, алайда олардың талаптарын түсіндірудің екіұштылығы тәуекелімен ұштасады, олар сондай-ақ жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл басқа заңдық және фискалдық кедергілермен бірге Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша проблемалар туғызады. Қазақстандық теңгенің құнсыздануы және әлемдік нарықтардағы мұнай бағасының құбылмалылығы да шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттарының белгісіздік деңгейін арттырды.

2022 жылдың ақпанында Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы әскери қақтығысқа байланысты бірқатар елдер Ресей Федерациясына қарсы санкциялар енгізді. Қақтығыстың әсері екі елдің экономикалық белсенділігіне ғана емес, жаһандық экономикаға да әсер етеді. Санкцияларды енгізу нәтижесінде әлемнің көптеген елдерінде шикізат пен азық-түлік тауарларының бағасы өсті, ресурстарды жеткізу арасындағы белгіленген байланыстар бұзылды, бағаларға инфляциялық әсер байқалады, сарапшылар әлемдік өнеркәсіп үшін экономикалық салдарды да болжайды.

Ұсынылған шоғырландырылған қаржылық есептілік Қазақстанда бизнесті жүргізу шарттарының Топтың қызметіне және қаржылық жағдайына қандай әсер ететініне басшылықтың көзқарасын көрсетеді. Болашақ шаруашылық жағдайларының нақты әсері олардың басшылығының бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

2 Есепке алу негіздері

(а) ХҚЕС сәйкестігі туралы мәлімдеме

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (ХҚЕС қаржылық есептілік стандарттары) шығарған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес дайындалды.

Бұл ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» және ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» талаптарын қолдана отырып дайындалған Топтың жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігінің бірінші жиынтығы. Есеп саясатының маңызды қағидаттарына тиісті өзгерістер 4-ескертпеде ашылады.

(б) Қаржылық көрсеткіштерді бағалау принциптері

Шоғырландырылған қаржылық есептілік шартта көзделген қызметтер үшін міндеттемелер мен маржаларды орындау (бұдан әрі – «ШКҚМ») бойынша ақша ағындары негізінде есепке алынатын әділ құн және сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша көрсетілген инвестициялық бағалы қағаздарды қоспағанда, нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалған, болған жағдайда.

(в) Функционалдық валюта және шоғырландырылған қаржылық есептілік деректерін ұсыну валютасы

Топтың функционалдық валютасы қазақстандық теңге болып табылады, өйткені ол Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы бола отырып, оларға қатысы бар негізгі оқиғалар мен мән-жайлардың көпшілігінің экономикалық мәнін көрсетеді. Қазақстандық теңге осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің деректерін ұсыну валютасы болып табылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің барлық деректері мың теңгеге дейінгі дәлдікпен дөңгелектенді.

(г) Бағалау мен пайымдауды қолдану

ХҚЕС қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау басшылықтың есеп саясатының ережелері қалай қолданылатынына және активтер, міндеттемелер, кірістер мен шығыстар қандай сомада көрсетілетініне әсер ететін кәсіби пайымдауларды, жорамалдар мен есептік бағалауларды пайдалануды талап етеді. Нақты нәтижелер осы бағалаулардан өзгеше болуы мүмкін.

Болжамдар мен олардың негізінде жасалған есептік бағалаулар оларды өзгерту қажеттілігі тұрғысынан үнемі талданады. Есептік бағалаулардағы өзгерістер осы бағалаулар қайта қаралған есепті кезеңде және көрсетілген өзгерістерден зардап шеккен барлық кейінгі кезеңдерде танылады.

Пайымдаулар

Есеп саясатының ережелерін қолдану процесінде қалыптасқан және шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға неғұрлым елеулі әсер еткен неғұрлым маңызды пайымдаулар туралы ақпарат мынадай ескертпелерде берілген:

- Ескертпелер 14, 15 және 3(ж)(i) – қаржылық активтердің жіктелуі: активтер ұсталатын бизнес-үлгіні бағалау;
- Ескертпелер 18 және 3(в)(i) – сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарының жіктелуі: шарттың елеулі сақтандыру тәуекелін беретіндігін бағалау;
- Ескертпелер 18 және 3(в)(iii) – сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарын біріктіру деңгейі: шарттардың портфельдерін сәйкестендіру және бастапқы тану сәтінде ауыртпалық болып табылатын шарттар топтарын және бастапқы тану сәтінде оларға қатысты олардың кейіннен ауыртпалық болу ықтималдығы елеулі болмайтын шарттарды айқындау;
- Ескертпелер 18(г) және 3(в)(vi) – сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарын бағалау: қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетулерді және шартта көзделген қамту бірліктерін бағалау әдістерін айқындау;
- Ескертпе 4 (a) (ii) – ХҚЕС (IFRS) 17 көшу: өзгертілген ретроспективті тәсілді қолдану үшін негізделген және расталған ақпараттың бар-жоғын анықтау.

Болжамдар мен бағалаудың белгісіздігі

Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарын бағалау кезінде жасалған жорамалдар туралы ақпарат 18(г) - ескертпеде қамтылады. Келесі негізгі болжамдардағы өзгерістер 2024 жыл ішінде міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағындарының маңыздылық деңгейін өзгерте алады. Алайда, мұндай өзгерістер ауыртпалықты шарттар бойынша туындайтын немесе болашақ қызметтерге жатпайтын жағдайларды қоспағанда, бұл өзгерістер ШКҚМ түзетуге алып келеді және шарттардың баланстық құнына әсер етпейді:

- өмірді сақтандыру шарттары: өлім-жітім, сырқаттану коэффициенттеріне, полис ұстаушының мінез-құлқына және несиелеу мөлшерлемелеріне байланысты болашақ ақша ағындары туралы болжамдар;
- өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру шарттары: сақтандыру шығындарын дамыту туралы жорамалдар; және
- барлық шарттар: дисконттау мөлшерлемелері туралы болжамдар, соның ішінде өтімсіздік үшін кез-келген сыйлықақы.

3 Есеп саясатының маңызды ережелері

Төменде сипатталған есеп саясатының ережелерін Топ дәйекті түрде қолданды.

(a) Шоғырландыру принциптері

Еншілес ұйымдар-бұл Топ бақылайтын кәсіпорындар. Топ еншілес кәсіпорынды бақылайды, егер Топ инвестициялар объектісіне қатысудан түскен өзгермелі кірістермен байланысты тәуекелдерге ұшыраса немесе осындай кірісті алуға құқығы болса және осы кірістің мөлшеріне әсер ету мақсатында осы кәсіпорынға қатысты өз өкілеттіктерін пайдалануға мүмкіндігі болса. Еншілес кәсіпорындардың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің көрсеткіштері бақылауды алған күннен бастап оның тоқтатылған күніне дейін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің құрамында көрсетіледі. Еншілес ұйымдардың есеп саясаты оны топта қабылданған есеп саясатына сәйкестендіру қажет болған жағдайларда өзгертілді.

Топішілік қалдықтар мен операциялар, сондай-ақ топішілік операциялардан жұмсалмаған кірістер мен шығыстар жойылады.

(б) Шетел валютасы

Шетел валютасындағы операциялар операциялар жасалған күндерде қолданыста болған валюта бағамдары бойынша Топтың функционалдық валютасына аударылады. Есепті күндегі жағдай бойынша шетел валютасында көрсетілген ақшалай активтер мен міндеттемелер есепті күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасында көрсетілген ақша активтері мен міндеттемелері бар операциялардан түскен пайда немесе залал кезең басындағы жағдай бойынша функционалдық валютадағы амортизацияланған құн, кезең ішінде тиімді мөлшерлеме бойынша есептелген пайыздар мен төлемдер мөлшеріне түзетілген және есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылған шетел валютасындағы амортизацияланған құнмен. Әділ құн бойынша бағаланатын шетел валютасында көрсетілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер әділ құн айқындалған күндерде қолданыста болған валюта бағамдары бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасында көрсетілген және нақты шығындар бойынша көрсетілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер операция жасалған күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасына аудару нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмалар, құнсыздану салдарынан айырма туындаған жағдайларды қоспағанда, сату үшін қолда бар үлестік қаржы құралдарын аудару кезінде туындайтын айырмаларды қоспағанда, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі, бұл жағдайда өзге жиынтық табыстың құрамында көрсетілген бағамдық айырмалар мынадай жағдайларда қайта жіктеледі: пайда немесе шығын құрамы.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Топ келесі валюта айырбастау бағамын пайдаланды:

<i>Валюта</i>	<u>2023 ж.</u>	<u>2022 ж.</u>
1 АҚШ доллары	454.56	462.65
1 еуро	502.24	492.86

(в) Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары

(i) Шарттардың жіктелуі

Топ елеулі сақтандыру тәуекелін қабылдайтын шарттар сақтандыру шарттары ретінде жіктеледі. Базалық сақтандыру шарттарымен байланысты елеулі сақтандыру тәуекелін беретін Топ ұстайтын шарттар қайта сақтандыру шарттары ретінде жіктеледі. Сақтандыру шарттары сонымен қатар Топты қаржылық тәуекелге ұшыратады.

Топ сақтандыру шарттарын келесі санаттардың біріне жіктейді:

- шығарылған сақтандыру шарттары;
- сақтандыру шарттары ретінде жіктелген шығарылған қайта сақтандыру шарттары;
- сақтандыру шарттары ретінде жіктелген ұсталатын қайта сақтандыру шарттары.

Сақтандыру шарттарын сәйкестендіру критерийлері

Шығарылған шартты «сақтандыру шарты» ретінде жіктеу үшін Топ келесі шарттардың бір мезгілде орындалуын тексереді:

- елеулі сақтандыру тәуекелі шарт бойынша беріледі; және
- шартта көрсетілген сақтандыру жағдайы сақтанушы үшін жағымсыз салдарға әкеп соғады.

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттарын сәйкестендіру критерийлері

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары үшін Топ шығарылған сақтандыру шарттарымен бірдей өлшемдерді қолданады.

(ii) Сақтандыру және қайта сақтандыру шартының құрамдас бөліктерін бөлу

Шарттың қолданылу мерзімі басталған күні Топ сақтандыру немесе қайта сақтандыру шарттарынан мынадай құрамдас бөліктерді бөліп алады және оларды жеке қаржы құралдары ретінде ескереді:

- экономикалық сипаттамалары мен тәуекелдері негізгі шарттың сипаттамалары мен тәуекелдерімен тығыз байланыста болмайтын және шарттары жеке құрал ретінде сақтандыру немесе қайта сақтандыру шартының анықтамасына жатпайтын шартқа енгізілген туынды құралдар; және
- ерекшеленетін инвестициялық құрамдас бөліктер: яғни сақтандыру құрамдас бөліктерімен тығыз байланыста болмайтын және ұқсас шарттары бар шарттар сол нарықта немесе сол юрисдикцияда бөлек сатылатын немесе сатылуы мүмкін инвестициялық құрамдас бөліктер.

Құрамдас бөліктерді қандай да бір қаржы құралдары бойынша бөлгеннен кейін Топ сақтандыру шарты бойынша қызмет болып табылмайтын ерекшеленетін тауарларды немесе қызметтерді беруге кез келген уәделерді бөліп көрсетеді және оларды сатып алушылармен жеке шарттар (яғни сақтандыру шарттары ретінде емес) ретінде ескереді. Егер полис ұстаушы тауардан немесе қызметтен жеке немесе полис ұстаушыға оңай қол жетімді басқа ресурстармен бірге пайда көре алатын болса, тауар немесе қызмет ерекшеленеді. Егер осы тауарға немесе осы қызметке байланысты ақша ағындары мен тәуекелдер ақша ағындарымен және шарттағы сақтандыру құрамдастарымен байланысты тәуекелдермен тығыз байланыста болса және Топ сақтандыру құрамдастарымен тауарды немесе қызметті интеграциялау бойынша елеулі қызмет көрсетсе, тауар немесе қызмет ерекшеленбейді және сақтандыру құрамдастарымен бірге есепке алынбайды.

(iii) Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарын біріктіру және тану

Топ сақтандыру шарттарының портфелін және қайта сақтандыру шарттарының портфелін анықтау үшін шығарылған сақтандыру шарттары мен ұсталатын қайта сақтандыру шарттарын талдайды. Сақтандыру шарттарының портфелі ұқсас тәуекелдерге ұшырайтын және бірлесіп басқарылатын шарттарды қамтиды.

Сақтандыру шарттарының бір портфеліне енгізілген шарттар бастапқы тану кезінде мынадай сипаттамалар бойынша топтастырылады және кейіннен басқа топқа қайта жіктелуге болмайды:

- бастапқы тану сәтінде ауыртпалықты болып табылатын шарттар;
- бастапқы тану кезінде олардың кейіннен ауыртпалыққа айналу ықтималдығы жоқ шарттар; және
- портфельде қалған шарттар, егер бар болса.

Топ сыйлықақыны бөлу негізінде тәсілді (СБНТ) қолдана отырып бағаланатын шарттар, фактілер мен мән-жайлар керісінше көрсететін жағдайларды қоспағанда, бастапқы тану сәтінде ауыртпалық тудырмайтынын мойындайды.

Топ жыл сайын шарттар шығарылған күндер бойынша когорттар құрады. Топ шарттың шығарылған күнін оның жасалған күні деп санайды.

Заң немесе реттеуші талаптар топтың әртүрлі сипаттамалары бар полис ұстаушылар үшін әртүрлі тарифтерді немесе пайда деңгейлерін белгілеу практикалық мүмкіндігін белгілі бір жолмен шектегендіктен ғана әртүрлі топтарға кіретін бір портфолиодағы шарттар бір топқа кіреді.

Топ ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының портфельдерін бастапқы тану кезіндегі сипаттамалар негізінде келесі топтарға бөледі:

- бастапқы тану кезінде таза пайдасы бар ұсталатын қайта сақтандыру шарттары;

- таза шығыстар және таза пайданың елеусіз ықтималдығы бар ұсталатын қайта сақтандыру шарттары;
- таза шығындар мен таза пайданың айтарлықтай ықтималдығы бар ұсталатын қайта сақтандыру шарттары.

Шығарылған сақтандыру шарттарына қатысты топ келесі күндердің ең ертерегіне шығарылған шарттар тобын таниды:

- сақтандыру шарттары тобы бойынша сақтандыру өтеу кезеңінің басталуы;
- сақтандыру шарттарының тиісті тобында полис ұстаушыдан алғашқы төлемді төлеу мерзімі келетін күн; және
- ауыртпалықты шарттар тобына қатысты-бұл топ ауыртпалықты болатын күн.

Егер шартта алғашқы төлемнің белгілі бір күні көзделмесе, онда осы шарт бойынша полис ұстаушыдан алғашқы нақты төлемнің күні осындай күн болып есептеледі.

Шығарылған қайта сақтандыру шарттарына қолданылатын тәсілдер шығарылған сақтандыру шарттарына қолданылатын тәсілдерден ерекшеленбейді.

Шарт танылған кезде ол қолданыстағы шарттар тобына енгізіледі немесе егер шарт қолданыстағы топқа енгізу критерийлеріне сәйкес келмесе, ол келесі шарттар енгізілетін жаңа топ құрады. Шарттар топтары бастапқы тану кезінде қалыптастырылады және олардың құрамы барлық шарттар тобына енгізілгеннен кейін қайта қаралмайды.

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттарына қатысты Топ екі күннің ең ерте мерзіміне ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының тобын таниды:

- қайта сақтандыру шарттары тобы бойынша сақтандыру өтеу кезеңінің басталуы; және
- егер қайта сақтандыру шарттарының тобына енгізілген тиісті қайта сақтандыру шарты осы күнге немесе оған дейін жасалған болса, Топ ауыртпалықты базалық сақтандыру шарттарының тобын танитын күн.

Топ пропорционалды қамтуды қамтамасыз ететін ұсталатын қайта сақтандыру шарттары тобын тануды, егер бұл күн ұсталатын қайта сақтандыру шарттар тобы үшін қамту кезеңінен кешірек болса, базалық сақтандыру шарты бастапқы танылған күнге дейін кейінге қалдырады.

(iv) Сақтандыру шарттары бойынша аквизициялық ақша ағындары

Аквизициялық ақша ағындары сақтандырушарттарының топтарына жүйелі және ұтымды әдісті қолдана отырып және артық шығындар мен күш-жігерсіз қол жетімді барлық негізделген және расталған ақпаратты ашық түрде талдай отырып бөлінеді.

Егер акционерлік ақша ағындары шарттар тобымен тікелей байланысты болса (мысалы, шартты шығарған кезде өтелмейтін комиссия), онда олар осы топқа бөлінеді.

Егер аквизициялық ақша ағындары шарттар тобымен емес, сақтандыру шарттарының портфелімен тікелей байланысты болса, онда олар жүйелі және ұтымды әдісті пайдалана отырып, портфель шеңберінде топтарға бөлінеді (18(г) ескертпе).

Шарттардың тиісті тобы танылған сәтке дейін туындайтын аквизициялық ақша ағындары актив ретінде танылады. Аквизициялық ақша ағындары оларды төлеу кезінде немесе міндеттемені ХҚЕС (IFRS) 17-ден басқа стандартқа сәйкес мойындау қажет болған кезде пайда болады. Мұндай актив аквизициялық ақша ағындары бөлінген шарттардың әрбір тобы бойынша танылады. Активті тану осы акционерлік ақша ағындары тиісті сақтандыру келісімшарттарының тобын бағалауға енгізілген сәтте акционерлік ақша ағындарына қатысты толық немесе ішінара тоқтатылады.

Әрбір есепті күн үшін топ пайдаланылған тарату әдісі үшін бастапқы деректерді анықтайтын болжамдардағы кез келген өзгерістерді көрсету үшін топтарға бөлінген сомаларды қайта қарайды. Топқа бөлінетін сомалар барлық шарттар топқа енгізілгеннен кейін қайта қаралмайды.

(v) Шарт шеңбері

Шарттар тобын бағалау кезінде осы топтағы әрбір шарт шеңберінде болатын барлық болашақ ақша ағындары ескеріледі, олар мынадай түрде айқындалады.

Сақтандыру шарттары Ақша ағындары сақтандыру шартының шеңберінде болады, егер олар есеп беру кезеңінде қолданыстағы жарамды құқықтар мен міндеттерге байланысты болса, онда топ полис ұстаушыға сыйлықақыларды төлеуге міндеттей алады немесе осы уақыт ішінде топтың қызмет көрсетуге нақты міндеті болады.

Қызмет көрсетудің нақты міндеті қашан аяқталады:

- Топтың белгілі бір полис ұстаушы бойынша тәуекелдерді қайта бағалаудың практикалық мүмкіндігі бар және мұндай тәуекелдерді толық көрсететін тарифті немесе пайда деңгейін белгілей алады; немесе
- Топтың осы Шартты қамтитын сақтандыру шарттарының портфельі бойынша тәуекелдерді қайта бағалаудың практикалық мүмкіндігі бар және ол осы портфель бойынша тиісті тәуекелді толық көлемде көрсететін тарифті немесе пайда деңгейін белгілей алады және сыйлықақыларды тәуекелдерді қайта бағалау жүзеге асырылатын күнге дейін тарифтеу кезінде қайта бағалау күнінен кейінгі кезеңдерге жататын тәуекелдер ескерілмеді.

Тәуекелдерді қайта бағалау кезінде сақтандыру және қаржылық тәуекелдерді қамтуы мүмкін, бірақ шарттың қолданылу мерзімін қысқарту тәуекелін және шығындардың жоғарылау тәуекелін қамтымайтын полис ұстаушылардан топқа берілген тәуекелдер ғана ескеріледі.

Қайта сақтандыру шарттары Ақша ағындары, егер олар Топ қайта сақтандырушыға сомаларды төлеуге міндетті немесе Топтың қайта сақтандырушыдан қызмет алуға жарамды құқығы бар есепті кезеңде қолданыстағы жарамды құқықтар мен міндеттерге байланысты болса, сақтандыру шартының шеңберінде болады.

Қайта сақтандырушыдан қызмет алудың жарамды құқығы қайта сақтандырушы болған кезде аяқталады:

- оған берілген тәуекелдерді қайта бағалаудың практикалық мүмкіндігі бар және ол осындай тәуекелдерді толық көрсететін тарифті немесе пайда деңгейін белгілей алады; немесе
- сақтандыру қорғауды тоқтатуға жарамды құқығы бар.

Әрбір есепті күні жағдайдың өзгеруінің Топтың жарамды құқықтары мен міндеттеріне әсерін есепке алу үшін шарт шеңберін қайта бағалау жүргізіледі, сондықтан шарт шеңбері уақыт өте келе өзгеруі мүмкін.

(vi) Бағалау-СБНТ қолданумен бағаланбайтын шарттар

Сақтандыру шарттары-Бастапқы бағалау

Бастапқыда танылған кезде, Топ сақтандыру шарттарының тобын келесі шамалардың қосындысы ретінде бағалайды (а) болашақ ақша ағындарын есептік бағалауды, ақшаның уақытша құнын және болашақ ақша ағындарымен байланысты қаржылық тәуекелдерді есепке алу мақсатында түзетілген ақша ағындарын, сондай-ақ қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді қамтитын шарттарды орындау бойынша ақша ағындары; және (б) ШКҚМ. Сақтандыру шарттары тобын орындау бойынша ақша ағындары Топтың міндеттемелерді орындамау тәуекелін ескермейді.

Басқа бағалаулардан бөлек айқындалған сақтандыру шарттарының тобына қатысты қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету қаржылық емес тәуекелге байланысты ақша ағындарының пайда болу сомасы мен мерзімдеріне қатысты белгісіздікке ұшырағаны үшін ұйым талап ететін өтемақыны білдіреді (18(г) Ескертпе).

Сақтандыру шарттары тобы бойынша ШКҚМ осы шарттар бойынша қызмет көрсету шамасына қарай Топ танытын табылмаған пайданы білдіреді. Егер сақтандыру шарттары тобын бастапқы тану кезінде шарттарды орындау бойынша мынадай шамалардың (А) ақша ағындарының (б) осы күні туындайтын кез келген ақша ағындарының және (в) танылуы көрсетілген күнге (активтерді қоса алғанда) тоқтатылған шарттар тобымен байланысты ақша ағындарына қатысты бұрын танылған активтің немесе міндеттеменің құнының сомасы(IV)) тармақшасына сәйкес аквизициялық ақша ағындарына қатысты танылған ақша қаражаттарының таза ағыны болып табылады, содан кейін топ ауыртпалық болып табылмайды. Бұл жағдайда ШКҚМ абсолютті мәнге тең, бірақ бастапқы тану салдарынан кірістер мен шығыстардың пайда болуына әкелмейтін таза ақша ағынының белгісімен қарама-қарсы мән ретінде бағаланады.

Егер осы шамалардың қосындысы ақша қаражаттарының таза шығуын білдірсе, онда топ ауыртпалықты болады. Бұл жағдайда қаражаттың таза кетуі пайда немесе залал құрамындағы шығын ретінде танылады. Шығын құрамдас бөлігі кейіннен пайда немесе шығын құрамында ауыртпалық шарттар топтары бойынша шығындарды қалпына келтіру ретінде ұсынылған және сақтандыру бойынша түсімдер есебінен шығарылған сомаларды айқындайтын ақша қаражатының таза ағынының сомасын көрсету үшін құрылады ((ix) тармақшаны қараңыз).

Сақтандыру шарттары - Кейінгі бағалау

Әрбір есепті кезең аяқталған күнгі сақтандыру шарттары тобының баланстық құны сақтандыру өтемінің қалған бөлігі бойынша міндеттеменің және туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттеменің сомасы ретінде есептелуге тиіс. Өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттеме (а) болашақ кезеңдерде ұсынылатын шарттар бойынша көрсетілетін қызметтерге қатысты шарттарды орындау бойынша ақша ағындарын және (б) осы күнге бағаланған шарттардың осы тобы бойынша кез келген қалған ШКҚМ қамтиды. Пайда болған сақтандыру шығындары бойынша міндеттеме пайда болған сақтандыру шығындары мен төленбеген шығыстар үшін шарттарды орындау бойынша ақша ағындарын, соның ішінде орын алған оқиғаларға қатысты сақтандыру шығындарын, бірақ әлі мәлімделмеген сақтандыру шығындарын қамтиды.

Сақтандыру шарттары тобының шарттарын орындау бойынша ақша ағындары болашақ ақша ағындарының ағымдағы есептік бағалауларын, дисконттаудың ағымдағы мөлшерлемелерін және қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетудің ағымдағы есептік бағалауларын пайдалана отырып, есепті күнге бағаланады. Шарттарды орындау бойынша ақша ағындарындағы өзгерістер мынадай түрде танылады:

Болашақ кезеңдердің қызметтеріне қатысты өзгерістер	ШКҚМ түзетілген (немесе егер топ ауыртпалықты шарттар тобы болып табылса, пайда немесе шығын құрамында сақтандыру қызметтерінің нәтижелерінде танылған)
Ағымдағы немесе өткен кезеңдердің қызметтеріне қатысты өзгерістер	Пайда немесе шығын құрамында сақтандыру қызметтерінің нәтижелерінде танылған
Ақшаның уақытша құнының, қаржылық тәуекелдің және олардағы өзгерістердің есептелген болашақ ақша ағындарына әсері	Қаржылық кіріс немесе сақтандыру бойынша шығыс ретінде танылған

Шарттардың әрбір тобы бойынша ШКҚМ әрбір есепті күнге былайша есептеледі:

Әрбір есепті күнге арналған ШКҚМ баланстық құны төмендегіні ескеріп түзетілген жыл басындағы баланстық құн болып табылады:

- Топқа бір жыл ішінде қосылған кез келген жаңа шарттардың ШКҚМ;
- бастапқы тану кезінде айқындалған номиналды ақша ағындары бойынша дисконттау мөлшерлемелерін қолдана отырып есептелген, жыл ішінде ШКҚМ баланстық құнына есептелген пайыздар;
- болашақ кезеңдердің қызметтеріне қатысты шарттарды орындау бойынша ақша ағындарындағы өзгерістер, төмендегі жағдайларды қоспағанда:
 - шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының шамасының кез келген ұлғаюы ШКҚМ баланстық құнынан асады және бұл жағдайда асып кету сомасы пайда немесе шығын құрамындағы шығын ретінде танылады және шығын құрамдас бөлігін жасайды ((ix) тармақшаны қараңыз); немесе
 - шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының шамасының кез келген азаюы пайда немесе шығын құрамында бұрын танылған шығындарды қалпына келтіре отырып, шығын компонентіне жатады ((ix) тармақшаны қараңыз);
- кез-келген бағамдық айырмашылықтардың ШКҚМ әсері; және
- жыл ішінде сақтандыру шарты бойынша қызметтер көрсету салдарынан сақтандыру бойынша түсім ретінде танылған сомалар ((ix) тармақшаны қараңыз).

Болашақ кезеңдердің қызметтеріне жататын шарттарды орындау бойынша ақша ағындарындағы өзгерістерге мыналар жатады:

- жыл бойына алынған сыйлықақыларға байланысты туындайтын, болашақ кезеңдердің қызметтеріне, сондай-ақ бастапқы тану кезінде анықталған дисконттау мөлшерлемелері арқылы есептелетін ақша ағындарына байланысты тәжірибеге негізделген түзетулер;
- ақшаның уақытша құнының, қаржылық тәуекелдің және олардағы өзгерістердің әсерінен туындайтын жағдайларды қоспағанда, бастапқы тану сәтінде айқындалған дисконттау мөлшерлемелерін пайдалана отырып есептелетін жабудың қалған бөлігі бойынша міндеттеме бойынша болашақ ақша ағындарының келтірілген құнының есептік бағалауларындағы өзгерістер;
- (а) жылдың басында күтілетін төлем ретінде анықталатын жыл ішінде төлеуге жататын инвестициялық құрамдас бөлік пен кез келген қаржылық кіріс немесе сақтандыру шығысы арасындағы айырмашылықтар ((ix) тармақшаны қараңыз) осы күтілетін төлем төленгенге дейін осы күтілетін төлеммен байланысты; және (б) жыл ішінде төленуге жататын нақты инвестициялық компонент;
- болашақ кезеңдердің қызметтеріне жататын қаржылық емес тәуекелге тәуекел түзетулерінің өзгерістері.

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының тобын бағалау кезінде топ сақтандыру шарттарын бағалау кезіндегі есепке алу саясатын мынадай модификациялармен қолданады:

Әрбір есепті кезең аяқталған күні ұсталатын қайта сақтандыру шарттары тобының баланстық құны сақтандыру өтемінің қалған бөлігі бойынша активтің және туындаған сақтандыру шығындары бойынша активтің сомасы ретінде есептелуге тиіс. Өтеудің қалған бөлігі бойынша актив (а) болашақ кезеңдерде алынатын шарттар бойынша көрсетілетін қызметтерге қатысты шарттарды орындау бойынша ақша ағындарын және (б) осы күнге бағаланған шарттардың осы тобы бойынша кез келген қалған ШКҚМ қамтиды.

Топ қайта сақтандырушының міндеттемелерді орындамау тәуекелін ескере отырып түзетілген базалық сақтандыру шарттары бойынша болашақ ақша ағындарының есептік келтірілген құнын бағалау үшін пайдаланылатын жорамалдарға сәйкес келетін жорамалдарды пайдалана отырып, болашақ ақша ағындарының есептік келтірілген құнын бағалайды. Қайта сақтандырушының міндеттемелерді орындамау тәуекелінің әсері әрбір есепті күнге бағаланады, ал міндеттемелерді орындамау тәуекелінің өзгеруінің әсері пайда немесе залал құрамында танылады.

Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзету-бұл топтың қайта сақтандырушыға беретін тәуекел мөлшері.

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының тобы бойынша ШКҚМ бастапқы танылған кезде таза шығындарды немесе қайта сақтандыру шарттарын сатып алудан түскен таза пайданы білдіреді. Ол абсолюттік шамасы бойынша тең, бірақ шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының (а) белгісі бойынша қарама-қарсы жалпы сома ретінде бағаланады, (б) топқа жататын ақша ағындарына қатысты бұрын танылған кез келген активтерді немесе міндеттемелерді тануды тоқтату нәтижесінде туындайтын сома, (в) осыған байланысты туындайтын кез келген ақша ағындары күні және (г) осы күнге ауыр базалық шарттарды тану салдарынан пайда немесе залал құрамында танылған кез келген кіріс. Алайда, егер қайта сақтандыруды сатып алудың таза шығындары топты сатып алғанға дейін болған оқиғаларға қатысты болса, онда топ мұндай шығындарды пайда немесе шығын ретінде бірден таниды.

Әрбір есепті күнге арналған ШКҚМ баланстық құны төмендегіні ескеріп түзетілген жыл басындағы баланстық құн болып табылады:

- Топқа бір жыл ішінде қосылған кез келген жаңа шарттардың ШКҚМ;
- бастапқы тану кезінде айқындалған номиналды ақша ағындары бойынша дисконттау мөлшерлемелерін қолдана отырып есептелген, жыл ішінде ШКҚМ баланстық құнына есептелген пайыздар;
- ауыртпалықты базалық шарттар бастапқы танылған кезде жыл ішінде пайда немесе шығын құрамында танылған табыс;
- көрсетілген қалпына келтіру қайта сақтандыру шарттарының тобы бойынша шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының өзгеруі болып табылмайтын шамада шығынды өтеу компоненті бойынша қалпына келтірілген сомалар;
- осы өзгеріс ауыр базалық шарттарға жатқызылған шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының өзгеруіне байланысты болған жағдайларды қоспағанда, бастапқы тану сәтінде айқындалған дисконттау мөлшерлемесі бойынша бағаланатын болашақ кезеңдердің қызметтеріне жататын шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының өзгеруі және бұл жағдайда олар пайда немесе шығын ретінде танылады және шығынды өтеу компонентін жасайды немесе түзетеді;
- кез-келген бағамдық айырмашылықтардың ШКҚМ әсері; және
- жыл ішінде сақтандыру шарты бойынша қызметтерді алу салдарынан пайда немесе шығын құрамында танылған сомалар.

(vii) Бағалау-СБНТ көмегімен бағаланатын шарттар

Топ келісімшарттар басталған күнгі келесі критерийлер қанағаттандырылған кезде сақтандыру келісімшарттары тобын бағалауды жеңілдету үшін СБНТ пайдаланады.

- сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары тобының құрамындағы әрбір шарт бойынша сақтандыру өтемінің кезеңі бір жыл немесе одан азды құрайды; немесе
- Топ СБНТ қолдана отырып, сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары тобының ӨҚБМ бағалауы бағалаудың жалпы үлгісінің (бұдан әрі – «БЖҮ») талаптарын ескере отырып, бағалаудан айтарлықтай ерекшеленбейді деп негізді түрде күтеді. Топ шығарылған қайта сақтандыру шарттарына қатысты талаптарға сәйкестігіне тест өткізді, ол бойынша негізінен мүлік сақтандырылады.

Сақтандыру шарттары

Шарттардың әрбір тобы бастапқы танылған кезде өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттеменің баланстық құны осы күнге топқа бөлінген және танылуы көрсетілген күнге тоқтатылған осы топпен байланысты ақша ағындарына қатысты бұрын танылған активтің немесе міндеттеменің құнын ескере отырып түзетілген бастапқы тану кезінде алынған аквизициялық ақша ағындарын шегергендегі сыйлықақылар ретінде бағаланады ((IV) тармақшасына сәйкес аквизициялық ақша ағындарына қатысты танылған активтерді қоса алғанда). Топ аквизициялық ақша ағындарын олар пайда болған кезде шығындарға жатқызбау туралы шешім қабылдады.

Демек, өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттеменің баланстық құны алынған сыйлықақылар мөлшеріне және шығыстар ретінде танылған аквизициялық ақша ағындарының амортизациясына ұлғаяды және сақтандыру қызметтерін ұсынғаны үшін кіріс ((ix) тармақшаны қараңыз)) және бастапқы танудан кейін бөлінген қосымша аквизициялық ақша ағындары ретінде танылған сомаға азаяды. Өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттемелер ақшаның уақытша құнын және қаржылық тәуекелдің әсерін көрсету үшін де түзетіледі.

Егер сақтандыру өтеу кезеңі ішінде кез келген уақытта фактілер мен мән-жайлар сақтандыру шарттары тобының ауыр екенін көрсетсе, топ пайда немесе шығын құрамындағы шығынды таниды және өтеудің қалған бөлігіне қатысты шарттарды орындау бойынша ақша ағындарын ағымдағы есептік бағалау шамасында өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттемені ұлғайтады, өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттеменің баланстық құнынан асады. Шарттарды орындау бойынша ақша ағындары дисконтталады (ағымдағы мөлшерлемелерді пайдалана отырып).

Топ пайда болған сақтандыру шығындарына қатысты шарттарды орындау бойынша ақша ағындары сомасында сақтандыру шарттары тобы бойынша туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттемені таниды. Болашақ ақша ағындары дисконтталады (ағымдағы мөлшерлемелерді қолдана отырып).

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары

Топ сақтандыру шарттарынан ерекшеленетін сипаттамаларды көрсету мақсатында қажет болған жағдайда өзгертілетін ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының тобын бағалау үшін есеп саясатының бірдей ережелерін қолданады.

Егер СБНТ қолдана отырып бағаланатын қайта сақтандыру шарттары үшін залалды өтеу компоненті құрылса, онда топ ШКҚМ түзетудің орнына активтің баланстық құнын жабудың қалған бөлігі бойынша түзетеді.

(viii) Шартты тануды тоқтату және өзгерту

Топ шартты өтелген кезде, яғни сақтандыру шартында көзделген міндет мерзімі өткеннен кейін тоқтатылған, орындалған немесе күші жойылған кезде тануды тоқтатады.

Егер оның шарттары өзгертілген болса, егер жаңа шарттар әрқашан болған болса, шарт есебі айтарлықтай өзгертін болса, топ шартты тануды тоқтатады және бұл жағдайда өзгертілген шарттарды ескере отырып, жаңа шарт танылады. Егер шартты өзгерту тануды тоқтатуға әкелмесе, онда топ модификация нәтижесінде ақша ағындарындағы өзгерістерді шарттың орындалуы бойынша ақша ағындарының есептік бағалауындағы өзгерістер ретінде қарастырады.

СБНТ қолданумен бағаланбайтын шарттар тобына кіретін сақтандыру шартын тану тоқтатылған кезде:

- осы топқа тағайындалған шарттарды орындау бойынша ақша ағындары топта танылуы тоқтатылған құқықтар мен міндеттерге байланысты ақша ағындарын болдырмау үшін түзетіледі;
- Шарттардың осы тобы бойынша ШКҚМ, мұндай өзгерістер шығын компонентіне жатқызылған жағдайларды қоспағанда, шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының өзгерістерін ескере отырып түзетіледі; және
- сақтандыру шарты бойынша күтілетін қалған қызметтер бойынша сақтандыру бірліктерінің саны топтағы сақтандыру бірліктерін тануды тоқтатуды көрсету үшін түзетіледі ((ix) тармақшаны қараңыз).

Егер тануды тоқтату шарттарды өзгертумен байланысты болса, онда ШКҚМ, егер топ модификация күніне жаңа шарттармен шарт жасаса, модификацияға байланысты есептелген кез келген қосымша сыйлықақыны шегергенде есептелетін сыйлықақыны ескере отырып түзетіледі. Танылған жаңа келісім-шарт модификация күнінде топ модификацияға байланысты есептелген қосымша сыйлықақыны шегергенде өзі есептейтін сыйлықақы алды деген болжамды қолдана отырып бағаланады.

(iv) **Ақпаратты ұсыну**

Активтерді білдіретін шығарылған сақтандыру шарттарының және міндеттемелерді білдіретін шығарылған сақтандыру шарттарының портфельдері, сондай-ақ активтерді білдіретін ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының және міндеттемелерді білдіретін ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының портфельдері қаржылық жағдай туралы есепте бөлек ұсынылады. Шарттардың тиісті тобы танылғанға дейін туындайтын ақша ағындарына қатысты танылған кез келген активтердің немесе міндеттемелердің баланстық құны ((IV) тармақшаға сәйкес аквизициялық ақша ағындарына қатысты кез келген активтерді қоса алғанда) шарттардың тиісті портфельдерінің баланстық құнына енгізіледі.

Топ сақтандыру бойынша кірістер мен сақтандыру қызметтері бойынша шығыстарды қамтитын сақтандыру қызметтерін көрсету нәтижесіне (а) пайда немесе залал туралы есепте танылған сомаларды ; және (б) қаржылық кірістер немесе сақтандыру бойынша шығыстарды бөлшектейді.

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша кірістер немесе шығыстар сақтандыру шарттары бойынша кірістерден немесе шығыстардан бөлек ұсынылады. Қаржылық кірістерді немесе сақтандыру бойынша шығыстарды қоспағанда, ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша кірістер мен шығыстар сақтандыру қызметтерін көрсету нәтижесінің құрамында «ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза шығыстар» ретінде нетто-негізде ұсынылады.

Топ сақтандыру қызметтерін көрсету нәтижесіне қатысты сомаға және сақтандыру бойынша қаржылық табыстарға немесе шығыстарға қатысты сомаға қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетудің өзгеру шамасын бөлшектемейді. Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетудің өзгеруінің барлық шамасы сақтандыру қызметтерін көрсету нәтижесінің бөлігі ретінде ескеріледі.

Сақтандыру шарттары бойынша түсімдер мен сақтандыру шарттары бойынша шығыстар инвестициялық құрамдас бөлікті қамтымауға тиіс және мынадай түрде танылады.

Сақтандыру шарттары бойынша түсім-СБНТ қолданумен бағаланбайтын шарттар

Топ сақтандыру шарттары бойынша түсімді орындауға өз міндеттерін орындау шамасына қарай, яғни сақтандыру шарттары тобы бойынша қызметтер көрсету шамасына қарай таниды. СБНТ бағаланбайтын шарттарға қатысты, әр жыл ішінде ұсынылатын қызметтерге қатысты сақтандыру кірісі-бұл өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттеменің өзгеруінің жалпы мөлшері, ол топ өтемақы алады деп күткен қызметтерге жатады және келесі баптарды қамтиды:

- Берілген сақтандыру бірліктерін ескере отырып бағаланатын ШКҚМ босату (қараңыз Төменде «ШКҚМ босату»).
- Ағымдағы кезеңде ұсынылатын қызметтерге жататын қаржылық емес тәуекелге тәуекел түзетулерінің өзгерістері.
- Жыл ішінде туындаған сақтандыру шығындары және сақтандыру қызметтері бойынша басқа да шығыстар, әдетте, жылдың басында күтілетін сомалар ретінде бағаланады. Оларға сақтандыру шарттары бойынша түсім және осы күнге сақтандыру шарттары бойынша шығыстар ретінде танылатын шарттар тобының бастапқы танылған күнгі ((vi) тармақшаны қараңыз) аквизициялық ақша ағындарынан басқа ақша ағындарына қатысты активтерді тануды тоқтату нәтижесінде туындаған сомалар жатады.
- Басқа сомалар.

Сонымен қатар, топ аквизициялық ақша ағындарын қалпына келтіруге арналған сыйлықақылардың бір бөлігін уақыт ағымына жүйелі түрде жүйелі түрде есепті кезеңге жатқызады. Топ тиісті шарттар тобын бастапқы тану кезінде айқындалған дисконттау ставкасы бойынша есептелген пайыздарды ескере отырып, сақтандыру бойынша түсім ретінде және сақтандыру қызметтері бойынша шығыстар сияқты соманы жатқызылған соманы таниды.

ШКҚМ босату

Әрбір жыл ішінде сақтандыру шарттары бойынша түсім құрамында танылған сақтандыру шарттары тобы бойынша ШКҚМ сомасы осы топтағы сақтандыру өтемінің бірліктерін сәйкестендіру, ағымдағы жылы берілген және болашақта ұсынуға күтілетін сақтандыру өтемінің әрбір бірлігіне тең үлестермен кезеңнің соңында (кез келген тануға дейін) қалған ШКҚМ бөлу арқылы айқындалады және пайда немесе залал құрамындағы жыл ішінде берілген сақтандыру өтемінің бірліктеріне бөлінген ШКҚМ шамасын тану. Сақтандыру өтемі бірліктерінің саны осы топқа енгізілген шарттар бойынша ұсынылған сақтандыру шарты бойынша көрсетілетін қызметтердің көлемін білдіреді, ол әрбір шарт бойынша шарт бойынша ұсынылатын пайданың шамасын және күтілетін сақтандыру өтемі кезеңін талдау негізінде айқындалады; сақтандыру өтемі бірліктері әрбір есепті күнге қайта қаралады және жаңартылады.

Сақтандыру шарттары бойынша көрсетілетін қызметтер қамтуды қамтиды. Сонымен қатар, өмірді жинақтаушы сақтандыру шарттары мен зейнетақы аннуитеті шарттары бойынша полис ұстаушы үшін инвестициялық табыс жасау үшін инвестициялық қызметтер де ұсынылуы мүмкін, бірақ инвестициялық құрамдас бөлігі болған және полис ұстаушының соманы алу құқығы болған жағдайда ғана (мысалы, полис ұстаушының шартты бұзу кезінде сатып алу құнын алу құқығы).

Сақтандырудың күтілетін кезеңі шарттардың қолданылу мерзімінің қысқаруы мен күшін жоюдың күтулерін, сондай-ақ сақтандыру жағдайларының күтілетін сақтандыру өтеу кезеңіне әсер ететін дәрежеде басталу ықтималдығын көрсетеді.

Сақтандыру шарттары бойынша түсім-СБНТ қолдану арқылы бағаланатын шарттар

СБНТ қолдана отырып бағаланатын шарттарға қатысты әр кезең үшін сақтандыру шарттары бойынша түсім осы кезеңге жатқызылған қызметтерді ұсынғаны үшін күтілетін сыйлықақылар түсімдерінің сомасын білдіреді. Топ сақтандыру шарты бойынша қызмет көрсетудің әрбір кезеңіне күтілетін сыйлықақы түсімдерін уақыттың өтуіне барабар бөледі.

Шығын компоненттері

СБНТ қолданумен бағаланбайтын шарттарға қатысты топ ауыр сақтандыру шарттарының тобына қатысты жабудың қалған бөлігі бойынша міндеттеме құрамындағы шығын құрамдас бөлігін айқындайды. Шығын компоненті кейіннен ауыр шарттар бойынша шығындарды қалпына келтіру ретінде пайда немесе залал құрамында ұсынылатын және пайда болған кезде сақтандыру бойынша түсімдер құрамынан шығарылатын шарттарды орындау бойынша ақша ағындарының сомаларын айқындайды. Шарттарды орындау бойынша ақша ағындары туындаған кезде олар шығын құрамдас бөлігі мен жабудың қалған бөлігі бойынша міндеттеме арасында бөлінеді, шығын құрамдас бөлігін жүйелі негізде қоспағанда.

Жүйелілік шығын құрамдас бөлігінің болашақ ақша ағынының келтірілген құнының жалпы есептік бағасына қатынасы және әр жылдың басындағы қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету ретінде анықталады (немесе егер келісімшарттар тобы бастапқыда бір жыл ішінде танылса, бастапқы тану кезінде).

Болашақ кезендердің қызметтеріне қатысты шарттарды орындау бойынша ақша ағындарындағы өзгерістер тек шығын компонентіне ғана қатысты. Егер шығын компоненті осы компонент нөлге тең болғанға дейін азаятын болса, шығын компонентіне жатқызылған соманың кез келген асып кетуі шарттар тобы бойынша жаңа ШКҚМ жасайды.

Сақтандыру шарттары бойынша шығыстар

Сақтандыру шарттары бойынша шығыстар пайда немесе шығын құрамында негізінен пайда болуына қарай танылады. Олар инвестициялық компоненттердің төлемдерін алып тастайды және келесі баптарды қамтиды.

- *Сақтандыру қызметтері бойынша туындаған сақтандыру шығындары және өзге де шығыстар*

- **Аквизициялық ақша ағындарының амортизациясы:** СБНТ қолданумен бағаланбайтын шарттарға қатысты аквизициялық ақша ағындарының амортизация сомасы жыл ішінде танылған сақтандыру бойынша түсім сомасына тең, ол аквизициялық ақша ағындарын қалпына келтіруге жатады. СБНТ қолдана отырып бағаланатын шарттарға қатысты топ шарттар тобын сақтандыру кезеңінде біркелкі негізде аквизициялық ақша ағындарын амортизациялайды.
- Ауыр шарттар бойынша шығындар және осындай шығындарды қалпына келтіру.
- Ақшаның уақытша құнының, қаржылық тәуекелдің және олардағы өзгерістердің әсерінен туындамайтын туындаған сақтандыру шығындары бойынша міндеттемелер бойынша түзетулер.

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза шығыстар

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза шығыстар қайта сақтандырушылардан алынған сомаларды шегергендегі қайта сақтандыру бойынша төленген сыйлықақыларды жатқызуды білдіреді.

Топ ұсталатын қайта сақтандыру шарттары тобы бойынша қызметтерді алу шамасына қарай пайда немесе залал құрамында қайта сақтандыру бойынша төленген сыйлықақыларды бөлу сомаларын таниды. СБНТ қолдана отырып бағаланбайтын шарттарға қатысты әр кезең үшін алынған қызметтерге жататын қайта сақтандыру бойынша төленген сыйлықақыларды бөлу сомасы сақтандыру өтемінің қалған бөлігі бойынша активтің өзгеруінің жалпы шамасын білдіреді, ол топ өтемақы төлеуді күтетін қызметтерге жатады. СБНТ қолданумен бағаланатын шарттарға қатысты әрбір кезең үшін қайта сақтандыру бойынша төленген сыйлықақыларды бөлу сомасы осы кезеңге жатқызылған алынған қызметтер үшін сыйлықақылардың күтілетін төлемдерінің сомасын білдіреді.

Қаржылық кірістер және сақтандыру бойынша шығыстар

Сақтандыру бойынша қаржылық кірістер мен шығыстар ақшаның уақытша құнының, қаржылық тәуекелдің және олардағы өзгерістердің әсерінен туындаған сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары топтарының баланстық құнындағы өзгерістердің шамасын білдіреді.

Өмірді сақтандыру, өмірді жинақтаушы сақтандыру және аннуитеттік сақтандыру шарттарына қатысты топ пайда немесе залал мен басқа жиынтық кіріс арасындағы сақтандырудан түскен қаржылық кірістер мен шығыстарды бөлшектеу туралы шешім қабылдады. Пайда немесе залал құрамына енгізілген сома сақтандыру шарттары тобының қолданылу мерзімі ішінде сақтандыру бойынша күтілетін қаржылық кірістердің немесе шығыстардың жалпы шамасын жүйелі бөлу жолымен айқындалады. Жүйелі бөлу шарттарды және ШКҚМ орындау бойынша ақша ағындарының келтірілген құнына қатысты шарттар тобын бастапқы тану кезінде айқындалатын дисконттау ставкаларын пайдалана отырып айқындалады.

Өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру шарттарына қатысты топ пайда немесе залал ретінде сақтандырудан түскен қаржылық кірістер мен шығыстарды ұсынады.

(г) Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Ақша қаражаттары мен олардың баламаларына кассадағы қолма-қол банкноттар мен монеталар, банктердегі қалдықтар, сондай-ақ әділ құнның өзгеру қаупіне ұшырамайтын және топ қысқа мерзімді міндеттемелерді реттеу үшін пайдаланатын бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз жоғары өтімді қаржылық активтер жатады.

(д) Негізгі құралдар

(i) Меншікті активтер

Негізгі құралдардың объектілері жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған шығындарды шегергендегі нақты құны бойынша көрсетіледі.

Егер негізгі құралдардың объектісі әртүрлі пайдалы пайдалану мерзімі бар бірнеше компоненттерден тұратын болса, мұндай компоненттер негізгі құралдардың жеке объектілері ретінде көрсетіледі.

(ii) Амортизация

Негізгі құралдар бойынша амортизация оларды пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде біркелкі есептеу әдісі бойынша есептеледі және пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Амортизация объектіні сатып алған күннен бастап, ал шаруашылық тәсілмен салынған негізгі құралдар объектілері үшін – объект құрылысы аяқталған және оны пайдалануға дайын болған сәттен бастап есептеледі. Жер учаскелері бойынша амортизация есептелмейді.

Негізгі құралдардың әртүрлі объектілерін пайдалану мерзімдері келесідей ұсынылуы мүмкін:

- Ғимараттар	50-70 жыл;
- Компьютерлер мен жабдықтар	2-10 жыл;
- Көлік құралдары	4-6 жыл;
- Басқалары	2-15 жыл.

(e) Инвестициялық меншік

Инвестициялық меншікке кәдімгі шаруашылық қызмет процесінде сату, тауарларды өндіру немесе жеткізу, қызмет көрсету немесе әкімшілік қызмет үшін пайдалану үшін емес, жалға беруден пайда табуға және/немесе оның нарықтық құнын арттыруға арналған мүлік кіреді. Инвестициялық меншік жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған шығындарды шегергендегі нақты шығындар бойынша бағаланады.

(ж) Қаржы құралдары

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын есеп саясаты

(i) Жіктеу

Бастапқы тану кезінде қаржы активі амортизацияланған құн бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша немесе пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын болып жіктеледі.

Қаржы активі амортизацияланған құн бойынша, егер ол төмендегі екі шартқа да сәйкес келсе және топтың қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана бағаланады:

- актив бизнес-модель шеңберінде ұсталады, оның мақсаты шартта көзделген ақша қаражаттарының ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу болып табылады; және қаржы активінің шарттық талаптарында белгіленген мерзімде негізгі қарыздың негізгі сомасын және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздарды ғана төлеуді білдіретін ақша қаражаттарының ағындарының пайда болуы көзделген.

Борыштық құрал басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша, егер ол төмендегі екі шартқа да сәйкес келсе және топтың қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана бағаланады:

- актив бизнес-модель шеңберінде ұсталады, оның мақсаты шартта көзделген ақша қаражаттарының ағындарын алу арқылы да, қаржы активтерін сату арқылы да қол жеткізіледі; және
- қаржы активінің шарттық талаптарында белгіленген мерзімдерде негізгі борыштың негізгі сомасын және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздарды ғана төлеуді білдіретін ақша қаражатының ағындарының туындауы көзделген.

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық қаржы активтері бойынша пайда мен залал амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері сияқты пайда немесе залал құрамында танылатын мынадай баптарды қоспағанда, өзге жиынтық табыстың құрамында танылады:

- тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер;
- күтілетін кредиттік залалдар және құнсызданудан болған залалдардың қалпына келтірілген сомалары; және
- валюта бағамдарының өзгеруінен пайда немесе залал.

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық қаржы активін тану тоқтатылған кезде бұрын басқа жиынтық табыстың құрамында танылған жинақталған пайда немесе залал меншікті капитал құрамынан пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі.

Үлестік құралдарға саудаға арналмаған инвестицияларды бастапқы тану кезінде топ өз қалауы бойынша, оның кейіннен күшін жою құқығынсыз, басқа жиынтық кірістің құрамында инвестициялардың әділ құнына кейінгі өзгерістерді ұсыну туралы шешім қабылдай алады. Бұл таңдау әр инвестиция үшін жеке жасалады. Мұндай үлестік құралдар бойынша пайда мен залал ешқашан пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейді және пайда немесе залал құрамындағы құнсыздану танылмайды. Дивидендтер инвестицияның бастапқы құнының бір бөлігін қайтаруды білдіретін жағдайларды қоспағанда, пайда немесе залал ретінде танылады және бұл жағдайда дивидендтер басқа жиынтық кірістің бөлігі ретінде танылады. Инвестициялар шыққан кезде басқа жиынтық кірістің құрамында танылған жинақталған пайда мен залал бөлінбеген пайда құрамына көшіріледі. 2023 жылғы 1 қаңтардағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топ үлестік қаржы құралдарын жалпы сомасы 34,662,599 мың теңге және тиісінше 26,022,902 мың теңгеге басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары ретінде жіктеді.

Барлық басқа қаржылық активтер пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланады деп жіктеледі.

Сонымен қатар, бастапқы тану кезінде топ өз қалауы бойынша, кейіннен қайта жіктеу құқығынсыз, амортизацияланған құн бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағалау критерийлеріне сәйкес келетін қаржы активін, егер бұл есепке алу сәйкессіздігін жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік берсе, пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалау санатына жіктей алады.

Бизнес-модельді бағалау

Топ актив ұсталатын бизнес-модельдің мақсатын қаржы құралдары портфолиосы деңгейінде бағалайды, өйткені бұл бизнесті басқару тәсілін және ақпараттың басшылыққа қалай ұсынылатындығын жақсы көрсетеді. Топ келесі ақпаратты талдайды:

- Портфельді басқару үшін белгіленген саясаттар мен мақсаттар, сондай-ақ аталған саясаттарды іс жүзінде іске асыру. Атап айтқанда, басқару стратегиясы шартта көзделген пайыздық кірісті алуға, пайыздық мөлшерлемелердің белгілі бір құрылымын сақтауға, қаржылық активтерді өтеу мерзімдерінің осы активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржылық міндеттемелерді өтеу мерзімдеріне сәйкестігін қамтамасыз етуге немесе активтерді сату арқылы ақша ағындарын жүзеге асыруға бағытталған ба.
- Портфельдің нәтижелілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат топ басшылығының назарына қалай жеткізіледі;
- Бизнес-модельдің өнімділігіне әсер ететін тәуекелдер (және осы бизнес-модельде ұсталатын қаржылық активтер) және осы тәуекелдерді басқару қалай жүзеге асырылады;
- Портфельді басқаруға жауапты менеджерлердің сыйақысы қалай жүзеге асырылады (мысалы, бұл сыйақы көрсетілген активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген активтер бойынша алынған ақша ағындарына байланысты ма);
- Өткен кезендердегі сату жиілігі, көлемі және мерзімі, мұндай сатылымдардың себептері, сондай-ақ болашақ сату деңгейіне қатысты күтулер. Алайда, сату деңгейлері туралы ақпарат оқшауланбайды, бірақ топтың қаржылық активтерді басқару мақсатына қалай қол жеткізетінін және ақша ағындарының қалай жүзеге асырылатындығын біртұтас талдау шеңберінде қарастырылады.

Сауда үшін ұсталатын және басқаруы әділ құн негізінде жүзеге асырылатын және нәтижелілігі бағаланатын қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын болады, өйткені олар шартта көзделген ақша ағындарын алу мақсатында да, шартта көзделген ақша ағындарын алу мақсатында да, қаржы активтерін сату мақсатында да ұсталмайды.

Шартта көзделген ақша ағындары тек негізгі қарыз бен пайыздарды төлеу болып табылатындығын бағалау

Осы бағалаудың мақсаттары үшін «негізгі сома» бастапқы танылған кезде қаржы активінің әділ құны ретінде айқындалады. «Пайыздар» ақшаның уақытша құны үшін, белгілі бір уақыт аралығында өтелмеген негізгі қарызға қатысты несиелік тәуекел үшін және несиелеуге байланысты басқа да негізгі тәуекелдер мен шығындар (мысалы, өтімділік тәуекелі және әкімшілік шығындар), сондай-ақ пайда маржасы үшін өтемақы ретінде анықталады.

Шартта көзделген ақша ағындары тек қана негізгі соманың және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне пайыздардың төлемдері болып табылатындығын бағалау кезінде («SPPI критерийі») топ қаржы құралының шарттық талаптарын талдайды. Бұл қаржы активі бойынша шарттың талаптарында қаржы активі талданатын талапты қанағаттандырмайтындай шартта көзделген ақша ағындарының мерзімдерін немесе сомасын өзгерте алатын қандай да бір шарттың көзделгенін бағалауды қамтиды. Бағалау жүргізу кезінде топ назарға алады:

- ақша ағындарының мерзімін немесе мөлшерін өзгерте алатын шартты оқиғалар;
- рычаг әсері бар жағдайлар (левередж);
- мерзімінен бұрын өтеу және қолданылу мерзімін ұзарту туралы шарттар;
- топтың талаптарын белгілі бір активтер бойынша ақша ағындарымен шектейтін шарттар (мысалы, қаржылық «регрессиясыз активтер»); және
- ақшаның уақытша құны үшін өтемақының өзгеруіне әкелетін шарттар-мысалы, мерзімді негізде пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау.

(ii) Кейінгі бағалау

Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	Бұл активтер кейіннен әділ құны бойынша бағаланады. Кез келген пайыздық кірісті немесе дивидендтерді қоса алғанда, пайда мен залалдың нетто-шамасы кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады.
Амортизацияланатын құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	Бұл активтер кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Амортизацияланған құн құнсызданудан болған шығындар мөлшеріне азаяды. Пайыздық кіріс, оң және теріс бағамдық айырмашылықтар және құнсыздану сомалары кезең ішіндегі пайда немесе залал ретінде танылады. Тануды тоқтатудан түскен өзге де пайда немесе залал кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады.
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздар	Бұл активтер кейіннен әділ құны бойынша бағаланады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кіріс, оң және теріс бағамдық айырмашылықтар және құнсыздану сомалары пайда немесе залал ретінде танылады. Басқа таза табыс пен залал басқа жиынтық табыстың құрамында танылады. Тану тоқтатылғаннан кейін басқа жиынтық табыстың құрамында жинақталған пайда немесе залал кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі.

2023 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылатын есеп саясаты**(iii) Жіктеу және кейінгі бағалау**

Топ қаржылық активтерді келесі санаттардың біріне жіктейді:

Өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	Бұл активтер әділ құн бойынша бағаланды және өзгерістер, соның ішінде кез келген пайыздық кіріс кезеңдегі пайда немесе шығын ретінде танылды.
Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестициялар	Бұл активтер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланды.
Несиелер және дебиторлық берешек	Бұл активтер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланды.
Сату үшін қолда бар қаржылық активтер	Бұл активтер әділ құн бойынша бағаланды, ал құнсызданудан, пайыздық кірістен және борыштық құралдар бойынша бағамдық айырмашылықтардан болған шығындарды қоспағанда, өзгерістер басқа жиынтық табыстың құрамында танылды және әділ құнның өзгеру резервінің құрамында жинақталды. Тану тоқтатылған жағдайда меншікті капитал құрамында жинақталған пайда немесе залал сомасы қайта жіктеу жолымен пайда немесе залал құрамына ауыстырылды.

(з) Құнсыздану**2023 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын есеп саясаты**

Топ амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері және басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік залалдар (ККЗ) бойынша бағалау резервін таниды.

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын үлестік құралдарға және қаржы активтеріне салынған инвестициялар бойынша құнсызданудан болған залал танылмайды.

Топ резерв сомасы 12 айлық күтілетін кредиттік шығынға тең болатын мынадай құралдарды қоспағанда, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығынға тең сомада күтілетін кредиттік шығынға бағалау резервтерін бағалайды:

- есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік тәуекелі төмен борыштық инвестициялық бағалы қағаздар; және
- несиелік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өспеген басқа қаржы құралдары.

Топ қарыздық бағалы қағаздың несиелік тәуекелі төмен деп санайды, егер ол бойынша несиелік балл әлемдегі «инвестициялық сапа» рейтингінің жалпы қабылданған анықтамасына сәйкес келсе.

12 айлық күтілетін кредиттік залал-есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолт оқиғалары салдарынан күтілетін кредиттік залалдың бір бөлігі. 12 айлық ККЗ деп танылған қаржы құралдары «1-кезең» қаржы құралдарына жатады.

Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар қаржы құралы бойынша дефолттың барлық ықтимал оқиғаларының нәтижесінде оның бүкіл күтілетін қолданылу мерзімі ішінде ККЗ ретінде айқындалады. Барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар танылатын сатып алынған немесе жасалған кредиттік-құнсызданған активтер болып табылмайтын қаржы құралдары «2-кезең» қаржы құралдарына жатады (егер қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған кезден бастап айтарлықтай өскен жағдайда, бірақ қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болып табылмайды) және «3 кезең» (егер қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болса).

Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау (ККЗ)

Күтілетін кредиттік залалдар-бұл дефолттың пайда болу ықтималдығы бойынша өлшенген несиелік шығындардың есептік бағасы. Олар келесідей бағаланады:

- *есепті күнгі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын қаржы активтеріне қатысты:* барлық күтілетін ақшалай қаражаттарды алмаудың келтірілген құны ретінде (яғни Шартқа сәйкес Топқа тиесілі ақша қаражаттарының ағындары мен топ алуды күткен ақша қаражаттарының ағындары арасындағы айырмашылық);
- *есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылатын қаржы активтеріне қатысты:* активтердің жалпы баланстық құны мен ақшалай қаражаттардың есептелген болашақ ағындарының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде.

Күтілетін кредиттік залалдарды бағалаудағы негізгі бастапқы деректер келесі айнымалылардың уақыт құрылымы болып табылады:

- дефолт ықтималдығы (PD көрсеткіші);
- дефолт болған жағдайда шығын мөлшері (LGD көрсеткіші);
- дефолт жағдайында тәуекел сомасы (EAD шамасы).

PD, LGD және EAD көрсеткіштерін бағалау

PD көрсеткіштерін анықтау үшін жеткілікті Тарихи деректердің болмауына байланысты топ сыртқы көздерден алынған деректерді пайдаланады-жеткілікті ұзақ кезеңдегі Standard&Poor 's дефолт статистикасы (мысалы, 1981 және 2022 жылдар аралығындағы PD орташа мәндері). PD көрсеткіштері жана статистикалық зерттеулердің нәтижелері жарияланған кезде қайта есептеледі (әдетте жыл сайын).

Егер контрагенттің несиелік сапа рейтингі немесе несиелік тәуекелге ұшыраған позиция өзгерсе, онда бұл тиісті PD көрсеткіштерін бағалаудың өзгеруіне әкеледі. PD көрсеткіштері несиелік тәуекелге ұшыраған позициялардың шарттық өтеу мерзімдерін және мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтулерді ескере отырып бағаланады.

Топ Moody 's агенттігі жариялаған сыртқы ақпарат негізінде қарыздық инвестициялық бағалы қағаздар үшін LGD көрсеткіштерін бағалайды. Бағалау ақшаны қайтару коэффициенттеріне негізделген. Сыртқы көздерден алынған деректер дефолтқа жол берілген мемлекеттік облигациялар бойынша, сондай-ақ корпоративтік облигациялар бойынша қайтару деңгейін көрсетеді.

Дефолт болған жағдайда тәуекел сомасы дефолт басталған күні кредиттік тәуекелге ұшыраған шаманың есептік бағасын білдіреді. Бұл көрсеткішті топ амортизацияны қоса алғанда, шарт талаптарына сәйкес осы шамадағы күтілетін өзгерістерді ескере отырып, есепті күнге ағымдағы шаманы негізге ала отырып есептейді. Қаржы активі үшін EAD шамасы жалпы баланстық құн болып табылады. Бағалы қағаздар үшін EAD шамасын топ аквизициялық шығыстарды, есептелген пайыздардың ағымдағы бөлігін және дисконт/сыйлықақыны қоса алғанда, құралдың теңгедегі баланстық құны негізінде есептейді.

Сыртқы көздерден алынған салыстырмалы ақпарат күтілетін несиелік шығындарды бағалау үшін бастапқы ақпарат ретінде пайдаланылатын портфельдердің мысалдары төменде келтірілген:

мың теңге	Кредиттік тәуекелге ұшыраған позиция	Сыртқы көздерден алынған салыстырмалы ақпарат	
	31 желтоқсан 2023 жыл	PD көрсеткіші	LGD көрсеткіші
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	27,404,617		
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	358,523,643	S&P дефолт статистикасы	Moody 's өтеу статистикасы
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	65,807,992		

Қаржы активтерінің кредиттік сапасы туралы ақпарат қаржылық есептіліктің тиісті ашылуларында ұсынылған.

2023 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылатын есеп саясаты

Топ әрбір есепті кезеңнің соңында қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті куәліктерінің болуына бағалау жүргізеді. Мұндай дәлелдер болған жағдайда Компания құнсызданудан болған кез келген шығынның мөлшерін бағалайды.

Қаржы активі немесе қаржы активтері тобы құнсызданады және құнсызданудан болған залалдар қаржы активі бастапқы танылғаннан кейін болған бір немесе бірнеше оқиғалардың нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелдемелері болған жағдайда ғана орын алады (залал басталған жағдай) және аталған оқиға (немесе оқиғалар) қаржы активтері бойынша болжамды болашақ ақша ағындарына әсер еткен жағдайда ғана жеткілікті сенімділікпен бағалауға болатын қаржылық активке немесе қаржылық активтер тобына.

Сату үшін қолда бар үлестік бағалы қағазға инвестицияның әділ құнының осы бағалы қағаз бойынша нақты шығындардан төмен құнға дейін елеулі немесе ұзақ мерзімді төмендеуі құнсызданудың объективті айғағы болып табылады.

(i) Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін қаржы активтері

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін қаржы активтері негізінен кредиттерден және өзге де дебиторлық берешектен (бұдан әрі – «кредиттер және дебиторлық берешек») тұрады. Топ ықтимал құнсыздануды анықтау мақсатында кредиттер мен дебиторлық берешекті үнемі бағалайды. Топ алдымен құнсызданудың объективті дәлелдерінің болуын жеке-жеке маңызды болып табылатын кредиттер мен дебиторлық берешек бойынша және жеке-жеке немесе ұжымдық түрде жеке-жеке маңызды болып табылмайтын кредиттер мен дебиторлық берешек бойынша бағалайды. Егер топ жеке-жеке бағаланатын кредит немесе дебиторлық берешек бойынша құнсызданудың объективті дәлелдерінің жоқтығын анықтаған жағдайда, кредит немесе дебиторлық берешек кредиттік тәуекелдің ұқсас сипаттамалары бар кредиттер мен дебиторлық берешектер тобына енгізіледі және активтер тобының құрамындағы құнсыздану мәніне ұжымдық негізде бағаланады. Құнсызданудан залал туындайтын немесе өмір сүруін жалғастыратын құнсыздану мәніне жеке бағаланатын кредиттер мен дебиторлық берешек құнсыздану мәніне ұжымдық бағалауға енгізілмейді.

Кредит немесе дебиторлық берешек бойынша құнсызданудан болған залалдың бар екендігінің объективті дәлелдері болған жағдайда залал сомасы кредиттің немесе дебиторлық берешектің баланстық құны мен кредит немесе дебиторлық берешек бойынша бастапқы тиімді сыйақы мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталған кепілдіктер мен қамтамасыз етудің өтелетін құнын қоса алғанда, болжамды болашақ ақша қаражатының ағындарының ағымдағы сәтке келтірілген құны арасындағы айырма ретінде өлшенеді. Жасалған шарттардың талаптарына сәйкес ақша ағындары және ағымдағы экономикалық жағдайларды көрсететін тиісті қолда бар ақпарат негізінде түзетілген шығындарды алудың тарихи тәжірибесі болжамды ақша ағындарын анықтауға негіз болады.

Кредиттердің құнсыздануынан және дебиторлық берешектен болған барлық залалдар пайданың немесе залалдың құрамында көрсетіледі және өтелетін құнның кейіннен ұлғаюы құнсызданудан болған залалдар танылғаннан кейін болған оқиғаға объективті түрде байланысты болған жағдайда ғана қалпына келтіруге жатады.

(ii) Нақты шығындар бойынша көрсетілетін қаржы активтері

Нақты шығындар бойынша көрсетілетін қаржылық активтерге еншілес ұйымға инвестициялар кіреді. Мұндай инвестициялардың құнсызданғанының объективті белгілері болған жағдайда, құнсызданудан болған залал инвестициялардың баланстық құны мен ұқсас қаржы активтері бойынша пайданың ағымдағы нарықтық нормасын пайдалана отырып дисконтталған болжамды болашақ ақша ағындарының ағымдағы сәтке келтірілген құны арасындағы айырма ретінде есептеледі. Көрсетілген инвестициялардың құнсыздануынан болған барлық залалдар пайда немесе залал құрамында көрсетіледі және қалпына келтіруге жатпайды.

(iii) Сату үшін қолда бар қаржылық активтер

Сату үшін қолда бар қаржы активтерінің құнсыздануынан болған залалдар басқа жиынтық табыстың құрамында танылған жинақталған залалды қайта жіктеу түзетуі ретінде пайданың немесе залалдың құрамына аудару арқылы танылады. Басқа жиынтық табыстың құрамынан пайда немесе залал құрамына қайта жіктелетін жинақталған залал негізгі соманың және амортизацияның кез келген төлемдерін шегергендегі сатып алу құны мен бұрын пайда немесе залал құрамында танылған құнсызданудан болған залалды шегергендегі ағымдағы әділ құн арасындағы айырманы білдіреді. Ақшаның уақытша құнына қатысты құнсыздануға арналған резервтің өзгеруі пайыздық кірістің құрамдас бөлігі ретінде көрсетіледі.

(iv) Қаржылық емес активтер

Кейінге қалдырылған салықтардан басқа қаржылық емес активтер құнсыздану белгілерінің болуы үшін әрбір есепті күндегі жағдай бойынша бағаланады. Қаржылық емес активтердің өтелетін құны сату шығындары мен пайдаланудан алынған құнды шегергендегі әділ құнның ең үлкен мәні болып табылады.

Пайдаланудан алынған құнды анықтау кезінде болжамды болашақ ақша ағындары ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және осы активке тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың ағымдағы сәтке келтірілген құнына дисконтталады.

Басқа активтер өндіретін ақша қаражаттарының ағынынан едәуір дәрежеде тәуелсіз ақша қаражаттарының ағынын тудырмайтын актив үшін өтелетін құн актив тиесілі ақша қаражаттарын өндіретін активтер тобы бойынша айқындалады.

Құнсызданудан болған залал активтің немесе ақша қаражатын өндіретін бірліктің баланстық құны оның өтелетін құнынан асқан кезде танылады.

Қаржылық емес активтерге қатысты құнсызданудан болған барлық залалдар кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады.

(i) Акционерлік капитал

(i) Жай акциялар

Жай акциялар меншікті капитал ретінде жіктеледі. Жай акциялар мен акцияларға опциондар шығаруға тікелей байланысты шығындар кез-келген салық әсерін шегергендегі меншікті капиталды азайту ретінде танылады.

(ii) Дивидендтер

Топтың дивидендтерді жариялау және төлеу мүмкіндігі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын реттеуге жатады.

Жай акциялар бойынша дивидендтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте олар жарияланған кезде бөлінбеген пайданы пайдалану ретінде көрсетіледі.

(к) Салық салу

Табыс салығының сомасына бір жылдағы ағымдағы салық сомасы және кейінге қалдырылған салық сомасы кіреді. Табыс салығы басқа жиынтық табыстың құрамында көрсетілетін операцияларға немесе меншік иелерімен тікелей капитал шоттарында көрсетілетін операцияларға қатысты сомаларды қоспағанда, толық көлемде пайда немесе залал құрамында көрсетіледі, олар тиісінше басқа жиынтық табыстың құрамында немесе тікелей меншікті капиталдың құрамында көрсетіледі.

Ағымдағы салық

Ағымдағы табыс салығы есепті күндегі жағдай бойынша қолданыста болған табыс салығы бойынша мөлшерлемелерді, сондай-ақ алдыңғы есепті жылдардағы табыс салығы сомаларын нақтылау нәтижесінде туындаған міндеттемелер сомасын ескере отырып, есепті кезеңдегі салық салынатын пайданың болжамды мөлшеріне сүйене отырып есептеледі.

Салық салынатын табыс ХҚЕС (IFRS) 4 сәйкес есептелген қаржылық көрсеткіштер негізінде есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің қаржылық есептілікте көрсету мақсаттары үшін айқындалатын баланстық құны мен олардың салық базасы арасында туындайтын уақытша айырмашылықтарға қатысты танылады.

Кейінге қалдырылған салықтың шамасы есепті күндегі жағдай бойынша қолданыстағы немесе мәні бойынша қолданысқа енгізілген заңдарға негізделі отырып, уақытша айырмашылықтар қалпына келтірілген сәтте болашақта қолданылатын салық ставкалары негізге алына отырып айқындалады. Кейінге қалдырылған салықты бағалау топтың есепті кезеңнің соңында активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын өтеуді немесе өтеуді жоспарлау тәсіліне байланысты салық салдарын көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы ағымдағы салық активтерін есепке алуды жүргізуге заңды түрде бекітілген құқық болған жағдайда оқылады және бұл активтер мен міндеттемелер бір салық салынатын кәсіпорыннан немесе әртүрлі салық салынатын кәсіпорындардан бір салық органы алатын табыс салығына жатады, бірақ бұл кәсіпорындар ағымдағы салық міндеттемелері мен активтерін нетто-негізде реттеу немесе осы кәсіпорындардың салық активтерін сату олардың салық міндеттемелерін өтеумен бір мезгілде жүзеге асырылатын болады.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері салық салу және бухгалтерлік есеп мақсаттары үшін пайдаланылатын бухгалтерлік есеп әдістеріндегі айырмашылықтарға байланысты туындайды. Салық есебі ХҚЕС (IFRS) 4 негізінде жүргізіледі, ал осы шоғырландырылған қаржылық есептілік ХҚЕС (IFRS) 17 сәйкес дайындалады.

(л) Пайдалануға әлі қабылданбаған жаңа стандарттар мен түсініктемелер

Бірқатар жаңа стандарттар мен стандарттарға түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдер үшін оларды мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Алайда, топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмады.

Стандарттарға келесі түзетулер мен түсініктемелер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

- ХҚЕС (IAS) түзетулері 1 «Қаржылық есептілікті ұсыну» - міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу;
- ХҚЕС түзету (IFRS) 16 «Жалдау» - кері жалға беру кезінде сату бойынша жалдау міндеттемелері;
- ҚЕХС (IAS) 7 «Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп» және ҚЕХС (IFRS 7) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» қосымша ашулар.

4 Есеп саясатының маңызды принциптерін өзгерту

Топ бастапқыда 2023 жылдың 1 қаңтарынан бастап ХҚЕС (IFRS) 17 және ХҚЕС (IFRS) 9, соның ішінде басқа стандарттарға кез келген кейінгі түзетулерді қолданды. Осы стандарттар сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары мен қаржы құралдарын есепке алуға елеулі өзгерістер енгізді. ХҚЕС 17 (IFRS) көшу нәтижесінде Компания кейбір салыстырмалы сомаларды қайта есептеді және 2022 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы үшінші есеп берді. Компания қаржы активтерінің құнсыздануын қоса алғанда, жіктеу мен бағалауға қатысты салыстырмалы ақпаратты қайта есептеу талабынан қарастырылған ХҚЕС (IFRS) 9 босатуды пайдаланды.

Төменде көрсетілген өзгерістерді қоспағанда, топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге 3-ескертпеде сипатталған есеп саясатын дәйекті түрде қолданды.

Бұдан әрі ХҚЕС (IFRS) 17 және ХҚЕС (IFRS) 9 қолдануына байланысты топтың есеп саясатындағы негізгі өзгерістердің сипаты мен әсері туралы жалпыланған ақпарат берілген.

(а) ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары»

(i) Сақтандыру шарттарын тану, бағалау және ұсыну

ХҚЕС (IFRS) 17 сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашу қағидаттарын белгілейді. Стандарт болашақ ақша ағындарының дисконтталған құн тобының есептеулері негізінде шарттар топтарын бағалайтын модельді енгізеді, олар компания шарттарды орындаған кезде пайда болады деп күтілуде, қаржылық емес тәуекелге тәуекел түзетіледі және ШКҚМ.

Сәйкес ХҚЕС (IFRS) 17 әрбір есепті кезеңдегі сақтандыру шарттары бойынша түсім топ өтемақы алуды күтетін қызметтерге қатысты қамтудың қалған бөлігіне қатысты міндеттемелердің өзгеруін және сақтандыру шарттарын орындау бойынша ақша ағындарын қалпына келтіруге байланысты сыйлықақыларды бөлуді білдіреді. Сонымен қатар, инвестициялық компонент бұдан былай сақтандыру шарттары бойынша түсімге және сақтандыру қызметтеріне арналған шығыстарға қосылмайды.

Топ енді сақтандыруға байланысты активтер мен міндеттемелерге көлеңкелі бухгалтерлік есепті қолданбайды.

Сақтандыру бойынша қаржылық кірістер мен шығыстар сақтандыру шарттары бойынша түсімдерден және сақтандыру шарттары бойынша шығыстардан бөлек ұсынылады.

Топ СБНТ критерийлеріне сәйкес келмейтін топтарды қоспағанда, шарттарды бағалауды жеңілдету үшін СБНТ қолданады. СБНТ қтеудің қалған бөлігіне қатысты міндеттемелерді бағалау кезінде топты есепке алудың алдыңғы тәртібіне ұқсас. Алайда, туындаған шағымдар бойынша міндеттемелерді бағалау кезінде топ енді болашақ ақша ағындарын дисконттайды (шығындар туындаған күннен бастап бір жыл немесе одан аз уақыт ішінде пайда болады деп күтілетін жағдайларды қоспағанда) және қаржылық емес тәуекелге түзетуді қамтиды.

Бұрын барлық аквизициялық шығыстар тиісті сақтандыру шарттарынан («кейінге қалдырылған аквизициялық шығыстар») бөлек активтер ретінде танылып, осы шығындар пайда немесе шығын құрамына енгізілгенге дейін ұсынылды. ХҚЕС 17 (IFRS) сәйкес тиісті сақтандыру шарттары танылғанға дейін туындайтын аквизициялық ақша ағындары ғана жеке активтер ретінде танылады және өтелуге тексеріледі. Бұл активтер шарттардың тиісті портфелінің баланстық құнында ұсынылады, ал оларды тану тиісті шарттар танылғаннан кейін тоқтатылады.

Қайта сақтандыру шарттары бойынша кірістер мен шығыстар, қаржылық кірістер мен сақтандыру бойынша шығыстарды қоспағанда, енді пайда немесе залал құрамындағы бірыңғай таза сома ретінде ұсынылады. Бұрын қайта сақтандырушылар өтеген сомалар мен қайта сақтандыру бойынша шығыстар бөлек ұсынылды.

Топтың 17 ХҚЕС (IFRS) бойынша сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарын қалай есепке алатынын түсіндіру үшін 3-ескертпені қараңыз.

(ii) Жаңа стандартқа көшу

ХҚЕС 17 (IFRS) көшу нәтижесінде есеп саясатындағы өзгерістер өзгертілген ретроспективті тәсілді қолдану арқылы қолданылды. Өзгертілген ретроспективті тәсілге сәйкес, 2022 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша топ:

- сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарының Әрбір тобын ХҚЕС 17 (IFRS) әрқашан қолданылғандай анықтады, мойындады және бағалады;
- егер ХҚЕС17 (IFRS) әрқашан қолданылса, жоқ болатын баланстық қалдықтарды тануды тоқтатты. Оларға сақтандыру шарттары бойынша белгілі бір кейінге қалдырылған аквизициялық шығындар, сондай-ақ сақтандыру бойынша дебиторлық және кредиторлық берешек кіреді. ХҚЕС 17 (IFRS) сәйкес олар сақтандыру шарттарын бағалауға енгізіледі;
- нәтижесінде меншікті капитал құрамындағы таза айырмашылықты мойындады.

Топ ХҚЕС 17 (IFRS) өтпелі ережелерін қолданды және ХҚЕС 17 (IFRS) қолданудың қаржылық есептіліктің әр бабына әсерін ашпады. ХҚЕС 17 (IFRS) қолданудың 2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсері меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есепте келтірілген. Өтпелі кезеңнің әсері көбінесе дисконттау ставкаларының өзгеруіне байланысты, ООЧСП және ОВСУ есептеу үшін дисконттаудың ағымдағы ставкасы шамамен 16% құрайды, ал 4 ХҚЕС бойынша сақтандыру резервтерін есептеу 6% реттеуші айқындаған дисконттау ставкасы бойынша жүргізілді.

Топ 2022 жылдың 1 қаңтарындағы шарттардың барлық топтарын анықтау, тану және бағалау үшін ХҚЕС 17 (IFRS) көшу кезінде өзгертілген ретроспективті тәсілді қолданды, өйткені толық ретроспективті тәсілді қолдану іс жүзінде мүмкін болмады.

Компания келесі жағдайларға байланысты толық ретроспективті тәсілді қолдануды іс жүзінде мүмкін емес деп тапты:

- Ретроспективті тәсілдің әсерін анықтау мүмкін болмады, өйткені қажетті ақпарат жиналмады және деректерді сақтау талаптарына байланысты немесе басқа себептермен қол жетімді болмады. Кейбір шарттар үшін мұндай ақпарат мыналарды қамтиды:
 - бастапқы тану және ретроспективті негізде кейінгі өзгерістер кезінде ақша қаражаттарының ағындарын бағалауды анықтау үшін қажетті ақша қаражаттарының қозғалысының тарихи көрсеткіштері туралы ақпарат;

- тұрақты негізде құжатталмаған болуы мүмкін болжамдар мен бағалаулардағы өзгерістер туралы ақпарат.
- Толық ретроспективті тәсіл Компания басшылығының алдыңғы кезеңдердегі ниеттері туралы болжамдарды немесе кейінгі ақпаратты пайдаланбай-ақ жасауға болмайтын маңызды бухгалтерлік есептерді қолдануды талап етті. Мұндай болжамдар мен бағалаулар кейбір шарттарға қатысты болды:
 - шарттарды бұзуға, сыйлықақылар мен комиссияларды қайтаруға қатысты Шарттың қолданысы басталған сәттегі күтулер;
 - қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзету туралы жорамалдар.

Өзгертілген ретроспективті тәсілдің ШКҚМ кірісі мен сақтандыру шарттары бойынша кіріске әсерін көрсету үшін топ 18(а) ескертпесінде қосымша ақпарат берді.

(iii) Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары-өзгертілген ретроспективті тәсіл

Өзгертілген ретроспективті тәсілдің мақсаты-шамадан тыс шығындар мен күш-жігерсіз қол жетімді негізделген және расталған ақпаратты пайдалану арқылы мүмкін болатын ретроспективті тәсілмен алынған нәтижеге ең жақын нәтижеге қол жеткізу. Топ келесі модификациялардың әрқайсысын ХҚЕС (IFRS) 17-ні толық ретроспективті қолдану үшін негізделген және расталған ақпараты жоқ дәрежеде ғана қолданды.

Топ келісімшарттардың жекелеген топтарына келесі модификацияларды қолданды:

- 2022 жылдың 1 қаңтарына дейін шығарылған келісімшарттар топтары үшін бастапқы тану кезінде болашақ ақша ағындары осы күнге дейін пайда болғаны белгілі ақша ағындарының сомаларын түзету арқылы бағаланды;
- 2022 жылғы 1 қаңтарға дейін шығарылған шарттар топтары үшін бастапқы тану кезінде қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардағы соманы 2022 жылғы 1 қаңтарға дейін күтілетін тәуекелдің босатылу шамасына түзету жолымен айқындалды. Күтілетін тәуекелді босату топ 2022 жылдың 1 қаңтарына шығарған ұқсас сақтандыру шарттары бойынша тәуекелді босатуды ескере отырып анықталды.

(б) ХҚЕС (IFRS 9) «Қаржы құралдары»

(i) Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің жіктелуі

ХҚЕС (IFRS) 9 қаржылық активтерді жіктеудің үш негізгі категориясын қарастырады: амортизацияланған құн бойынша бағаланады; басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша; немесе пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша. Қарастырылған ХҚЕС (IFRS) 9 қаржылық активтердің жіктелуі, әдетте, қаржылық активті басқару жүзеге асырылатын бизнес-модельге және оған қатысты шартта көзделген ақша ағындарының сипаттамаларына негізделген. ХҚЕС (IFRS) 9 ХҚЕС-(IAS) 39 бар қаржы активтерінің санаттарын жояды: өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестициялар, несиелер мен дебиторлық берешек және сату үшін қолда бар қаржылық активтер.

Топтың қаржылық активтерді қалай жіктейтіні және бағалайтыны және олардың тиісті кірістері мен шығыстарын ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес есепке алатындығы туралы түсініктеме алу үшін 3(ж)-ескертпені қараңыз.

ХҚЕС (IFRS) 9 қаржылық міндеттемелерге қатысты топтың есеп саясатына айтарлықтай әсер еткен жоқ.

(ii) Қаржы активтерінің құнсыздануы

ХҚЕС (IFRS) 9 ХҚЕС (IAS) 39-да қолданылатын «келтірілген шығындар» моделін болашаққа бағытталған «күтілетін несиелік шығындар» моделімен алмастырады. Құнсыздануды бағалаудың жаңа моделі басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтеріне қолданылады. Сәйкес ХҚЕС (IFRS) 9 несиелік шығындар ХҚЕС (IAS) 39-ға қарағанда ертерек танылады, қараңыз. Ескертпе 3 (з).

(iii) Жаңа стандартқа көшу

Топ 2023 жылдың 1 қаңтарына дейін басталатын жылдық кезеңдерде ұйымның қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер бойынша пайда немесе залал сомаларын ұсынуға қойылатын талаптарды қоса алғанда, «қаржы құралдары» ХҚЕС 9 (IFRS) қолдану қажеттілігінен уақытша босатуды пайдаланды. Тиісінше, топ ХҚЕС (IFRS) 9 2023 жылғы 1 қаңтардағы Бірыңғай күнге толық көлемде бастапқы қолдануды жүзеге асырды.

ХҚЕС (IFRS) 9-ға көшу нәтижесінде есеп саясатындағы өзгерістер ретроспективті түрде қолданылды. Топ қаржы активтерінің құнсыздануын қоса алғанда, жіктеу мен бағалауға қатысты салыстырмалы ақпаратты қайта есептеу талабынан қарастырылған ХҚЕС (IFRS) 9 босатуды пайдаланды.

Келесі бағалаулар 2023 жылдың 1 қаңтарында болған фактілер мен жағдайларға негізделген:

- Қаржылық актив ұсталатын бизнес-модельді анықтау.
- Сауда-саттыққа арналмаған үлестік құралдарға, басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын санатқа кейбір инвестициялар тобының қалауы бойынша айқындау.

ХҚЕС (IFRS) 7 белгілеген шектерде топ 2022 жылға арналған ХҚЕС (IFRS) 9 жіктеу және бағалау (құнсыздануды қоса алғанда) талаптарына сәйкес есептілікте көрсетілген баптардың сомалары туралы, сондай-ақ 2023 жылға ХҚЕС (IAS) 39 сыныптамасы мен талаптарына сәйкес есептілікте көрсетілетін сомалар туралы ақпаратты ашқан жоқ).

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің жіктелуі

Келесі кестеде және оған ескертпелерде ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес бағалаудың бастапқы санаттары және Топтың қаржылық активтерінің әрбір сыныбы үшін ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес бағалаудың жаңа санаттары түсіндіріледі. Келесі кестеде ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес қаржылық активтердің баланстық құнын ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес баланстық құнмен салыстыру келтірілген. ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану қаржылық міндеттемелерді бағалау санаттарына әсер еткен жоқ.

мың теңге	Еске- ртпе	ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес бастапқы жіктеу	ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес жаңа жіктеу	ХҚЕС (IAS)	Қайта жіктеу	Бағалау негізін өзгерту	ХҚЕС (IFRS)
				39 сәйкес бастапқы баланстық құн			9 сәйкес жаңа баланстық құн
Қаржылық активтер							
Ақша							
қаражаттары және олардың баламалары	13	Несиелер және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн	18,419,739	-	(122,528)	18,297,211
Инвестициялық бағалы қағаздар - үлестік (а)	14	Сату үшін қолда бар	БЖКӘҚ бойынша бағаланады	34,662,599	-	-	34,662,599
Инвестициялық бағалы қағаздар – борыштық (б)	15	Өтеу мерзіміне дейін ұсталатындар	Амортизацияланған құн	351,562,619	(12,353,642)	(134,596)	339,074,381
Инвестициялық бағалы қағаздар-борыштық	15	Өтеу мерзіміне дейін ұсталатындар	БЖКӘҚ бойынша бағаланады	-	12,353,642	(348,661)	12,004,981
Басқа қаржы активтері	19	Несиелер және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн	827,007	-	-	827,007
Қаржы активтерінің жиыны				405,471,964	-	(605,785)	404,866,179

ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес қаржы құралдарын жіктеуге қатысты топтың есеп саясаты 3(ж) - ескертпеде көрсетілген. Аталған саясатты қолдануға байланысты қаржы құралдарының жіктелуіндегі өзгерістер жоғарыдағы кестеде келтірілген және түсіндіріледі:

- а) Бұл үлестік бағалы қағаздар-бұл топ ұзақ уақыт бойы стратегиялық мақсатта ұстауға ниетті инвестициялар. ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес топ 2023 жылғы 1 қаңтардағы осы инвестицияларды басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын деп анықтады. ХҚЕС 39 (IAS) айырмашылығы, осы инвестицияларға қатысты жинақталған әділ құн резерві ешқашан пайдаға немесе шығынға қайта жіктелмейді.
- б) Өтімділіктің күнделікті қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін белгілі бір қарыздық бағалы қағаздар ұсталады. Топтың қазынашылық бөлімі өтімділікті басқару шығындарын азайту жолдарын іздейді және бұл үшін портфолио кірісін белсенді басқарады. Мұндай кірістер шартта көзделген алынған төлемдерден, сондай-ақ қаржы активтерін сатудан түскен пайда мен залалдан тұрады. Инвестициялық стратегия көбінесе құны бойынша айтарлықтай сату көлеміне әкеледі. Топ ХҚЕС 9 (IFRS) сәйкес бұл бағалы қағаздар бизнес-модель шеңберінде ұсталады деп санайды, оның мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу арқылы да, қаржы активтерін сату арқылы да қол жеткізіледі. Шарттық талаптар белгіленген мерзімде ақша ағындарының пайда болуын көздейді, бұл тек негізгі қарыздың және негізгі қарыздың өтелмеген бөлігіне пайыздардың төленуін білдіреді. Осылайша, бұл активтер ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелді.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Келесі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ХҚЕС 39 (IAS) сәйкес кезең соңындағы құнсыздануға арналған резервті 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС 9 (IFRS) сәйкес кезең басындағы шығындарға арналған бағалау резервімен салыстыру ұсынылған.

мың теңге	2022 жылғы 31 желтоқсан		Бағалау негізін өзгерту	2023 жылғы 1 қаңтар
	ХҚЕС (IAS) 39	Қайта жіктеу		ХҚЕС (IFRS) 9
Қаржылық активтер				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	-	-	122,528	122,528
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар-борыштық	-	-	134,596	134,596
Басқа қаржы активтері	2,637,029	-	-	2,637,029
	2,637,029	-	257,124	2,894,153

5 Сақтандыру тәуекелдерін басқару

Бұл бөлімде сақтандыру тәуекелдері және топтың тәуекелдерді басқару тәсілі туралы жалпылама ақпарат берілген.

(а) Тәуекелдерді басқару мақсаттары және сақтандыру тәуекелін азайту саясаты

Топтың сақтандыру тәуекелін басқару-бұл қызметтің маңызды аспектісі. Компания сақтандыру тәуекеліне ұшырайды, бұл сақтандыру шарттары бойынша төлемдердің түпкілікті шамасы немесе оларды жүзеге асыру уақыты әр түрлі факторлардың әсерінен – шағымдардың басталу жиілігіне, шағымдардың мөлшеріне, ұзақ реттеу кезеңі бар талаптардың дамуына байланысты топ жүргізген бағалардан айтарлықтай ерекшеленуі мүмкін. Топ сақтандырудың әртүрлі түрлері арасындағы әртараптандыру, бизнес түрлері бойынша сақтандыру портфелі бойынша шығындарды бақылау үшін андеррайтинг рәсімдерін қолдану, сондай-ақ өз ұстауында белгіленген тәуекел көлемінен асатын мөлшерде шығындардың туындау тәуекелін азайту үшін қайта сақтандыруды пайдалану арқылы сақтандыру тәуекелін бақылауды жүзеге асырады.

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары мен ережелері және жабылатын тәуекелдердің сипаты

Төменде сақтандыру шарттарына байланысты туындайтын болашақ ақша ағындарының сомасына, мерзімдеріне және белгісіздігіне айтарлықтай әсер ететін сақтандыру шарттарының талаптары мен ережелері келтірілген. Сонымен қатар, топтың негізгі өнімдерін бағалау және топтың осы өнімдермен байланысты тәуекелдерді басқару тәсілдері келтірілген.

(i) Жалпы сақтандыру шарттары-мүлік

Өнімнің ерекшеліктері

Мүлікті сақтандыру (қандай да бір шектеулермен немесе қамтуды кеңейтумен) сақтанушының оның материалдық меншігіне келтірілген залалдан немесе залалдан және осы залалдан туындаған қызметті тоқтата тұрудан қорғайды.

Ғимараттарға немесе олардың ішіндегі мүлікке зиян келтіру туралы шағымның себебі болып табылатын жағдай әдетте күтпеген жерден болады (мысалы, өрт немесе тонау сияқты) және оның себебі оңай анықталады. Осылайша, талап уақтылы қойылады және кідіріссіз шешілуі мүмкін. Сондықтан мүлікті сақтандыру ұзақ мерзімді жауапкершілікпен салыстырғанда қысқа мерзімді жауапкершілік ретінде жіктеледі, бұл жағдайда шағымның түпкілікті құнын анықтау ұзаққа созылады.

Тәуекелдерді басқару

Осы өніммен байланысты негізгі тәуекелдер сақтандыру қызметінің, бәсекелестіктің және сақтандыру өтемақыларын төлеудің тәуекелдері болып табылады. Сақтандыру қызметінің тәуекелі-топ әр түрлі сақтандырылатын мүлікке сәйкес келетін сақтандыру сыйлықақыларын есептемейді. Үй мүлкін сақтандыруға қатысты ұқсас тәуекел профилі бар мүліктің көп мөлшері күтіледі. Алайда, бұл коммерциялық қызметке тән емес. Коммерциялық мүліктің көп бөлігі үшін ұсыныстар орналасқан жердің, Қызмет түрінің және жергілікті қауіпсіздік шараларының бірегей комбинациясынан тұрады. Осы сақтандыру шарттары бойынша тәуекелге сәйкес сақтандыру сыйлықақысын есептеу субъективті, сондықтан қауіпті болып саналады.

Топ өз қызметін бәсекелестік жағдайында жүзеге асырады, сондықтан сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақыларды шығынға ұшыраудың өзіндік тәжірибесі негізінде емес, бәсекелестердің баға белгілеу стратегияларын ескере отырып белгілеу тәуекеліне ұшырайды.

Мүліктің түрлері сақтанушының жалған немесе жарамсыз шағымдар жасау немесе шығынға ұшырағаннан кейін мәлімделген соманы асыра пайдалану қаупіне ұшырайды. Бұл экономикалық жағдайлардың неліктен жылжымайтын мүлік портфелінің кірістілігімен байланысты екенін түсіндіреді. Сақтандыру тәуекелі негізінен ақылға қонымды баға белгілеу, халықаралық стандарттарға сәйкес мүлікті тәуелсіз бағалау, өнім дизайны, тәуекелді таңдау және қайта сақтандыру арқылы басқарылады. Демек, топ мониторинг жүргізеді және өз қызметін жүзеге асыратын жалпы экономикалық және коммерциялық жағдайлардағы өзгерістерге жауап береді.

Сақтандыру процесінің бір бөлігі ретінде тәуекел концентрациясы топтың міндеттемелеріне айтарлықтай әсер етуі мүмкін белгілі бір жағдай немесе бірқатар жағдайлар болған кезде пайда болуы мүмкін. Мұндай шоғырланулар бір сақтандыру шартына немесе байланысты сақтандыру шарттарының аз санына байланысты туындауы мүмкін және Елеулі міндеттемелер туындауы мүмкін мән-жайларға жатады.

(ii) Сақтандыру шарттары-Жұмыс берушінің жауапкершілігі

Өнімнің ерекшеліктері

Қызметкерді жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандырудың мақсаты сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру арқылы еңбек (қызметтік) міндеттерін атқару кезінде өмірі мен денсаулығына зиян келтірілген қызметкерлердің мүліктік мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету болып табылады.

Осы өнім бойынша табыс сақтандыру бойынша келіп түскен сақтандыру сыйлықақылары есебінен топтың шығындарды реттеуге, сондай-ақ агенттік сыйақыны төлеуге жұмсаған талаптары мен шығыстарын жабуға төленген сомалар шегеріле отырып қалыптастырылады. Қайтыс болған немесе денсаулығына зиян келтірілген жағдайда қызметкерге төленуге жататын сома Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен регламенттеледі. Тұтастай алғанда, мұндай шарттар бойынша сақтандырушының жауапкершілігі ұзақ аяқталу кезеңі бар жауапкершілік ретінде қарастырылады, өйткені ол талаптарды аяқтау және реттеу үшін салыстырмалы түрде ұзақ уақытты қамтиды.

Тәуекелдерді басқару

Осы өніммен байланысты негізгі тәуекелдер сақтандыру қызметінің тәуекелдері болып табылады, мысалы, ықтимал шығындардың ықтималдық сипаты, сақтандыру міндеттемелерінің сомасы мен уақытының белгісіздігі, қолданыстағы заңнаманың өзгеруі және сақтандыру қызметіне тән басқа да тәуекелдер. Мәлімделген залалдардың бағалау мөлшері мынадай ақпарат негізінде есептеледі:

- қызметкердің еңбекке жарамсыздығынан тұрақты түрде айырылған жағдайда:
 - өтеуге орташа айлық жалақының (табыстың) шамасы;
 - төлем кезеңі-медициналық сараптама комиссиясы белгілеген еңбекке жарамсыздық кезеңі (ол өмір бойы еңбекке жарамсыздық бойынша жәрдемақы болған жағдайда бірнеше жыл болуы мүмкін);
 - еңбекке қабілеттілігінен айырылған жағдайда тағайындалған әлеуметтік төлемнің мөлшері;
 - жазатайым оқиға кезінде қызметкердің кінәсінің дәрежесі.
- қайтыс болған жағдайда:
 - жерлеу шығындары;
 - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес залал үшін өтем алуға құқығы бар адамдардың саны;
 - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес залал үшін өтем алуға құқығы бар адамдардың жасы;
 - өтеуге орташа айлық жалақының (табыстың) шамасы;
 - сақтандыру төлемдерінің мерзімі.

Сақтандыру тәуекелі негізінен қолайлы баға, өнім дизайны, андеррайтинг және төлемдерді басқару арқылы басқарылады. Демек, топ мониторинг жүргізеді және өз қызметін жүзеге асыратын жалпы экономикалық және коммерциялық жағдайлардағы өзгерістерге жауап береді.

(iii) Сақтандыру шарттары-өмірді сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Өмірді сақтандырудың мақсаты Сақтандырылған тұлғаның өліммен байланысты мүліктік мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету болып табылады. Осы өнім бойынша табыс сақтандыру бойынша келіп түскен сақтандыру сыйлықақылары есебінен топтың шығындарды реттеуге, сондай-ақ агенттік сыйақыны төлеуге жұмсаған талаптары мен шығыстарын жабуға төленген сомалар шегеріле отырып қалыптастырылады. Қайтыс болған жағдайда сақтанушыға төленетін сома тіркелген болып табылады.

Сақтандыру жағдайы-жазатайым оқиғадан қайтыс болуды қоспағанда, кез келген себеппен өлім. Сақтандырушы жауап бермейтін сақтандыру жағдайларынан бірқатар ерекшеліктер бар. Мысалы, егер сақтандыру жағдайы ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың, соғыс қимылдарының, сақтандырылушыларға өз денсаулығына қасақана (қасақана) зиян келтірудің, эпидемияны, оның ішінде COVID-19 коронавирустық инфекциясын тудырған аурудың және басқалардың әсерінен сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңінде тікелей немесе жанама түрде орын алса, сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

Тәуекелдерді басқару

Осы өніммен байланысты негізгі тәуекелдер сақтандыру қызметі мен бәсекелестік тәуекелдері болып табылады. Сақтандыру қызметінің тәуекелі-дұрыс емес тарифтік ставкаларды пайдалану (төмендетілген тарифтер шығындарға әкелуі мүмкін, асыра бағаланған тарифтер бизнесті жоғалтуға әкелуі мүмкін) және селекцияға қарсы мүмкіндік. Бұл тәуекелдерді болдырмау үшін топ әлеуетті клиенттерді өлім-жітім көрсеткіштеріне қатысты біртектілікке бөледі және осы бөлімге сәйкес шешім қабылдайды. Өлім деңгейі шарт түріне сәйкес ел мен сала бойынша статистикалық деректерге негізделген. Тарифтерді айқындау және сақтандыруға қабылдау туралы шешім қабылдау кезінде мынадай факторлар ескеріледі: сақтандырылушының қызмет түрі, жасы, қауіпті хоббиі, шарт жасасқанға дейін жарақаттардың болуы, көліктің болуы, ЖҚЕ бұзу саны және т. б. Мұндай ақпаратты талдау жарақат алу қаупі жоғары адамдарды жоюға мүмкіндік береді.

Топ өз қызметін бәсекелестік жағдайында жүзеге асырады, сондықтан сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақыларды шығынға ұшыраудың өзіндік тәжірибесі негізінде емес, бәсекелестердің баға белгілеу стратегияларын ескере отырып белгілеу тәуекеліне ұшырайды.

(iv) Сақтандыру шарттары-зиян келтіргені үшін азаматтық жауапкершілік

Өнімнің ерекшеліктері

Топ Қазақстан Республикасында сақтандырудың міндетті және ерікті түрі бойынша зиян келтіргені үшін азаматтық жауапкершілікті сақтандыруды жүзеге асырады. Осы сақтандыру шарттарына сәйкес сақтанушылар үшінші тұлғалардың дене жарақаты, өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиян үшін төленген кез келген ақшалай өтемақылар үшін өтемақы алады. Жалпы алғанда, зиян келтіргені үшін жауапкершілік ұзақ аяқталу кезеңі бар жауапкершілік ретінде қарастырылады, өйткені ол жазатайым оқиға болған белгілі бір жылдың талаптарын аяқтау және шешу үшін салыстырмалы түрде ұзақ уақытты қамтиды.

Тәуекелдерді басқару

Осы өніммен байланысты негізгі тәуекелдер сақтандыру қызметінің, бәсекелестіктің және сақтандыру өтемақыларын төлеудің тәуекелдері болып табылады. Осы сақтандыру шарттары бойынша тәуекелге сәйкес сақтандыру сыйлықақысын есептеу субъективті, сондықтан қауіпті болып саналады. Сақтандыру тәуекелі негізінен ақылға қонымды баға белгілеу, өнімді жобалау, тәуекелді таңдау, сәйкес инвестициялық стратегия, рейтинг және қайта сақтандыру арқылы басқарылады. Демек, топ мониторинг жүргізеді және өз қызметін жүзеге асыратын жалпы экономикалық және коммерциялық жағдайлардағы өзгерістерге жауап береді.

(v) Сақтандыру шарттары-жазатайым оқиғадан сақтандыру

Өнімнің ерекшеліктері

Жазатайым оқиғадан сақтандырудың мақсаты жазатайым оқиғалардың басталуына және өмір мен денсаулыққа зиян келтіруге байланысты сақтанушылардың мүліктік мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету болып табылады. Осы өнім бойынша кіріс талаптарды жабуға төленген сомаларды және топ шеккен шығыстарды шегергендегі сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша сыйлықақылардан түседі. Қайтыс болған, мүгедектігі анықталған немесе денсаулығына зиян келтірілген жағдайда сақтанушыға төленуге жататын сома тіркелген болып табылады

Сақтандыру жағдайлары-бірінші, екінші, үшінші топтағы мүгедектік және жазатайым оқиға салдарынан қайтыс болу. Сақтандырушы жауап бермейтін сақтандыру жағдайларынан бірқатар ерекшеліктер бар, мұндай бірқатар ерекшеліктерде мүгедектік немесе кез-келген аурудан, соның ішінде кәсіптік аурудан қайтыс болу.

Тәуекелдерді басқару

Осы өніммен байланысты негізгі тәуекелдер сақтандыру қызметі мен бәсекелестік тәуекелдері болып табылады.

Сақтандыру қызметінің тәуекелі-дұрыс емес тарифтік ставкаларды пайдалану (төмендетілген тарифтер шығындарға әкелуі мүмкін, асыра бағаланған тарифтер бизнесті жоғалтуға әкелуі мүмкін) және селекцияға қарсы мүмкіндік. Болдырмау үшін бұл тәуекелдер топ әлеуетті клиенттерді өлім-жітімге (жазатайым оқиғаға) қатысты біртекті топтарға бөледі және осы бөлімге сәйкес шешімдер қабылдайды. Тарифтерді айқындау және сақтандыруға қабылдау туралы шешім қабылдау кезінде мынадай факторлар ескеріледі: сақтандырылушының қызмет түрі, жасы, қауіпті хоббиі, шарт жасасқанға дейін жарақаттардың болуы, көліктің болуы, ЖҚЕ бұзу саны және т. б. Мұндай ақпаратты талдау жоғары жарақатқа ұшыраған адамдарды жоюға мүмкіндік береді.

Топ өз қызметін бәсекелестік жағдайында жүзеге асырады, сондықтан сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақыларды шығынға ұшыраудың өзіндік тәжірибесі негізінде емес, бәсекелестердің баға белгілеу стратегияларын ескере отырып белгілеу тәуекеліне ұшырайды.

Сақтандыру тәуекелін басқару негізінен баға белгілеу, өнім дизайны, андеррайтинг және төлемдерді басқару арқылы жүзеге асырылады. Демек, топ мониторинг жүргізеді және өз қызметін жүзеге асыратын жалпы экономикалық және коммерциялық жағдайлардағы өзгерістерге жауап береді.

(vi) Сақтандыру шарттары-зейнетақы аннуитеті

Өнімнің ерекшеліктері

Сақтанушы (зейнетақы төлемдерін алушы) топқа зейнетақы жинақтарының сомасын аударатын сақтандыру шарты. Сақтандыру компаниясы Сақтанушының (зейнетақы төлемдерін алушының) және (немесе) сақтандырылушылардың пайдасына мерзімді (ай сайынғы негізде) төлемдерді өмір бойы немесе белгілі бір уақыт кезеңі ішінде жүзеге асыруға міндеттенеді.

Зейнетақы аннуитеті ұзақ мерзімді өнім болып табылатындығына байланысты топ сақтандыру тарифін есептеген кездегіден жоғары кірістілігі бар бағалы қағаздарға біржолғы алынған сыйлықақыны орналастыру есебінен табыс қалыптастырады және төлемдер аннуитеттің қолданылу мерзімі ішінде ай сайын жүзеге асырылады. Сонымен қатар, аннуитант (төлем алушы) қайтыс болған жағдайда, зейнетақы жинақтарының қалдығы (қалыптастырылған резерв) кепілдік берілген төлемдерді қоспағанда, топтың кірісіне өтеді, олар болған кезде топ кепілдік берілген төлемдер мерзімінің соңына дейін резерв қалыптастырады және одан әрі аннуитанттың мұрагерлеріне төлемдер жасайды, ал қалған резерв топтың кірісіне өтеді.

Зейнетақы аннуитеті шартының түрлері:

- кепілдендірілген төлем мерзімі жоқ өмір бойы:
 - төлемдер сақтанушының бүкіл өмірі бойы ай сайын жүзеге асырылады;
 - сақтанушы қайтыс болған жағдайда төлемдер мұрагерлердің болуына немесе жинақ сомасының қалдығына қарамастан тоқтатылады.
- кепілдендірілген төлем мерзімі бар өмір бойы:
 - төлемдер сақтанушының бүкіл өмірі бойы ай сайын жүзеге асырылады;
 - сақтанушы қайтыс болған жағдайда, зейнетақы аннуитеті шартында көрсетілген тұлға, егер сақтанушы оларды толық көлемде алмаса не тірі кезінде алмаса, төленбеген кепілдендірілген сақтандыру төлемдерін алады.

Зейнетақы аннуитеті шарты «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» заң шеңберінде жасалады. Шарттың үлгілік нысаны «Зейнетақы аннуитетінің үлгілік шартын бекіту, зейнетақы аннуитеті шарты бойынша сақтандыру ұйымынан сақтандыру сыйлықақысын және сақтандыру төлемін есептеу әдістемесін, жасалатын зейнетақы аннуитеті шарттары бойынша істі жүргізуге сақтандыру ұйымы шығыстарының жол берілетін деңгейін, сондай-ақ сақтандыру төлемін индекстеу мөлшерлемесін белгілеу туралы» Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2015 жылғы 20 қазандағы № 194 қаулысымен белгіленген.

Тәуекелдерді басқару

Негізгі тәуекелдер өлім кестелерінің өзгеруінен туындайды. Өлім-жітім коэффициенттері уәкілетті орган бекіткен өлім-жітім кестелеріне негізделген. Егер өлім мен түрдің ықтималдығы азаятын / көбейетін болса, онда бұл аннуитеттік сақтандыру шарты бойынша міндеттемелердің ұлғаюына/азаяуына әкелуі мүмкін.

Пайыздық мөлшерлемелерді бағалау нарықтық мөлшерлемелер негізінде анықталады және осылайша нарықтық мөлшерлемелердегі өзгерістер резервтер мөлшеріне әсер етеді. Топ осы тәуекелді аннуитет шарттары бойынша алынған сыйлықақыны шарт бойынша төлемдерді индекстеу ставкаларынан жоғары сыйақы ставкалары бар мемлекеттік бағалы қағаздарға орналастыру арқылы басқарады.

Сондай-ақ, топ өз қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының заңнамасындағы, жалпы экономикалық және коммерциялық шарттардағы өзгерістерге тұрақты мониторинг жүргізеді және ден қояды және қажет болған жағдайда аннуитет шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақысын есептеу үшін пайдаланылатын көрсеткіштерге түзетулер енгізеді.

(в) Сақтандыру тәуекелдерінің шоғырлануы

Топ кездесетін сақтандыру тәуекелінің негізгі аспектісі-белгілі бір оқиға немесе бірқатар оқиғалар топтың міндеттемелеріне айтарлықтай әсер етуі мүмкін жағдайда болуы мүмкін сақтандыру тәуекелінің шоғырлану дәрежесі. Мұндай шоғырлану бір сақтандыру шартына немесе байланысты шарттардың аз санына қатысты туындауы мүмкін және елеулі міндеттемелер туындауы мүмкін жағдайлармен байланысты болуы мүмкін. Сақтандыру тәуекелін шоғырландырудың маңызды аспектісі-бұл бірқатар жеке сақтандыру кластары немесе келісімшарттар сериясы ішінде тәуекелдердің жинақталуы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Тәуекелдердің шоғырлануы сирек кездесетін, бірақ табиғи апаттар сияқты ауырлығы жоғары оқиғалардың нәтижесінде де, сақтандыру қызметі белгілі бір географиялық орналасу немесе демографиялық тенденциялар сияқты белгілі бір топқа қарай ауытқитын жағдайларда да туындауы мүмкін.

Топ осы тәуекелдерді басқару үшін қолданатын негізгі әдістер екі жақты. Біріншіден, тәуекелдерді басқару сақтандыру қызметін тиісті жүргізу арқылы жүзеге асырылады. Егер күтілетін пайда қабылданатын тәуекелдерге пропорционалды болмаса, сақтандырушыларға сақтандыру шарттарын жасасуға рұқсат етілмейді. Екіншіден, тәуекелді басқару қайта сақтандыруды пайдалану арқылы жүзеге асырылады. Топ өз міндеттемелерінің әртүрлі сыныптары мен мүлікті сақтандыру бойынша қайта сақтандыру бойынша қамтуды сатып алады. Топ қайта сақтандыру бағдарламасына байланысты шығындар мен пайданы үнемі бағалайды.

(г) Жалпы жиынтық тәуекелге ұшырау

Топ тәуекел концентрациясына қатысты қабылдауға дайын жалпы тәуекелді анықтайды. Ол тәуекелді бағалау кезінде де, ай сайынғы негізде де топтың негізгі жиынтық тәуекелдерін көрсететін есептерді зерттеу арқылы осы әсердің мониторингін жүргізеді. Топ қайта сақтандыру бағдарламаларының тиімділігін және топтың таза тәуекелге ұшырауын бағалау мақсатында бірқатар модельдеу құралдарын пайдаланады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топта 1,962,036 қолданыстағы сақтандыру шарттары болды (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 1,622,808 сақтандыру шарттары).

(i) **Қызметтің әртүрлі бағыттарының тәуекелге ұшырауы**

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша анықталған тәуекелдердің негізгі шоғырлануы келесідей:

мың теңге	Сақтандырудың жалпы сомасы	Қайта сақтандыру сомасы	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан кейін)
Сақтандыру түрі			
Мүлік-ерікті	4,731,655,807	(919,642,688)	3,812,013,119
Жұмыс берушінің жауапкершілігі-міндетті	1,923,967,027	-	1,923,967,027
Азаматтық жауапкершілік – ерікті	654,403,826	(98,817,786)	555,586,040
Автокөлікті сақтандыру – ерікті	870,193,389	-	870,193,389
Жазатайым оқиғалардан – ерікті	354,712,301	-	354,712,301
Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық жауапкершілігі – ерікті	73,899,635	-	73,899,635
Су көлігі иелерінің азаматтық жауапкершілігі – ерікті	1,150,463,000	(1,083,322,500)	67,140,500
Медициналық сақтандыру – ерікті	88,226,852	-	88,226,852
Әуе көлігі иелерінің жауапкершілігі – ерікті	86,000	-	86,000
Жүктер-ерікті	127,576,574	(2,400,000)	125,176,574
Су көлігі – ерікті	8,526,737	-	8,526,737
Әуе көлігі – ерікті	19,682,182	-	19,682,182
Өмірді сақтандыру - ерікті	47,183,810	-	47,183,810
Басқа да ерікті сақтандыру	212,223,992	-	212,223,992
Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық жауапкершілігі – міндетті	4,163,914,527	-	4,163,914,527
Басқа міндетті сақтандыру	241,459,113	-	241,459,113
Барлығы	14,668,174,772	(2,104,182,974)	12,563,991,798

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша анықталған тәуекелдердің негізгі шоғырлануы келесідей:

мың теңге	Сақтандырудың жалпы сомасы	Қайта сақтандыру сомасы	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан кейін)
Сақтандыру түрі			
Мүлік-ерікті	4,684,921,782	(1,322,358,089)	3,362,563,693
Азаматтық жауапкершілік – ерікті	459,040,552	(98,578,986)	360,461,566
Автокөлікті сақтандыру – ерікті	454,247,586	-	454,247,586
Жазатайым оқиғалардан – ерікті	352,579,709	-	352,579,709
Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық жауапкершілігі – ерікті	50,916,059	-	50,916,059
Су көлігі иелерінің азаматтық жауапкершілігі – ерікті	1,390,003,000	(1,238,255,500)	151,747,500
Медициналық сақтандыру – ерікті	57,114,410	-	57,114,410
Әуе көлігі иелерінің жауапкершілігі – ерікті	38,000	-	38,000
Жүктер-ерікті	151,999,830	(3,951,062)	148,048,768
Су көлігі – ерікті	9,272,768	-	9,272,768
Әуе көлігі – ерікті	6,083,283	-	6,083,283
Өмірді сақтандыру - ерікті	17,041,096	-	17,041,096
Басқа да ерікті сақтандыру	198,411,984	-	198,411,984
Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық жауапкершілігі – міндетті	3,697,440,075	-	3,697,440,075
Жұмыс берушінің жауапкершілігі- міндетті	1,250,515,157	-	1,250,515,157
Басқа міндетті сақтандыру	102,206,869	-	102,206,869
Барлығы	12,881,832,160	(2,663,143,637)	10,218,688,523

(ii) *Елдер бөлінісінде тәуекелдердің ықпалына ұшырау*

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топ Қазақстан Республикасынан басқа келесі елдерде тәуекелдерге тап болады:

мың теңге	Сақтандырудың жалпы сомасы	Қайта сақтандыру сомасы	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан кейін)
Ел			
Америка Құрама Штаттары	399,786,136	-	399,786,136
Ұлыбритания	291,312,327	-	291,312,327
Үндістан	144,499,560	-	144,499,560
Словения	120,078,008	-	120,078,008
Сингапур	97,486,119	-	97,486,119
Тайвань	91,553,099	-	91,553,099
Бермуд аралдары	60,530,854	-	60,530,854
Швейцария	32,763,693	-	32,763,693
Түркия	24,644,614	-	24,644,614
Ресей Федерациясы	15,678,263	-	15,678,263
Өзбекстан	6,128,669	-	6,128,669
Қытай	4,843,628	-	4,843,628
Басқа елдер	444,389,026	(12,282,993)	432,106,033
Тәуекелге жалпы бейімділік (Қазақстан Республикасын қоспағанда)	1,733,693,996	(12,282,993)	1,721,411,003
Қазақстан	12,934,480,776	(2,091,899,981)	10,842,580,795
Барлығы	14,668,174,772	(2,104,182,974)	12,563,991,798

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топ Қазақстан Республикасынан басқа келесі елдерде тәуекелдерге тап болады:

мың теңге	Сақтандырудың жалпы сомасы	Қайта сақтандыру сомасы	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан кейін)
Ел			
Америка Құрама Штаттары	350,374,492	-	350,374,492
Ұлыбритания	262,675,438	-	262,675,438
Словения	152,612,915	-	152,612,915
Үндістан	151,360,003	-	151,360,003
Тайвань	92,713,495	-	92,713,495
Швейцария	80,733,361	-	80,733,361
Сингапур	77,713,313	-	77,713,313
Бермуд аралдары	76,293,447	-	76,293,447
Түркия	21,918,960	-	21,918,960
Ресей Федерациясы	14,574,451	-	14,574,451
Өзбекстан	2,447,328	-	2,447,328
Қытай	413,185	-	413,185
Басқа елдер	393,676,798	(12,282,994)	381,393,804
Тәуекелге жалпы бейімділік (Қазақстан Республикасын қоспағанда)	1,677,507,186	(12,282,994)	1,665,224,192
Қазақстан	11,204,324,974	(2,650,860,643)	8,553,464,331
Барлығы	12,881,832,160	(2,663,143,637)	10,218,688,523

(iii) *Апатты оқиғалар қаупіне ұшырау*

Топтың елеулі шығындарының ең үлкен ықтималдығы, мысалы, Алматыдағы жер сілкінісі салдарынан болған залал сияқты апатты оқиғалардың нәтижесінде туындайды. Топта табиғи апаттарды модельдеу әдістері мен максималды ықтимал зақымдануды (МЫЗ) модельдеуге ықпал ететін бағдарламалық жасақтама жоқ. Алайда, топ өз шығындарын бағалады, оның пікірінше, Алматыда орналасқан мүлікті сақтандырудың қолданыстағы шарттары бойынша жалпы жауапкершіліктің 10% аспайтын болады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша анықталған тәуекелдердің негізгі шоғырлануы келесідей:

мың теңге	Сақтандырудың жалпы сомасы	Имитацияланған МЫЗ (қайта сақтандыруға дейін)	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан кейін)
Апатты оқиғалар			
Рихтер шкаласы бойынша магнитудасы 7 балдан асатын Алматыдағы жер сілкінісі	236,216,486	23,621,648	10,218,724

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша анықталған тәуекелдердің негізгі шоғырлануы келесідей:

мың теңге	Сақтандырудың жалпы сомасы	Имитацияланған МЫЗ (қайта сақтандыруға дейін)	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан кейін)
Апатты оқиғалар			
Рихтер шкаласы бойынша магнитудасы 7 балдан асатын Алматыдағы жер сілкінісі	294,380,877	29,438,088	12,735,000

(iv) Сезімталдықты талдау

Келесі кестеде есепті күні мүмкін болатын андеррайтинг тәуекелінің айнымалыларында өзгерістер болған жағдайда пайда немесе шығын мен меншікті капиталдың қалай өскенін/(азайғанын) талдау берілген. Талдау қайта сақтандыру нәтижесінде тәуекелдің төмендеуіне дейін де, одан кейін де сезімталдықты көрсетеді және барлық басқа айнымалылар өзгеріссіз қалады деген болжамға негізделген.

	2023 жыл		2022 жыл (қайта есептелді)	
	Пайда немесе шығын	Меншікті капитал	Пайда немесе шығын	Меншікті капитал
мың теңге				
Өмірді сақтандыру, өмірді жинақтаушы сақтандыру және аннуитет шарттары				
Өлім-жітім коэффициенттері (10% - ға арту)	(4,503)	(4,315)	(17,108)	(15,296)
Өлім-жітім коэффициенттері (10% - ға төмендеу)	4,066	3,712	16,955	15,140
Шығындар (5% - ға ұлғайту)	(1,604)	(885)	(4,248)	(3,798)
Шығындар (5% - ға төмендеу)	1,604	885	4,248	3,798
2023 ж.				
мың теңге				
Сақтандыру өмірді сақтандырудан басқа				
Соңғы шағымдар (5% - ға ұлғайту)	(1,870,429)	(1,863,497)	(1,870,429)	(1,863,497)
Соңғы шағымдар (5% - ға төмендеу)	1,870,429	1,863,497	1,870,429	1,863,497
2022 ж.				
мың теңге				
Сақтандыру өмірді сақтандырудан басқа				
Соңғы шағымдар (5% - ға ұлғайту)	(1,417,699)	(1,412,404)	(1,417,699)	(1,412,404)
Соңғы шағымдар (5% - ға төмендеу)	1,417,699	1,412,404	1,417,699	1,412,404

Андеррайтерлік тәуекел айнымалыларындағы өзгерістер негізінен пайдаға немесе шығынға және меншікті капиталға келесідей әсер етеді. Пайдаға немесе шығынға және меншікті капиталға әсері тиісті табыс салығын шегергенде ұсынылады.

а) Пайда немесе шығын:

- Шығын компоненттерімен байланысты міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағындарының өзгеруі.
- Пайда немесе шығын құрамында сақтандыру бойынша қаржылық кірістер немесе шығыстар ретінде танылатын міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағындарының өзгеруі.

б) Меншікті капитал

- Басқа жиынтық табыста сақтандыру бойынша қаржылық кірістер немесе шығыстар ретінде танылатын міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағындарының өзгеруі.
- (А) тармағына сәйкес пайдаға немесе шығынға әсері.

(д) Шығындар тарихы

Төмендегі кестеде кумулятивті төлемдерді бағалау (жалпы) уақытының өзгеруі көрсетілген. Әр кестеде әр жылдағы шығындар үшін топтың жалпы төлемдерін бағалау уақытының өзгеруі көрсетілген, сонымен қатар жиынтық төлемдерді қаржылық жағдай туралы есепке енгізілген сомамен салыстыру ұсынылған. Қалдықтар есепті күнге қолданыстағы айырбас бағамы бойынша қайта есептелді.

Шығынның дамуын талдау (жалпы) – барлығы

	Шығындар жылы								
	2016 ж.	2017 ж.	2018 ж.	2019 ж.	2020 ж.	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	Барлығы
мың теңге									
Жинақталған шығындарды бағалау									
Шығын жылының соңына	18,542,646	31,365,755	34,499,203	37,238,926	40,994,585	84,158,458	86,645,064	117,804,723	117,804,723
- бір жылдан кейін	17,720,010	39,127,306	33,737,387	34,898,874	29,314,887	84,495,011	87,676,494	-	87,676,494
- екі жылдан кейін	15,805,837	38,065,802	34,870,732	28,809,733	27,240,470	88,157,756	-	-	88,157,756
- үш жылдан кейін	13,979,245	38,251,901	32,188,600	28,188,017	26,075,590	-	-	-	26,075,590
- төрт жылдан кейін	13,931,040	37,348,153	31,855,402	28,600,071	-	-	-	-	28,600,071
- бес жылдан кейін	13,528,781	36,966,399	32,219,436	-	-	-	-	-	32,219,436
- алты жылдан кейін	13,268,697	37,847,309	-	-	-	-	-	-	37,847,309
- жеті жылдан кейін	13,411,823	-	-	-	-	-	-	-	13,411,823
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жиынтық шығынды бағалау	13,411,823	37,847,309	32,219,436	28,600,071	26,075,590	88,157,756	87,676,494	117,804,723	431,793,202
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жиынтық төлемдер	(12,971,387)	(36,644,160)	(30,047,988)	(26,164,776)	(20,077,831)	(61,634,179)	(54,350,942)	(32,250,790)	(274,142,053)
2016 жылға дейін болған сақтандыру жағдайлары бойынша төленбеген шығындар бойынша міндеттемелердің жиынтығы	-	-	-	-	-	-	-	-	1,516,043
Дисконттаудың әсері	-	-	-	-	-	-	-	-	(3,676,120)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төленбеген шығындар бойынша міндеттемелердің жиыны	440,436	1,203,149	2,171,448	2,435,295	5,997,759	26,523,577	33,325,552	85,689,693	155,491,072

6 Сақтандыру бойынша кіріс

2023 ж. мың теңге	Өмірді сақтандыру	Өмірді жинақтаушы сақтандыру	Аннуитет шарттары	Өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру	Барлығы
СБНТ қолданумен бағаланбайтын шарттар Сақтандыру өтемінің қалған бөлігіне қатысты міндеттемелердің өзгеруіне қатысты сомалар - Есепті кезеңде сақтандыру шарттары бойынша қызметтер көрсету салдарынан ШҚҚМ босату - Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді босату - Есепті кезең ішінде шеккен сақтандыру шарттары бойынша шығыстарды жабуға міндеттемелерді босату - Басқалары Аквизициялық ақша ағындарына қатысты сомалар	570,421 198,370 400,291 (2,627) 5,104,152 6,270,607	133,007 15,774 238,384 (354) 34,227 421,038	1,660,729 19,001 283,728 (46,001) 1,183,679 3,101,136	14,201,670 1,147,095 9,729,916 (33,816) 22,770,724 47,815,589 138,217,892	16,565,827 1,380,240 10,652,319 (82,798) 29,092,782 57,608,370 138,217,892 195,826,262
СБНТ қолдану арқылы бағаланатын шарттар Сақтандыру шарттары бойынша түсімдердің жиыны (қараңыз ескертпе 18(А))	-	-	-	186,033,481	195,826,262

2022 ж. (қайта есептелді) мың теңге	Өмірді сақтандыру	Өмірді жинақтаушы сақтандыру	Аннуитет шарттары	Өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру	Барлығы
СБНТ қолданумен бағаланбайтын шарттар Сақтандыру өтемінің қалған бөлігіне қатысты міндеттемелердің өзгеруіне қатысты сомалар - Есепті кезеңде сақтандыру шарттары бойынша қызметтер көрсету салдарынан ШҚҚМ босату - Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді босату - Есепті кезең ішінде шеккен сақтандыру шарттары бойынша шығыстарды жабуға міндеттемелерді босату - Басқалары Аквизициялық ақша ағындарына қатысты сомалар	516,512 18,131 139,521 (2,129) 4,492,506 5,164,541	24,065 39 18,070 - 6,679 48,853	1,843,157 9,933 179,124 - 676,900 2,709,114	11,163,317 701,578 7,534,208 200,929 16,585,385 36,185,417 124,701,203	13,547,051 729,681 7,870,923 198,800 21,761,470 44,107,925 124,701,203 168,809,128
СБНТ қолдану арқылы бағаланатын шарттар Сақтандыру шарттары бойынша түсімдердің жиыны (қараңыз ескертпе 18(А))	-	-	-	160,886,620	168,809,128

7 Сақтандыру қызметтеріне арналған шығыстар

мың теңге	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді)
Төленген шағымдар мен жеңілдіктер	86,164,517	55,129,318
Пайда болған талаптар мен артықшылықтар (Қалпына келтіру)/ауыр сақтандыру шарттары бойынша шығындар (18 (А) Ескертпе)	22,462,663	23,624,305
Комиссиялық кірістер мен шығыстар	(1,951,996)	1,093,539
Жалақы	37,186,432	34,581,957
Сақтандыруды дамытуға арналған шығыстар*	17,949,861	14,315,874
Жарнама	8,777,109	9,040,973
Басқа салықтар мен алымдар	2,356,432	2,337,721
Тозу және амортизация (16 және 17 ескертпелер)	1,905,393	1,650,579
Консультациялық және кәсіби қызметтер	544,798	585,162
Жалға алу	459,064	195,040
Банк комиссиялары	392,722	357,764
Байланыс қызметтері	321,234	207,299
Шарушылық шығындар	283,794	221,894
Күзет	172,454	223,408
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	110,991	107,727
Коммуналдық қызметтер	100,786	89,011
Басқа операциялық шығындар	73,245	59,966
	1,102,723	1,095,960
	178,412,222	144,917,497
Жыл ішінде пайда болған аквизициялық ақша ағындарына жатқызылған сомалар (18 (А) Ескертпе)	(55,588,217)	(52,871,034)
Аквизициялық ақша ағындарының амортизациясы (18 (А) Ескертпе)	53,904,928	46,981,525
	176,728,933	139,027,988
Ұсынылған:		
Сақтандыру шарттары бойынша шығыстар (18(А) Ескертпе)	165,164,082	129,633,524
Басқа операциялық шығындар	11,564,851	9,394,464

* Сақтандыруды дамытуға арналған шығыстарға келісімшарт негізінде жалданған Жеке тұлғаларға белгілі бір өнімдерге қатысты маркетингтік қызмет үшін төленген шығындар кіреді.

2023 жылы бір компания ұсынатын топтың аудиторлық және басқа да консультациялық қызметтерінің құны тиісінше 144,000 мың теңгені және 112,156 мың теңгені құрады (2022: тиісінше 82,000 мың теңге және 119,758 мың теңге).

8 Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кірістер, нетто

мың теңге	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді)
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер		
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	98,797	-
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	3,841,010	-
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	31,010,702	29,335,610
Банктердегі жинақ шоттарындағы ақша қаражаттары	3,400,845	1,087,469
«Кері РЕПО» мәмілелері бойынша дебиторлық берешек	118,617	131,244
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістердің жиынтығы	38,469,971	30,554,323
Пайыздық шығыстар		
«РЕПО» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	(1,278,837)	(55,822)
Пайыздық шығыстардың жиыны	(1,278,837)	(55,822)

9 Басқа инвестициялық кірістер, нетто

мың теңге	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді)
Дивидендтік кіріс	399,189	623,751
Таза өткізілген (залал)/инвестициялық бағалы қағаздарды сатудан түскен пайда	(166,055)	3,474,764
Қаржы активтері бойынша шетел валютасымен жасалатын операциялардан таза (залал)/пайда	(2,243,365)	8,292,039
	(2,010,231)	12,390,554

10 Қаржы активтерінің құнсыздануынан таза шығын

мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	112,729	(10,451)
БЖКӘК бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	(17,977)	-
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар (15-Ескертпе)	(24,558)	24,789
Басқа активтер (19-ескерту)	(123,704)	(2,401,341)
	(53,510)	(2,387,003)

11 Таза қаржылық нәтиже

мың теңге	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді)
Сақтандыру шарттары бойынша таза қаржылық шығыстар		
Ақшаның уақытша құнының әсері мен өзгеруін көрсететін пайыздық шығыстар	(14,235,848)	(14,829,255)
Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруінің және басқа қаржылық болжамдардың әсері	(1,865,286)	5,582,183
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан таза пайда/(залал)	564,910	(4,435,967)
Сақтандыру шарттары бойынша таза қаржылық шығыстардың жиыны	(15,536,224)	(13,683,039)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза қаржылық кіріс		
Ақшаның уақытша құнының әсері мен өзгеруін көрсететін пайыздық шығыстар	144,365	342,485
Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруінің және басқа қаржылық болжамдардың әсері	48,540	(28,294)
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза пайда	178,974	40,346
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза қаржылық табыстың жиыны	371,879	354,537
Ұсынылған:		
Пайда немесе залал құрамында танылған сомалармен	(14,823,234)	(13,899,780)
Басқа жиынтық табыста танылған сомалармен	(341,111)	571,278

12 Табыс салығы бойынша шығыс

мың теңге	2022 ж.	
	2023 ж.	(қайта есептелді)
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыс	(693,522)	(3,755,868)
Өткен есепті кезеңдерде төленбеген ағымдағы табыс салығы	-	(114,030)
Барлық ағымдағы табыс салығы	(693,522)	(3,869,898)
Уақытша айырмашылықтардың туындауы және қалпына келуі салдарынан кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің/кейінге қалдырылған салық активтерінің шамасының өзгеруі	(934,098)	48,729
Табыс салығы бойынша шығыстардың жиыны	(1,627,620)	(3,821,169)

2023 жылы ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша қолданылатын мөлшерлеме 20% құрайды (2022 жыл: 20%).

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін табыс салығы бойынша тиімді мөлшерлемені салыстыру:

	2022 ж.			
	2023 ж.		(қайта есептелді)	
	мың теңге	%	мың теңге	%
Салық салуға дейінгі пайда	31,827,779	100	46,702,013	100
Табыс салығы бойынша қолданыстағы ставкаға сәйкес есептелген табыс салығы	(6,365,556)	(20.0)	(9,340,403)	(20)
Инвестициялық бағалы қағаздардан салық салынбайтын табыс	5,160,768	16.2	6,622,519	14.2
Өткен есепті кезеңдерде аз төленген табыс салығы	-	-	(114,030)	(0.2)
Басқа шегерілмейтін шығыстар	(422,832)	1.3	(989,255)	(2.1)
	(1,627,620)	(5.1)	(3,821,169)	(8.2)

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері

Қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен салық салынатын базаны есептеу мақсаттары үшін пайдаланылатын сомалар арасында туындайтын уақытша айырмашылықтар 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активтерінің пайда болуына әкеледі. Табыс салығы бойынша салық салынатын базаның мөлшерін азайтатын уақытша айырмашылықтарды пайдалану мерзімі Қазақстан Республикасының қолданыстағы салық заңнамасымен шектелмейді.

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі уақыт айырмашылықтарының шамасының өзгеруі келесідей ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	2023 жылдың 1 қаңтарындағы қалдық	Пайда немесе шығын ретінде танылған	Меншікті капитал құрамында танылған	2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық
БЖКӘК бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	-	-	(16,880)	(16,880)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	126,397	(52,959)	-	73,438
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(589,860)	(51,492)	-	(641,352)
Басқалары	(50,630)	22,562	-	(28,068)
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(1,450,934)	(1,095,194)	68,428	(2,477,700)
Сақтандыру шарттары бойынша аванстар	32,320	259,728	-	292,048
Салықтар	13,756	28,757	-	42,513
Демалыс және сыйлықақылар бойынша резерв	195,475	(45,500)	-	149,975
	(1,723,476)	(934,098)	51,548	(2,606,026)

2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі уақыт айырмашылықтарының шамасының өзгеруі келесідей ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	2022 жылдың 1 қаңтарындағы қалдық (қайта есептелді)	Пайда немесе шығын ретінде танылған	Меншікті капитал құрамында танылған	2022 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық (қайта есептелді)
Сату үшін қолда бар қаржылық активтер	(1,003,811)	-	1,003,811	-
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	54,962	71,435	-	126,397
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(550,115)	(39,745)	-	(589,860)
Басқалары	(19,192)	(31,438)	-	(50,630)
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(1,228,185)	(108,294)	(114,455)	(1,450,934)
Сақтандыру шарттары бойынша аванстар	16,964	15,356	-	32,320
Салықтар	12,416	1,340	-	13,756
Демалыс және сыйлықақылар бойынша резерв	55,400	140,075	-	195,475
	(2,661,561)	48,729	889,356	(1,723,476)

13 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Кассадағы ақша қаражаты	10,153	255
Жолда ақша қаражаты	63,171	32,080
Ағымдағы банктік шоттардағы қалдықтар		
<i>Қазақстандық банктер</i>		
«Ваа3» - тен «Ваа1» - ге дейінгі кредиттік рейтингпен	6,865	4,608
«Ва3» - тен «Ва1» - ге дейінгі кредиттік рейтингі бар	3,648,440	414
«В3» - тен «В1» - ге дейінгі кредиттік рейтингі бар	-	1,557,591
Берілген кредиттік рейтингі жоқ	269,525	26,086
	3,924,830	1,588,699
Банктердегі жинақ шоттарындағы ақша қаражаттары		
«Ва3» - тен «Ва1» - ге дейінгі кредиттік рейтингі бар	16,923,060	-
«В3» - тен «В1» - ге дейінгі кредиттік рейтингі бар	-	13,608,918
	16,923,060	13,608,918
Шығынға арналған бағалау резерві	(20,825)	(11,026)
Банктік шоттардағы барлық ақша қаражаттары	20,900,389	15,218,926
Бастапқы мерзімі үш айдан аз сатып алу және кері сату шарттары (кері «РЕПО») – кредиттік рейтинг бермей	6,493,556	3,200,813
Барлық ақша қаражаттары мен олардың баламалары	27,393,945	18,419,739

Кредиттік рейтингтер «Moody 's» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе осыған ұқсас халықаралық агенттіктің аналогтарына сәйкес ұсынылады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша барлық ақша қаражаттары мен олардың баламалары кредиттік тәуекел деңгейінің 1 - сатысына жатқызылды (2022 жылғы 31 желтоқсан-құнсызданбаған және мерзімі өткен).

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі жинақ шоттары бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемелері жылына 1.5% - дан 16% - ға дейін (2022 жылғы 31 желтоқсан: жылына 0.5% - дан 15% - ға дейін) құрады.

2023 жыл ішінде топ Қазақстан қор биржасында «кері РЕПО» шарттарын жасасты. Осы шарттардың мәні әділ құны 6,387,037 мың теңге болатын Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары болды (2022: әділ құны 3,206,949 мың теңге болатын Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары).

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша топтың бір банкте (2022: бір банкте) қалдықтары болды, бұл ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жалпы балансының 10% - дан астамын құрайды. Осы банк бойынша қалдықтардың жиынтық көлемі 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 20,570,343 мың теңгені құрады (2022 жыл: 14,305,855 мың теңге). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кері «РЕПО» мәмілелері бойынша баланстық құн ақшалай қаражаттың жалпы сомасының 10% асады.

14 Әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Пайда немесе шығын(дар)арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	2,139,622	53,261
Басқа жиынтық кіріс (б)арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	91,830,894	-
Сату үшін қолда бар қаржылық активтер (б)	-	34,662,599
	93,970,516	34,715,860

(а) Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Қарыз құралдары		
Қазақстандық банктердің облигациялары		
«Ba1» - ден «Ba3» - ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	1,561,017	-
Қазақстандық банктердің облигацияларының жиыны	<u>1,561,017</u>	<u>-</u>
Үлестік құралдар		
Шетелдік корпорациялар мен халықаралық қаржы ұйымдарының акциялары		
Шетелдік корпорациялар мен халықаралық қаржы ұйымдарының барлық акциялары	44,944	26,580
	<u>44,944</u>	<u>26,580</u>
Қазақстандық компаниялардың акциялары		
KEGOC АҚ	497,475	-
Басқалар	36,186	26,681
Қазақстандық компаниялардың барлық акциялары	<u>533,661</u>	<u>26,681</u>
Барлық акциялар	<u>578,605</u>	<u>53,261</u>
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың барлығы	<u><u>2,139,622</u></u>	<u><u>53,261</u></u>

Кредиттік рейтингтер «Moody ' s» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе осыған ұқсас халықаралық агенттіктердің аналогтарына сәйкес ұсынылады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топ 2 эмитенттің қаржы құралдарына иелік етті, олар пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың жалпы балансының 10% - дан астамын құрайды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы эмитенттер бойынша қалдықтардың жиынтық көлемі 2,058,492 мың теңгені құрайды (2022 жылғы 31 Желтоқсанда: жалпы балансы 45,424 мың теңге болатын 5 эмитент).

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ПШАӘҚ бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздар шығаратын купондық пайыздық мөлшерлемелер жылына 16.5% құрайды.

(б) Сату үшін қолда бар өзге жиынтық кіріс және қаржы активтері арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Қарыз құралдары		
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары		
«Ваа3» кредиттік рейтингімен		
- «РЕПО» мәмілелері бойынша кепілге салынған	10,662,228	-
- Топтың меншігіндегі	17,644,862	-
Барлық мемлекеттік облигациялар	28,307,090	-
Шет мемлекеттердің облигациялары		
«АА1» - ден «Аа3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	6,842,625	-
Шет мемлекеттердің барлық облигациялары	6,842,625	-
Шетелдік корпорациялар мен халықаралық қаржы ұйымдарының облигациялары		
«ААА» кредиттік рейтингімен	7,884,078	-
«А1» - ден «А3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	3,687,627	-
«Ваа1» - ден «Ваа3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	476,111	-
Шетелдік корпорациялар мен халықаралық қаржы ұйымдарының барлық облигациялары	12,047,816	-
Қазақстандық банктердің облигациялары		
«Ваа1» - ден «Ваа3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	386,564	-
Қазақстандық банктердің барлық облигациялары	386,564	-
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
«Ваа1» - ден «Ваа3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	18,223,897	-
Қазақстандық компаниялардың барлық корпоративтік облигациялары	18,223,897	-
Жалпы облигациялар	65,807,992	-
Үлестік құралдар		
Шетелдік корпорациялар мен халықаралық қаржы ұйымдарының акциялары		
APPLE INC акциялары	11,494,670	15,790,551
MICROSOFT CORPORATION акциялары	9,635,136	7,817,729
JOHNSON&JOHNSON акциялары	4,775,950	10,956,746
AIRBUS SE акциялары	89,228	69,655
Шетелдік корпорациялар мен халықаралық қаржы ұйымдары акцияларының жиыны	25,994,984	34,634,681
«Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры» АҚ акциялары	27,918	27,918
Барлық акциялар	26,022,902	34,662,599
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың барлығы	91,830,894	34,662,599

Кредиттік рейтингтер «Moody 's» кредиттік агенттігінің стандарттарына немесе осыған ұқсас халықаралық агенттіктердің аналогтарына сәйкес ұсынылады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша барлық борыштық инвестициялық бағалы қағаздар кредиттік тәуекел деңгейінің 1-сатысына жатқызылды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 4 Эмитенттің қаржы құралдарына иелік етті, олар әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың жалпы балансының 10% - дан астамын құрайды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы эмитенттер бойынша қалдықтардың жиынтық көлемі 66,588,677 мың теңгені құрайды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: жалпы балансы 34,565,026 мың теңге болатын 3 эмитент).

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздар шығаратын купондық пайыздық мөлшерлемелер жылына 0.38% - дан 18.69% - ға дейін құрайды.

15 Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	358,354,031	-
Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестициялар	-	351,562,619
	358,354,031	351,562,619
мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары		
«Ваа3» кредиттік рейтингімен		
- «РЕПО» мәмілелері бойынша кепілге салынған	14,595,559	-
- Топтың меншігіндегі	228,178,157	226,773,236
Барлық мемлекеттік облигациялар	242,773,716	226,773,236
Шетелдік корпорациялар мен халықаралық қаржы ұйымдарының облигациялары		
«AAA» кредиттік рейтингімен	36,865,633	54,326,334
«AA1» - ден «Aa3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	5,751,372	1,299,576
«A1» - ден «A3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	21,613,639	17,609,194
«Ваа1» - ден «Ваа3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	2,400,351	-
Шетелдік корпорациялар мен халықаралық қаржы ұйымдарының барлық облигациялары	66,630,995	73,235,104
Қазақстандық банктердің облигациялары		
«Ваа1» - ден «Ваа3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	11,205,371	8,093,887
«Ва1» - ден «Ва3» - ке дейінгі кредиттік рейтингі бар	8,707,654	7,214,925
«В1» - ден «В3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	-	7,432,446
Қазақстандық банктердің барлық облигациялары	19,913,025	22,741,258
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
«Ваа1» - ден «Ваа3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	29,205,907	28,823,479
Берілген кредиттік рейтингі жоқ	-	-
Қазақстандық компаниялардың барлық корпоративтік облигациялары	29,205,907	28,823,479
Шығынға арналған бағалау резерві	(169,612)	(10,458)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың барлығы	358,354,031	351,562,619

Жоғарыда келтірілген кесте «Moody ' s » агенттігі немесе «Moody ' s » агенттігінің шкаласына сәйкес айырбасталған басқа агенттіктер берген кредиттік рейтингтер негізінде құрастырылған.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық инвестициялық бағалы қағаздар кредиттік тәуекел деңгейінің 1 - сатысына жатқызылды (2022 жылғы 31 желтоқсан-құнсызданбаған және мерзімі өткен).

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топ амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың жалпы балансының 10% - дан астамын құрайтын 1 Эмитенттің қаржы құралдарына иелік етті (2022: 2 эмитент). Осы эмитент қалдықтарының жиынтық көлемі 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 242,713,432 мың теңгені құрайды (2022 жыл: 266,080,997 мың теңге). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық бағалы қағаздар шығаратын жылдық тиімді мөлшерлеме жылына 1.5% - дан 18.51% - ға дейін (2022 жылғы 31 желтоқсан: жылына 3.88% - дан 19% - ға дейін). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың өтеу мерзімі 2024 жылғы қаңтардан 2048 жылғы қазанға дейін (2022 жылғы 31 желтоқсан: 2023 жылғы қаңтардан 2048 жылғы қазанға дейін) құрайды.

16 Инвестициялық меншік

мың теңге	Жер учаскелері мен ғимараттар
Нақты шығындар	
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	4,837,203
Түсімдер/(шығу)	-
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	4,837,203
Амортизация	
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	(304,962)
Бір жылға есептелген амортизация	(63,102)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	(368,064)
Баланстық құн	
2023 жылғы 31 желтоқсанға	4,469,139
Нақты шығындар	
2022 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	5,755,732
Негізгі құралдардың құрамына аудару	(918,529)
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	4,837,203
Амортизация	
2022 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	(297,108)
Бір жылға есептелген амортизация	(65,623)
Негізгі құралдардың құрамына аудару	57,769
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	(304,962)
Баланстық құн	
2022 жылғы 31 желтоқсанға	4,532,241

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүліктің баланстық құны оның әділ құнына тең болды. 2023 және 2022 жылдары топ инвестициялық меншікке ішкі бағалау жүргізді. Активтердің әділ құнын бағалау үшін нарықтық тәсіл қолданылды. Нарықтық тәсіл ұқсас мүлікті сату аналогтарының нәтижелерін талдауға негізделген. Инвестициялық меншіктің әділ құны әділ құн иерархиясының 3 деңгейіне жатқызылған.

Топ операциялық жалдау шарттары бойынша алынған 360,178 мың теңге (2022 жыл: 332,083 мың теңге) мөлшеріндегі жалдау төлемдерінен кірісті «басқа операциялық кіріс» құрамында жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен табыс ретінде таныды.

17 Негізгі құралдар және материалдық емес активтер

мың теңге	Компьютерлер						Барлығы
	Жер учаскелері мен ғимараттар	Көлік құралдары	Аяқталмаған құрылыс	Басқа да негізгі құралдар	Материалдық емес активтер		
Нақты шығындар							
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	3,772,131	392,108	987,265	1,711,170	609,705	8,519,737	
Түсімдер	-	41,537	1,090,751	108,645	54,436	1,364,907	
Шығу	-	(118,980)	(21,013)	(65,560)	-	(260,962)	
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	3,772,131	314,665	2,057,003	1,754,255	664,141	9,623,682	
Амортизация							
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	(432,887)	(322,192)	-	(984,604)	(401,764)	(2,846,839)	
Бір жылға есептелген амортизация	(65,724)	(37,045)	-	(150,618)	(100,699)	(481,696)	
Шығу	-	77,040	-	19,594	-	152,059	
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	(498,611)	(282,197)	-	(1,115,628)	(502,463)	(3,176,476)	
Баланстық құн							
2023 жылғы 31 желтоқсанға	3,273,520	32,468	2,057,003	638,627	161,678	6,447,206	
Нақты шығындар							
2022 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	3,310,226	389,068	-	1,570,820	542,773	6,805,715	
Түсімдер	-	13,500	530,641	149,794	66,932	825,773	
Инвестициялық меншік құрамынан ауыстыру	461,905	-	456,624	-	-	918,529	
Шығу	-	(10,460)	-	(9,444)	-	(30,280)	
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	3,772,131	392,108	987,265	1,711,170	609,705	8,519,737	
Амортизация							
2022 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	(313,361)	(276,243)	-	(808,322)	(309,546)	(2,294,275)	
Бір жылға есептелген амортизация	(61,758)	(56,409)	-	(182,024)	(92,218)	(519,539)	
Инвестициялық меншік құрамынан ауыстыру	(57,769)	-	-	-	-	(57,769)	
Шығу	1	10,460	-	5,742	-	24,744	
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	(432,887)	(322,192)	-	(984,604)	(401,764)	(2,846,839)	
Баланстық құн							
2022 жылғы 31 желтоқсанға	3,339,244	69,916	987,265	726,566	207,941	5,672,898	

18 Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары

	2023 ж.				2022 ж.			
	Сақтандыру шарттары бойынша активтер	Сақтандыру шарттары бойынша міндеттеме	Ұстап қалу шарттары бойынша активтер қайта сақтандыру	Шегерілетін шарттар бойынша міндет-темелер қайта сақтандыру	Сақтандыру шарттары бойынша активтер	Сақтандыру шарттары бойынша міндеттеме	Ұстап қалу шарттары бойынша активтер қайта сақтандыру	Шегерілетін шарттар бойынша міндет-темелер қайта сақтандыру
Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары - СБНТ қолданумен бағаланбайды								
Автокөлік, теміржол көлігі, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін ерікті сақтандыру (тікелей сақтандыру)	136,345	(11,333,798)	-	-	-	(4,726,824)	-	-
Жалпы сақтандыру (тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру)	-	(3,891,237)	-	-	-	(2,140,506)	-	-
Өмірді сақтандыру және өмірді жинақтаушы сақтандыру	186,703	(2,300,844)	-	-	-	(1,754,410)	-	-
Аннуитет шарттары	-	(15,818,866)	-	-	-	(20,511,662)	-	-
Жұмыс берушінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру және жазатайым оқиғалардан сақтандыру	-	(7,592,508)	-	-	-	(5,744,876)	-	-
Басқалары	-	(2,493,915)	-	-	-	(1,261,537)	-	-
	323,048	(43,431,168)	-	-	-	(36,139,815)	-	-
Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары - СБНТ көмегімен бағаланалы								
Мүлік, әуе, теміржол көлігі, ғарыш объектілері (қайта сақтандыру)	-	(129,280,596)	-	-	-	(97,217,574)	-	-
Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру (тікелей сақтандыру)	-	(16,765,707)	-	-	-	(15,447,286)	-	-
Әуе көлігі (тікелей сақтандыру)	-	(5,822,048)	-	-	-	(48,463)	-	-
Мүлікті сақтандыру (тікелей)	-	(3,216,806)	-	-	-	(19,825,794)	-	-
Жүктерді сақтандыру (тікелей)	-	(1,940,277)	-	-	-	(1,669,976)	-	-
Басқалары	30,159	(5,466,462)	-	-	-	(3,192,648)	-	-
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары	-	-	1,649,028	(70,009)	-	-	1,825,956	(66,005)
	30,159	(162,491,896)	1,649,028	(70,009)	-	(137,401,741)	1,825,956	(66,005)
	353,207	(205,923,064)	1,649,028	(70,009)	-	(173,541,556)	1,825,956	(66,005)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сақтандыру шарттары бойынша кредиттік тәуекелге ұшыраудың ең жоғары деңгейі 455,481 мың теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсан: 424,087 мың теңге) құрайды, ол негізінен топ көрсеткен қызметтер үшін алуға жататын сыйлықақыларға жағдайы.

(а) Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша қозғалыстар

Келесі салыстырулар пайда немесе залал туралы есепте және басқа жиынтық табыста танылған ақша қаражаттары мен сомалардың қозғалысы нәтижесінде жыл ішінде әр сегменттегі сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарының таза баланстық құны қалай өзгергенін көрсетеді.

Топ жабудың қалған бөлігі бойынша міндеттемелердің қозғалысын және туындаған талаптар бойынша міндеттемелердің қозғалысын жеке талдайтын кестені ұсынады және бұл қозғалыстарды пайда немесе залал туралы есептің баптарымен және басқа жиынтық кірістермен салыстырады.

Екінші салыстыру қаржылық емес тәуекелге және СБНТ -ға түзетілген болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын бағалаудағы өзгерістерді жеке талдайтын ШКҚМ-ны қолдана отырып бағаланбайтын шарттар үшін ұсынылған.

ХҚЕС (IFRS) 17-ге көшу кезінде өзгертілген ретроспективті тәсілге сәйкес шарттардың қалай бағаланғанын түсіндіру үшін 4(а)(iii) ескертпесін қараңыз.

(i) Сақтандыру шарттары

Өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттемелер және туындаған талаптар және туындаған талаптар бойынша СБНТ қолданумен бааланбайтын шарттар

	2023 ж.				2022 ж.				
	Өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттемелер		Туындаған талаптар бойынша міндеттемелер		Өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттемелер		Туындаған талаптар бойынша міндеттемелер		
	Шығын қоспағанда	Шығын компоненті	Шығын қоспағанда	Шығын компоненті	Шығын қоспағанда	Шығын компоненті	Шығын қоспағанда	Шығын компоненті	
мың теңге									
Кезеңнің басындағы активтер									
Кезеңнің басындағы міндеттемелер	(31,602,009)	(16)	(4,537,790)	(36,139,815)	(32,776,546)	(2,646)	(3,169,684)	(35,948,876)	
Кезеңнің басындағы таза тенгерім	(31,602,009)	(16)	(4,537,790)	(36,139,815)	(32,776,546)	(2,646)	(3,169,684)	(35,948,876)	
<i>Пайда мен шығын туралы есептегі өзгерістер</i>									
Сактандыру шарттары бойынша түсім (6-Ескертпе)									
Ауысу күніне өзгертілген ретропективті тәсілді қолдана отырып бааланған шарттар	25,171,644	-	-	25,171,644	22,511,047	-	-	22,511,047	
Басқа шарттар	32,436,726	-	-	32,436,726	21,596,878	-	-	21,596,878	
	57,608,370	-	-	57,608,370	44,107,925	-	-	44,107,925	
Сактандыру шарттары бойынша шығыстар (7-Ескертпе)									
Сактандыру қызметтері бойынша туындаған талаптар мен өзге де шығыстар	-	62,452	(6,596,571)	(6,534,119)	-	(16,484)	(4,020,047)	(4,036,531)	
Аквизициялық акша ағындарының амортизациясы	(29,055,590)	-	-	(29,055,590)	(21,739,209)	-	-	(21,739,209)	
Ауырталықты шарттар бойынша залалдар және залалдарды қалпына келтіру	-	(234,830)	-	(234,830)	-	19,395	-	19,395	
Туындаған талаптар бойынша міндеттемелерді түзету	-	-	(1,786,108)	(1,786,108)	-	-	403,853	403,853	
	(29,055,590)	(172,378)	(8,382,679)	(37,610,647)	(21,739,209)	2,911	(3,616,194)	(25,352,492)	
Инвестициялық компоненттер және сактандыру сыйлықақысын қайтару	12,558,300	-	(12,558,300)	-	8,193,371	-	(8,193,371)	-	
Сактандыру қызметтерін көрсету нәтижесі	41,111,080	(172,378)	(20,940,979)	19,997,723	30,562,087	2,911	(11,809,565)	18,755,433	
Сактандыру шарттары бойынша таза қаржылық шығыстар (11-Ескертпе)	(5,387,553)	(4,191)	(318,619)	(5,710,363)	(4,472,104)	(281)	(184,706)	(4,657,091)	
Валюта бағамдарының өзгеруінің әсері (11-ескерту)	346	-	2,422	2,768	(896)	-	(8,400)	(9,296)	
Пайда немесе шығын туралы есептегі қозғалыстардың жиыны	35,723,873	(176,569)	(21,257,176)	14,290,128	26,089,087	2,630	(12,002,671)	14,089,046	
<i>Ақша ағындары</i>									
Алынған сыйлықақылар	(75,249,952)	-	-	(75,249,952)	(52,945,304)	-	-	(52,945,304)	
Сактандыру қызметтері бойынша шағымдар мен төленген өзге де шығыстар	-	-	16,455,246	16,455,246	-	-	10,634,565	10,634,565	
Аквизициялық акша ағындары	37,536,293	-	-	37,536,293	28,030,754	-	-	28,030,754	
Барлық акша ағындары	(37,713,659)	-	16,455,246	(21,258,413)	(24,914,550)	-	10,634,565	(14,279,985)	
Кезең соңындағы таза тенгерім	(33,591,795)	(176,585)	(9,339,720)	(43,108,100)	(31,602,009)	(16)	(4,537,790)	(36,139,815)	
Кезең соңындағы активтер	353,400	-	(30,352)	323,048	-	-	-	-	
Кезең соңындағы міндеттемелер	(33,945,195)	(176,585)	(9,309,368)	(43,431,148)	(31,602,009)	(16)	(4,537,790)	(36,139,815)	
	(33,591,795)	(176,585)	(9,339,720)	(43,108,100)	(31,602,009)	(16)	(4,537,790)	(36,139,815)	

Бағалау компоненті бойынша талдау-СБНТ қолданумен бағаланбайтын шарттар

	2023 ж.				2022 ж.							
	ШҚКМ (в) тармағын қараңыз		ШҚКМ (в) тармағын қараңыз		ШҚКМ (в) тармағын қараңыз		ШҚКМ (в) тармағын қараңыз					
	Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын есептеу	Каржылық емес түзекелді түзету	Ауысу бойынша өзгертілген ретроспективті тәсіл шеңберіндегі шарттар	Басқалар шарттар	Барлығы	Аралық қорытынды	Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын есептеу	Каржылық емес түзекелді түзету	Ауысу бойынша өзгертілген ретроспективті тәсіл шеңберіндегі шарттар	Басқалар шарттар	Барлығы	
Кезеңнің басындағы активтер	(22,782,570)	(1,381,514)	(5,200,112)	(6,775,619)	(11,975,731)	(36,139,815)	(23,510,474)	(825,358)	(11,613,044)	-	(11,613,044)	(35,948,876)
Кезеңнің басындағы міндеттемелер	(22,782,570)	(1,381,514)	(5,200,112)	(6,775,619)	(11,975,731)	(36,139,815)	(23,510,474)	(825,358)	(11,613,044)	-	(11,613,044)	(35,948,876)
Кезеңнің басындағы таза теңгерім												
Пайда мен шығын және басқа жиынтық кіріс туралы есептегі өзгерістер												
Ағымдағы қызметтерге байланысты өзгерістер												
Көрсетілген қызметтерге қатысты танылған ШҚКМ (6-Ескертпе)			3,742,757	12,823,070	16,565,827	16,565,827	-	-	7,991,070	5,555,981	13,547,051	13,547,051
Өткен түзекелдерге қатысты қаржылық емес түзекелге түзекел түзетулерін өзгерту (6-Ескертпе)		1,380,240	-	-	-	1,380,240	-	729,681	-	-	-	729,681
Тәжірибеге негізделген түзетулер	4,219,091	-	-	-	-	4,219,091	2,469,545	-	-	-	-	2,469,545
Болашақ қызметтерге байланысты өзгерістер												
Бастапқыда бір жыл ішінде танылған шарттар (18 (6) ескертпе)	20,319,474	(2,080,410)	(450)	(18,238,614)	(18,239,064)	-	10,324,829	(1,038,731)	-	(9,286,098)	(9,286,098)	-
ШҚКМ түзетінін бағалаулардағы өзгеріс	(719,207)	323,067	(320,055)	561,157	241,102	(155,038)	3,743,768	139,199	(336,140)	(1,924,298)	(2,260,438)	1,622,529
Шығанақ әкелетін бағалаулардағы өзгеріс және ауыртпалықшарттар бойынша шығындарды қалпына келтіру												
	6,382	3,891	-	(236,562)	(236,562)	(226,289)	(17,226)	-	-	-	-	(17,226)
Өткен кезеңдерде көрсетілген қызметтерге байланысты өзгерістер												
Туындаған талаптар бойынша міндеттемелерді түзету	(1,424,033)	(362,075)	-	-	-	(1,786,108)	685,177	(281,324)	-	-	-	403,853
Сақтандыру қызметтерін көрсету нәтижесі												
Сақтандыру шарттары бойынша таза қаржылық шығыстар (11-Ескертпе)	22,401,707	(735,287)	3,422,252	(5,090,949)	(1,668,697)	19,997,723	17,206,093	(451,175)	7,654,930	(5,654,415)	2,000,515	18,755,433
Валюта бағамдарының өзгеруінің әсері (11-Ескертпе)	(3,606,538)	(240,187)	(377,659)	(1,485,979)	(1,863,638)	(5,710,363)	(2,189,826)	(104,856)	(1,241,225)	(1,121,184)	(2,362,409)	(4,657,091)
	3,961	(848)	(448)	103	(345)	2,768	(8,378)	(125)	(773)	(20)	(793)	(9,296)
Пайда мен шығын және өзге де жиынтық табыс туралы есептегі өзгерістердің жиынты												
Ақша ағындары	18,799,130	(976,322)	3,044,145	(6,576,825)	(3,532,680)	14,290,128	15,007,889	(556,156)	6,412,932	(6,775,619)	(362,687)	14,089,046
Кезең соңындағы таза теңгерім	(21,258,413)	-	-	-	-	(21,258,413)	(14,279,985)	-	-	-	-	(14,279,985)
Кезең соңындағы таза теңгерім	(25,241,853)	(2,357,836)	(2,155,967)	(13,352,444)	(15,508,411)	(43,108,100)	(22,782,570)	(1,381,514)	(5,200,112)	(6,775,619)	(11,975,731)	(36,139,815)
Кезең соңындағы активтер	1,532,142	(86,011)	(360,747)	(762,336)	(1,123,083)	323,048	-	-	-	-	-	-
Кезең соңындағы міндеттемелер	(26,773,995)	(2,271,825)	(1,795,220)	(12,590,108)	(14,385,328)	(43,431,148)	(22,782,570)	(1,381,514)	(5,200,112)	(6,775,619)	(11,975,731)	(36,139,815)
	(25,241,853)	(2,357,836)	(2,155,967)	(13,352,444)	(15,508,411)	(43,108,100)	(22,782,570)	(1,381,514)	(5,200,112)	(6,775,619)	(11,975,731)	(36,139,815)

Өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттемелер және туындаған талаптар бөлінісінде талдау-СБНІ қолданумен бағаланатын шарттар

	2023 ж.					2022 ж.					
	Өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттемелер		Туындаған талаптар бойынша міндеттемелер		Өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттемелер	Туындаған талаптар бойынша міндеттемелер		Туындаған талаптар бойынша міндеттемелер	Барлығы		
	Шығын қоспағанда компонентті	Шығын компонентті	Шығын қоспағанда компонентті	Шығын компонентті		Шығын қоспағанда компонентті	Шығын компонентті				
мың теңге											
Кезеңнің басындағы активтер											
Кезеңнің басындағы міндеттемелер											
Кезеңнің басындағы таза тенгерім	(12,839,174)	(2,062,413)	(119,101,090)	(3,399,064)	(137,401,741)	-	29,711	(8,346)	(280)	(21,085)	21,085
Пайда мен шығын және басқа жиынтық кіріс туралы есептегі өзгерістер											
Сакталдыру шарттары бойынша түсім (6-Ескертпе)											
Ауысу күніне өзгертілген ретроспективті тәсілді қолдана отырып бағаланған шарттар	2,375,105	-	-	-	2,375,105	69,989,491					69,989,491
Басқа шарттар	135,842,787	-	-	-	135,842,787	54,711,712					54,711,712
	138,217,892	(2,062,413)	(119,101,090)	(3,399,064)	(137,401,741)	124,701,203					124,701,203
Сакталдыру шарттары бойынша шығыстар (7-Ескертпе)											
Сакталдыру қызметтері бойынша туындаған талаптар мен өзге де шығыстар	-	2,785,093	(108,143,361)	(837,965)	(106,196,233)	-	952,420	(80,466,937)	(514,429)	(80,028,946)	(80,028,946)
Аквизициялық акша ағындарының амортизациясы	(24,849,338)	-	-	-	(24,849,338)	(25,242,316)					(25,242,316)
Ауыртпалықты шарттар бойынша залалдар және залалдарды қалпына келтіру	-	(660,719)	-	-	(660,719)	-	(2,048,870)	-	-	(2,048,870)	-
Туындаған талаптар бойынша міндеттемелерді түзету	-	-	4,092,010	60,845	4,152,855	-	-	3,005,867	33,233	3,039,100	-
	(24,849,338)	2,124,374	(104,051,351)	(777,120)	(127,553,435)	(25,242,316)	(1,096,450)	(77,461,070)	(481,196)	(104,281,032)	(104,281,032)
Сакталдыру қызметтерін көрсету нәтижесі	113,368,554	2,124,374	(104,051,351)	(777,120)	10,664,457	99,458,887	(1,096,450)	(77,461,070)	(481,196)	20,420,171	(80,028,946)
Сакталдыру шарттары бойынша таза қаржылық шығыстар (11-Ескертпе)	(3,268,867)	(117,226)	(6,711,689)	(292,989)	(10,390,771)	(5,783,574)	(72,796)	1,322,819	(56,430)	(4,589,981)	(4,589,981)
Валюта бағамдарының өзгеруінің әсері (11-ескерту)	(784,354)	(772)	1,327,067	20,201	562,142	1,545,169	19,974	(5,857,355)	(134,459)	(4,426,671)	(4,426,671)
Пайда мен шығын және өзге де жиынтық табыс туралы есептегі өзгерістердің жиыны	109,315,333	2,006,376	(109,435,973)	(1,049,908)	835,828	95,220,482	(1,149,272)	(81,995,606)	(672,085)	11,403,519	(672,085)
Ақша ағындары	(130,782,451)	-	-	-	(130,782,451)	(121,940,315)	-	-	-	(121,940,315)	-
Алынған сыйлықақылар	-	-	86,834,683	-	86,834,683	-	-	55,913,694	-	55,913,694	-
Сакталдыру қызметтері бойынша шағымдар мен төленген өзге де шығыстар	18,051,924	-	-	-	18,051,924	24,840,280	-	-	-	24,840,280	-
Аквизициялық акша ағындары											
Ақша ағындарының жиыны	(112,730,527)	(56,037)	(141,702,380)	(4,448,972)	(25,895,844)	(97,100,035)	(2,062,413)	(55,913,694)	-	(41,186,341)	(41,186,341)
Кезең соңындағы таза тенгерім	(16,254,368)	(16,254,368)	(16,254,368)	(16,254,368)	(16,254,368)	(16,254,368)	(16,254,368)	(16,254,368)	(16,254,368)	(16,254,368)	(16,254,368)
Кезең соңындағы активтер	58,935	(24,457)	(3,569)	(750)	30,159	-	-	-	-	-	-
Кезең соңындағы міндеттемелер	(16,313,303)	(31,580)	(141,698,811)	(4,448,222)	(162,491,916)	(12,839,174)	(2,062,413)	(119,101,090)	(3,399,064)	(137,401,741)	(137,401,741)
Кезең соңындағы міндеттемелер	(16,254,368)	(56,037)	(141,702,380)	(4,448,972)	(162,461,757)	(12,839,174)	(2,062,413)	(119,101,090)	(3,399,064)	(137,401,741)	(137,401,741)

(ii) Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары

Өтеудің қалған бөлігі бойынша міндеттемелер және туындаған талаптар бөлінісінде талдау-СБНТ қолданумен бағаланатын шарттар

	2023 ж.				2022 ж.			
	Туындаған талаптар бойынша активтер		Туындаған талаптар бойынша активтер		Туындаған талаптар бойынша активтер		Туындаған талаптар бойынша активтер	
	Қамтудың қалған бөлігі бойынша активтер	Болашақ ақша ағындарының құнын есептеу	Қаржылық емес тәуекелді түзету	Қаржылық емес тәуекелді түзету	Қамтудың қалған бөлігі бойынша активтер	Болашақ ақша ағындарының құнын есептеу	Қаржылық емес тәуекелді түзету	Қаржылық емес тәуекелді түзету
мың теңге								
Кезеңнің басындағы активтер	619,432	1,174,423	32,101	1,825,956	635,314	545,856	15,050	1,196,220
Кезеңнің басындағы міндеттемелер	(66,005)	-	-	(66,005)	(67,621)	1,438	40	(66,143)
Кезеңнің басындағы таза теңгерім	553,427	1,174,423	32,101	1,759,951	567,693	547,294	15,090	1,130,077
<i>Пайда немесе шығын туралы есептегі өзгерістер</i>								
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша төленген сыйлықақыларды бөлу	(7,896,966)	-	-	(7,896,966)	(10,443,903)	-	-	(10,443,903)
Қайта сақтандырушылар өтейтін сомалар	-	166,275	2,487	168,762	-	644,095	17,091	661,186
Сақтандыру қызметтері бойынша туындаған талаптар және өзге де шығыстар бойынша өтеу сомалары	(96,251)	-	-	(96,251)	(110,126)	-	-	(110,126)
Аквизициялық ақша ағындарының амортизациясы	-	357,067	(20,259)	336,808	-	-	-	-
Туындаған талаптар бойынша активтер сомаларын түзету	(96,251)	523,342	(17,772)	409,319	(110,126)	644,095	17,091	551,060
Қайта сақтандырушылардың міндеттемелерді орындамау тәуекелінің өзгеруінің әсері	-	(9)	-	(9)	-	(429)	(12)	(441)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза шығыстар	(7,993,217)	523,333	(17,772)	(7,487,656)	(10,554,029)	643,666	17,079	(9,893,284)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша таза шығыстар	105,757	84,967	2,181	192,905	287,265	26,204	722	314,191
Валюта бағамдарының өзгеруінің әсері (11-ескерту)	186,099	(7,125)	-	178,974	69,774	(28,638)	(790)	40,346
Пайда мен шығын туралы есептегі өзгерістер жиыны	(7,701,361)	601,175	(15,591)	(7,115,777)	(10,196,990)	641,232	17,011	(9,538,747)
<i>Ақша ағындары</i>								
Төленген сыйлықақылар	7,476,525	-	-	7,476,525	10,079,596	-	-	10,079,596
Алынған сомалар	-	(632,178)	-	(632,178)	-	(14,103)	-	(14,103)
Аквизициялық ақша ағындары	90,498	-	-	90,498	103,128	-	-	103,128
Ақша ағындарының жиыны	7,567,023	(632,178)	-	6,934,845	10,182,724	(14,103)	-	10,168,621
Кезең соңындағы таза теңгерім	419,089	1,143,420	16,510	1,579,019	553,427	1,174,423	32,101	1,759,951
Кезең соңындағы активтер	493,540	1,139,041	16,447	1,649,028	619,432	1,174,423	32,101	1,825,956
Кезең соңындағы міндеттемелер	(74,451)	4,379	63	(70,009)	(66,005)	-	-	(66,005)
Кезең соңындағы таза теңгерім	419,089	1,143,420	16,510	1,579,019	553,427	1,174,423	32,101	1,759,951

(б) Бастапқыда бір жыл ішінде танылған шарттардың әсері

Төмендегі кестеде бір жыл ішінде СБНТ қолданумен бағаланбайтын сақтандыру шарттарын бастапқы тану кезінде туындайтын бағалау компоненттеріне әсері келтірілген.

мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Шығарылған пайдалы шарттар		
Сақтандыру қызметтері бойынша талаптарды және басқа да шығындарды төлеуге	18,252,405	8,564,295
Аквизициялық ақша ағындары	38,901,795	23,013,956
Ақша қаражаттарының ағындарының келтірілген құнын есептік бағалау	57,154,200	31,578,251
Ақша қаражаты түсімдерінің келтірілген құнының есептік бағалауы	(77,473,674)	(41,903,080)
Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзету	2,080,410	1,038,731
ШКҚМ	18,239,064	9,286,098
Бастапқы тану кезінде танылған шығындар	-	-

2023 және 2022 жылдары топ ауыртпалықты шарттар шығарған жоқ.

(в) Шартта көзделген қызметтер үшін маржа (ШКҚМ)

Келесі кестеде топ СБНТ қолдана отырып бағаланбайтын сақтандыру шарттары үшін есепті күннен кейін пайда немесе залал ретінде ШКҚМ қалған бөлігін қашан тануды жоспарлап отырғаны туралы ақпарат берілген.

2023 ж. мың теңге	1 жыл немесе одан аз					5-10 жыл	10 жылдан астам	Барлығы
	1-2 жыл	2-3 жыл	3-4 жыл	4-5 жыл	жыл	жылдан астам		
Сақтандыру шарттары	8,491,497	3,458,238	1,929,239	811,676	426,446	356,995	34,320	15,508,411
	8,491,497	3,458,238	1,929,239	811,676	426,446	356,995	34,320	15,508,411
2022 ж. мың теңге	1 жыл немесе одан аз					5-10 жыл	10 жылдан астам	Барлығы
	1-2 жыл	2-3 жыл	3-4 жыл	4-5 жыл	жыл	жылдан астам		
Сақтандыру шарттары	6,888,497	2,295,710	1,197,263	666,920	315,102	192,239	420,000	11,975,731
	6,888,497	2,295,710	1,197,263	666,920	315,102	192,239	420,000	11,975,731

(г) Маңызды кәсіби пайымдаулар мен бағалаулар**(i) Шарттарды орындау бойынша ақша ағындары**

Шарттарды орындау бойынша ақша ағындарына мыналар жатады:

- болашақ ақша ағындарын есептік бағалау;
- қаржылық тәуекелдер болашақ ақша ағындарын есептік бағалауда ескерілмейтін шамада ақшаның уақытша құнын және болашақ ақша ағындарымен байланысты қаржылық тәуекелдерді есепке алу мақсаттары үшін түзету; және
- қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзету.

Ақша ағындарын бағалаудағы Топтың мақсаты ықтимал нәтижелердің барлық ауқымын көрсететін бірқатар сценарийлердің күтілетін құнын анықтау болып табылады. Күтілетін ағымдағы құнды есептеу үшін әр сценарийдің ақша ағындары дисконтталады және осындай нәтиженің пайда болу ықтималдығын бағалауды ескере отырып өлшенеді.

Болашақ ақша ағындарын есептік бағалау

Болашақ ақша ағындарын бағалау кезінде Топ болашақ ақша ағындарының сомалары, мерзімдері және белгісіздігі туралы есепті күнге шамадан тыс шығындарсыз немесе күш жұмсамай-ақ қол жетімді барлық негізделген және расталған ақпаратты ашық түрде пайдаланады. Бұл ақпарат ішкі және сыртқы көздерден, сақтандыру шығындары және басқа да тәжірибелер туралы өткен кезеңдердің деректерін қамтиды және болашақ оқиғаларға қатысты ағымдағы күтулерді ескере отырып жаңартылады.

Болашақ ақша ағындарының есептік бағалары маңызды нарықтық айнымалылардың бағалары осы айнымалылар үшін бақыланатын нарықтық бағаларға сәйкес келген жағдайда, есепті күндегі ағымдағы шарттар туралы топтың пікірін көрсетеді.

Болашақ ақша ағындарын бағалау кезінде топ осы ақша ағындарына әсер етуі мүмкін болашақ оқиғаларға қатысты ағымдағы күтулерді ескереді. Алайда, Топ болашақта қолданыстағы міндеттемелерді өзгертетін немесе тоқтататын немесе қолданыстағы сақтандыру шарттары бойынша жаңа міндеттемелер тудыратын заңнаманың өзгеруінің ағымдағы күтулерін заңнаманың мұндай өзгерісі іс жүзінде күшіне енгенге дейін ескермейді.

Шарт шеңберіндегі ақша ағындары шарттың орындалуымен тікелей байланысты, оның ішінде Топ өз қалауы бойынша сомасын немесе мерзімін анықтайтын ақша ағындары. Сақтандыру шарты шеңберіндегі ақша ағындарына полис ұстаушының пайдасына (немесе атынан) төлемдер, аквизициялық ақша ағындары және шарттарды орындау кезінде Топтың басқа шығындары кіреді.

Сақтандыру шарттары бойынша аквизициялық ақша ағындары осы Топ тиесілі сақтандыру шарттарының портфелімен тікелей байланысты сақтандыру шарттары тобын сату, андеррайтинг және жасасу жөніндегі қызметке байланысты туындайды. Шарттарды орындау үшін топтың басқа шығындарына мыналар жатады:

- сақтандыру шығындарын реттеуге, полистерді жүргізуге және оларға қызмет көрсетуге арналған шығындар;
- сақтандыру шарты шеңберінде алуға жататын бөліктер төлейтін сыйлықақылар бойынша төлеуге жататын тұрақты комиссиялар;
- шарт талаптарына сәйкес полис ұстаушыға төленуге жататын ретінде ерекше түрде көрсетілген табыс салығы және барлық басқа шығындар.

Сақтандыру шарттары бойынша аквизициялық ақша ағындары және келісімшарттарды орындау үшін топ көтеретін басқа шығындар тікелей шығындарды да, тұрақты және ауыспалы үстеме шығыстарды бөлуді де қамтиды.

Ақша ағындары сақтандыру шарттарын жасасу үшін Топ жүзеге асыратын қызметке, шарттарды орындауға байланысты басқа қызметке және шығындарды есептеудің тиісті әдістерін қолдана отырып, жергілікті ұйым деңгейінде жүзеге асырылатын басқа қызметке тікелей жатқызылуы мүмкін. Сақтандыру шарттарын жасасу және шарттарды орындау жөніндегі қызметке жатқызылуы мүмкін ақша ағындары ұқсас сипаттамалары бар барлық шығындарға дәйекті қолданылатын жүйелі және ұтымды әдістерді пайдалана отырып, шарттар топтары бойынша бөлінеді. Топ жалпы жағдайда сақтандыру шарттарының топтарына аквизициялық ақша ағындарын әр топ бойынша сыйлықақылардың жалпы сомасы негізінде, әр топ бойынша шығындардың жалпы сомасы негізінде шығындарды реттеуге арналған шығыстарды және жыл ішінде тапқан сыйлықақылар негізінде полистерді жүргізуге және оларға қызмет көрсетуге арналған шығыстар сомасын бөледі. Басқа шығындар пайда немесе шығын құрамында олардың пайда болуына қарай танылады.

Резервтер бойынша негізгі рұқсаттар

Рұқсаттарды анықтау үшін қолданылатын процесс ең ықтимал немесе күтілетін нәтижелерге бейтарап баға беруге арналған. Рұқсатты қалыптастыру үшін негіз ретінде пайдаланылатын ақпарат көздері ішкі болып табылады, олар жыл сайын жүргізілетін егжей-тегжейлі зерттеулердің нәтижелерін қамтиды. Рұқсаттар олардың байқалатын нарықтық бағаларға және өзге де жарияланған ақпаратқа сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында тексеріледі. Алайда, қазақстандық сақтандыру нарығында негізгі қызмет бойынша рұқсаттар мен өзгерістерге ұшырауды айқындау үшін өзекті болатын жалпыға қолжетімді ақпараттың жетіспеушілігі байқалады.

Қызметтің сипатына байланысты белгілі бір сақтандыру шығынын (талаптарын) реттеу бойынша ықтимал нәтижелерді дәл болжау және мәлімделген сақтандыру шығындарын (талаптарын) реттеу бойынша шығындардың түпкілікті сомасын анықтау өте қиын. Әрбір мәлімделген сақтандыру шығыны барлық мән-жайларды, сақтандыру шығындарын бағалаушылардан алынған ақпаратты және ұқсас сақтандыру шығындарының шамасы бойынша тарихи деректерді ескере отырып, әрбір нақты жағдай үшін жеке қаралады. Әрбір жағдай бойынша бағалау үнемі қайта қаралады және жаңа деректер пайда болған жағдайда сәйкесінше жаңартылады. Резервтер қолда бар ағымдағы ақпарат негізінде қалыптастырылады. Алайда, соңғы міндеттемелер одан әрі оқиғалар нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Шығындарды жабу шығындарының жиынтық мөлшеріне әсер ететін көптеген факторлардың әсерін бағалау қиын. Резервті есептеудің күрделілігі сақтандырудың негізгі шарттарындағы айырмашылыққа, шағымның күрделілігіне, шағымның көлеміне және шағымның жеке ауырлығына, шағымның пайда болу күнін және оның нақты өтініш беру күнін анықтауға байланысты сақтандырудың әртүрлі түрлері үшін де өзгереді.

Өмірді сақтандыру шарттары және аннуитет шарттары

Топ болашақ ақша ағындарын және өмірді сақтандыру шарттары мен аннуитет шарттары бойынша міндеттемелерді бағалау кезінде бірқатар негізгі рұқсаттарды қолданады. Алайда, негізгі қауіптер өлім/өмір сүру кестесінің өзгеруіне байланысты туындайды.

Болашақ ақша ағындарын бағалау кезінде қолданылатын өлім/өмір сүру ұзақтығы туралы болжамдар ұлттық өлім деректеріне негізделген. Аннуитеттерді бағалау кезінде өлім/өмір сүру ұзақтығы негізгі болжам болып табылады. Күтілетін өлім-жітім коэффициенттерін көрсету үшін пайдаланылатын кестелер ашық қолжетімділікте болады және оларды Қазақстан Республикасының уәкілетті органы жасайды.

Өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру шарттары

Топ есептелген, бірақ есепті күнге төленбеген барлық талаптарды, сондай-ақ жеке мәлімделген талаптарды талдау және болған, бірақ әлі мәлімделмеген талаптар үшін резервтер құру арқылы шығындарды өтеудің қалдық және басқа күтілетін сомаларының құнын түпкілікті реттеу бойынша шығыстарды бағалауды жүргізеді. Талаптарды түпкілікті реттеу бойынша шығыстар сомасы шығындарды жабу үшін сақтандыру резервтерін болжаудың кейбір әдістерімен есептеледі – мысалы, тізбекті баспалдақ әдісі және Борнхьюттер-Фергюсон әдісі. Бұл әдістер шығындар тобының өзіндік тәжірибесі болашақта шығындардың даму моделін болжауға және сәйкесінше сақтандыру шығындарын реттеу бойынша шығындардың түпкілікті сомасын анықтауға мүмкіндік береді деп болжайды. Сақтандыру шығындарын реттеу бойынша шығындардың түпкілікті сомасы бағалау басқа талаптардан бөлек жүргізілетін ірі талаптарды қоспағанда, сақтандырудың әрбір түрі үшін бөлек есептеледі.

Пайдаланылған болжамдар, оның ішінде күтілетін шығындар коэффициенттеріне және болашақта мәлімделген шығындардың инфляциясына қатысты, өткен кезеңдердегі сақтандыру шығындарының дамуы туралы ақпаратқа тікелей негізделеді, оның негізінде болжамдар жасалды, дегенмен өткен тенденциялар болашақта қаншалықты қолданылмайтынын және болашақта қандай жаңа тенденциялардың пайда болуын бағалау үшін күтуге тұрарлық кәсіби пайымдау қолданылады.

Дисконттау мөлшерлемелері

Барлық ақша ағындары ақша ағындарының сипаттамаларын және сақтандыру шарттарының өтімділік сипаттамаларын көрсету үшін түзетілген тәуекелсіз кірістілік қисықтарын қолдана отырып дисконтталады. Топ валютаға байланысты ақша ағындарының дисконттау мөлшерлемелерін анықтау үшін екі тәсілді қолданады:

- теңге мен еуроға номинацияланған ақша ағындарын дисконттау мөлшерлемелерін анықтау үшін Топ «төменнен жоғары» тәсілін қолданады;
- АҚШ долларымен ұсынылған ақша ағындарының дисконттау мөлшерлемелерін анықтау үшін Топ «жоғарыдан төмен» тәсілін қолданады.

«Төменнен жоғарыға» тәсілін пайдалана отырып, теңгемен дисконттау мөлшерлемелерін айқындау үшін Топ екі компонентті бағалайды: теңгемен кірістіліктің тәуекелсіз қисығы және өтімділікке түзету шамасы. Кейіннен теңгемен номиналданған ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемелері осы екі компоненттің сомасы ретінде есептеледі. Топ, әдетте, Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары бойынша купонсыз кірістілік қисығы үшін байқалатын тарихи деректерді пайдалана отырып, теңге бойынша тәуекелсіз мөлшерлемені айқындайды. Өтімсіздік сыйлықақысын есептеу үшін Топ өтімсіздік тәуекелінің әсерін көрсететін тәуекел факторлары сыйлықақысын бағалауға негізделген тәсілді қолданады. Бұл сыйлықақы өтімді емес борыштық құралдар (корпоративтік банктік кредиттер) бойынша пайыздық мөлшерлемеден ақшаның уақытша құны үшін сыйлықақыны және кредиттік тәуекел үшін сыйлықақыны қоспағанда есептеледі. Осы тәсілге сәйкес қалған компонент өтімсіздік сыйлықақысын білдіреді деп болжануда.

Еуроғағы дисконттау мөлшерлемелерін анықтау үшін Топ еуроаймақтың жоғары рейтингті облигацияларының кірістілігі негізінде еуроғағы тәуекелсіз кірістілік қисығын есептейді. Топ өтімділік үшін сыйақыны өтеу кезіндегі қазақстандық еурооблигациялардың кірістілік мөлшерлемесі мен тәуекелсіз кірістілік қисығы арасындағы спред үлесіне тең сомада есептейді.

Жоғарыдан төмен тәсілмен АҚШ долларындағы дисконттау мөлшерлемелерін анықтау үшін Топ дисконттау қисығын кредиттік тәуекел сыйлықақысын шегергендегі референттік портфельдің АҚШ долларындағы кірістілігі ретінде бағалайды. Референттік портфель ретінде Топ инвестициялық рейтингтен төмен емес кредиттік рейтингі бар Қазақстанның егеменді еурооблигацияларын және қазақстандық компаниялардың еурооблигацияларын пайдаланады. Қазақстанның еурооблигацияларына арналған CDS (кредиттік-дефолттық своп) баға белгілеулері кредиттік тәуекел үшін сыйлықақыны бағалау үшін пайдаланылады.

Төмендегі кестелерде негізгі валюталар бойынша сақтандыру шарттары бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылатын кірістілік қисықтары келтірілген:

	2023 ж.					2022 ж.				
	1 жыл	5 жыл	10 жыл	15 жыл	20 жыл	1 жыл	5 жыл	10 жыл	15 жыл	20 жыл
Сақтандыру өмірді сақтандырудан басқа										
Теңге	16.41%	14.68%	13.85%	13.51%	13.33%	18.32%	15.30%	13.70%	13.01%	12.66%
АҚШ										
доллары	4.77%	5.55%	4.57%	4.85%	5.64%	7.39%	4.21%	4.11%	4.12%	4.12%
Еуро	3.33%	2.18%	2.36%	2.55%	2.63%	3.01%	3.00%	3.10%	3.15%	3.13%
Өмірді сақтандыру, өмірді жинақтаушы сақтандыру және аннуитет шарттары										
Теңге	15.40%	13.7%	12.9%	12.5%	12.3%	16.2%	13.2%	11.6%	10.9%	10.5%
АҚШ										
доллары	4.8%	5.5%	4.6%	4.9%	5.6%	7.4%	4.2%	4.1%	4.1%	4.1%

Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетулер

Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетулер эмитент ұйымға өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру шарттары мен өмірді сақтандыру шарттары/аннуитет шарттары үшін қаржылық емес тәуекелді өзіне қабылдағаны үшін жеке-жеке қабылдағаны үшін талап етілетін өтемақы мөлшерін көрсету мақсатында айқындалады және осы топтардың тәуекелдерінің сипаттамаларын талдау негізінде шарттар топтары бойынша бөлінеді. Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетулер ұйым берген шарттар бойынша әртараптандырудың пайдасын осы тәуекелді қабылдағаны үшін қажетті өтемақыға сәйкес келетіндей және ұйымның тәуекелді қабылдамау дәрежесін көрсететіндей етіп көрсетеді; әртараптандырудың пайдасының әсері корреляциялық матрица әдісін қолдану арқылы анықталады.

Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетулер мынадай әдістерді пайдалана отырып айқындалады:

- Қамтудың қалған бөлігі бойынша міндеттеме:
 - өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру: әдіс шығын коэффициентінің болжамды мәнінің шығын коэффициентінің нақты мәнінен ауытқуын есептеуге негізделген және Мака әдісі («шығынға негізделген әдіс»);
 - өмірді сақтандыру және аннуитет шарттары: Монте-Карло әдісі.
- Мерзімі өткен талаптар бойынша міндеттеме: «бутстреп» әдісі.

Жоғарыда қарастырылған әдістер таңдалған процентиль мәні бар сенімділік деңгейіне негізделген (процентиль мәні топпен анықталады және әдетте 75% құрайды).

Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары үшін қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетулерді анықтау үшін Топ бұл әдісті қайта сақтандыруды есепке алмағанда да, қайта сақтандыруды ескере отырып та қолданады және қайта сақтандырушыға берілетін тәуекел сомасын осы екі нәтиже арасындағы айырмашылық ретінде анықтайды.

«Шығынға негізделген» әдісі болжамды шығын коэффициентінің нақты шығын коэффициентінен ауытқуын есептеуге негізделген, болжамды шығын коэффициенттерінің олардың нақты мәндерінен тарихи ауытқуларын талдау негізінде.

Мак әдісі шығындарды бөлу параметрлерін бағалауға негізделген-математикалық күту және дисперсия. Ол жеке тәуекелдер бойынша шығындардың дисперсиясы мен математикалық күтуі алынған сыйлықақыға пропорционалды деген болжамға негізделген.

Монте-Карло әдісі қолданыстағы шарттар портфолиосының әлеуетті даму сценарийлерін (есепті күнге) олар толық жабылғанға дейін модельдейді.

«Бутстреп» әдісі шығындарды реттеу кезеңдеріндегі шығындардың нақты өсімі негізінде шығындар үшбұрыштарын модельдеуге негізделген және ақша ағындарының эмпирикалық ықтималдық үлестірімін алуға және 75% сенімділік деңгейімен тәуекелді түзету мөлшерін таңдауға мүмкіндік береді.

(ii) Шартта көзделген қызметтер үшін маржа (ШКҚМ)

Сақтандыру бірліктерін анықтау

Шарттар тобының ШКҚМ осы жылы берілген сақтандыру өтемі бірліктерінің саны негізінде әр жылы көрсетілген қызметтерді көрсету үшін пайда немесе залал құрамында танылады, ол әрбір шарт бойынша шарт бойынша ұсынылатын пайданың шамасын және сақтандыру өтемінің күгілетін кезеңін талдау негізінде айқындалады (қараңыз Ескертпе 3(в)(ix)).

Өмірді сақтандырудан басқа сақтандыру шарттары және өмірді сақтандыру шарттары

Топ шарт бойынша ұсынылатын пайданың мөлшерін шарт бойынша әлеуетті пайданың ең жоғары мөлшері ретінде анықтайды, ол әдетте барлық өте жоғары тәуекелді өнімдер үшін жиынтық сақтандыру сомасы ретінде ұсынылады, өйткені топ шығаратын шарттар инвестициялық кіріс алуға байланысты ешқандай қызмет көрсетпейді. Сақтандыру бірліктері әр кезеңдегі мүмкін болатын сақтандыру шығындарының максималды мөлшері негізінде есептеледі. Сақтандыру бірліктерін модельдеу кезінде Топ шарт қолданылған күнтізбелік жылдағы кезеңнің ұзақтығын және уақыт өте келе портфель мөлшерінің күтілетін төмендеуін ескереді. Сақтандыру өтемінің бірліктері әрбір есепті күнге қайта қаралады және жаңартылады.

Өмірді жинақ сақтандыру шарттары және аннуитет шарттары

Өмірді жинақ сақтандыру және аннуитеттік сақтандыру шарттары үшін Топ сақтандыру өтемі мен инвестициялық қызметтерді ескереді. Өмірді жинақ сақтандыру шарттары бойынша қызметтердің жалпы көлемі (төлемдер саны) жалпы сақтандыру сомасымен айқындалады.

Аннуитеттік сақтандыру шарты бойынша қызметтердің жалпы көлемі болашақ аннуитеттік төлемдердің келтірілген құны ретінде айқындалады. Дисконттау мөлшерлемелері бастапқы тану күнінде анықталған кірістілік қисығына негізделген.

Сақтандыру бірліктерін модельдеу кезінде топ мыналарды ескереді:

- Келісім күшінде болған күнтізбелік жылдың бөлігі;
- уақыт өте келе портфельдің күтілетін қысқаруы (шарттардың қолданылуын тоқтату (тоқтатуды қоса алғанда) немесе өлім).

Пайда немесе шығын құрамына ШКҚМ бөлудің күтілетін мерзімдерін талдау (в) тармағында көрсетілген.

Инвестициялық құрауыштар

Топ коммерциялық мазмұны бар барлық сценарийлерде сақтанушыға төлеуге тиісті соманы анықтау арқылы шарттың инвестициялық құрамдас бөлігін анықтайды. Оларға сақтандыру жағдайы басталатын немесе шарттың қолданылу мерзімі аяқталатын немесе шарт сақтандыру жағдайы басталмай бұзылатын мән-жайлар жатады.

Өмірді жинақ сақтандыру мен зейнетақы аннуитетінің барлық шарттарында инвестициялық компонент бар. Топ осы шарттар бойынша келесі ақша ағындарын инвестициялық компоненттерге қатысты ақша ағындары ретінде қарастырады:

- Кепілдендірілген кезең ішінде күтілетін және нақты аннуитеттік төлемдер;
- Сақтанушы сақтандыру полисінің қолданылуын тоқтатқан жағдайда күтілетін және нақты сатып алу сомалары;
- Қайтыс болған күнгі өтеу құны өлім ықтималдығына көбейтілген, сондай-ақ әрбір келісімшарт бойынша қайтыс болған кездегі өтеу құнына сәйкес келетін нақты өлім төлемінің бөлігі ретінде есептелетін күтілетін өлім төлемінің бөлігі.

Сақтандыру ережелері сақтанушыға сақтандыру және инвестициялық құрауыштардың бір-бірінен бөлек қолданылуын тоқтату құқығын бермейді. Осылайша, инвестициялық құрауыш сақтандыру компонентінен бөлінбейді.

Инвестициялық құрауыштар сақтандыру шарттары бойынша түсімдерден және сақтандыру шарттары бойынша шығыстардан шығарылады.

Топтың басқа шарттарында инвестициялық құрауыш жоқ. Топ бұл шарттар қандай да бір инвестициялық құрауышты қамтымайтынын анықтайды, өйткені егер сақтанушы шарттан бас тартпаса, топ қандай да бір соманы төлеуге міндетті емес.

(д) Кредиттік тәуекелге ұшырау-ұсталатын қайта сақтандыру шарттары

Төменде ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша кредиттік тәуекелге ұшырау көрсетілген:

мың теңге	2023	2022 ж. (қайта есептелді)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары		
«АА1» - ден «Аа3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	225,328	526,708
«А1» - ден «А3» - ке дейінгі кредиттік рейтингімен	1,275,997	1,051,097
Басқалар	77,694	182,146
	1,579,019	1,759,951

19 Басқа активтер

мың теңге	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді)
Басқа дебиторлық берешек	3,868,768	3,464,036
Құнсыздануға арналған резерв	(2,760,736)	(2,637,029)
Өзге де қаржы активтерінің жиыны	1,108,032	827,007
Алдын ала төлемдер	895,446	711,650
Қызметкерлермен есеп айырысу	3,240	10,670
Басқалары	3,661	144,900
Құнсыздануға арналған резерв	(5,951)	(3,153)
Барлық басқа қаржылық емес активтер	896,396	864,067
Барлық басқа активтер	2,004,428	1,691,074

Құнсыздануға арналған резервтің өзгеруін талдау

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін басқа активтердің құнсыздануына резервтегі өзгерістер мынадай түрде ұсынылды:

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. (қайта есептелді)
Жыл басындағы жағдай бойынша құнсыздануға арналған резервтің шамасы	(2,640,182)	(259,638)
Құнсыздану үшін таза резерв құру	(126,505)	(2,401,341)
Есептен шығару	-	20,797
Жыл соңындағы жағдай бойынша құнсыздануға арналған резервтің шамасы	(2,766,687)	(2,640,182)

2022 жылы VTB Capital SA эмитентінің бағалы қағаздарының өтеу мерзімі келді. баланстық құны 2,295,152 мың теңге. Ресейлік банктерге салынған санкцияларға және облигациялар бойынша төлем алу мүмкін еместігіне байланысты топ өтелген облигациялардың барлық сомасының құнсыздануын мойындады.

20 «РЕПО» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек

2023 жыл ішінде Топ Қазақстан қор биржасында «РЕПО» шарттарын жасасты. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «РЕПО» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек 2024 жылғы қаңтарда өтелген 25,419,694 мың теңгені құрайды.

Осы шарттардың мәні әділ құны 24,405,202 мың теңге болатын Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің купондық облигациялары болды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топтың баланстық құны 25,257,787 мың теңге болатын «РЕПО» мәмілелері бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылған бағалы қағаздары болды (14 және 15-ескертпелер).

2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ ашық «РЕПО» келісімдері иеленді. «РЕПО» келісімдері бойынша кредиторлық берешектегі өзгерістер және қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы туралы ақпаратты ашу:

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге
1 қаңтардағы қалдық	-	3,975,310
Жасалған «РЕПО» келісімдері	415,239,501	383,033
«РЕПО» келісімдері жабық	(390,001,502)	(4,358,344)
Есептелген пайыздар	1,278,837	55,823
Төленген пайыздар	(1,097,142)	(55,822)
	25,419,694	-

21 Басқа кредиторлық берешек

мың теңге	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді)
Қолданысы тоқтатылған шарттар бойынша кредиторлық берешек	639,818	384,703
Комиссиялық сыйақылар бойынша кредиторлық берешек	530,891	953,555
Төленген шағымдар	376,207	3,816
Басқа кредиторлық берешек	111,506	-
	1,658,422	1,342,074

22 Басқа міндеттемелер

мың теңге	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді)
Жұмысшылар алдындағы кредиторлық берешек	1,056,655	1,014,338
Төлеуге берілетін өзге де салықтар	566,460	487,625
Басқа кредиторлық берешек	312,408	226,333
	1,935,523	1,728,296

23 Меншікті капитал

(а) Акционерлік капитал

	Жай акциялар 2023 ж.	Жай акциялар 2022 ж.
Шығаруға рұқсат етілген (жай) акциялар	300,000,000	300,000,000
Шығарылған және айналымдағы (жай) акциялар	197,464,841	178,211,607
Номиналды құны, мың теңге	1	1
Шығарылды және толық төленді, мың теңге	197,464,841	178,211,607

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде Топ номиналды құны бойынша 19,253,234 жай акция шығарды (2022 жылы: Топ 16,307,751 жай акция шығарды).

(б) Капиталды басқару

Топ ҚРҰБ нормативтік актілерінде белгіленген төлем қабілеттілігі маржасына қатысты Қазақстан Республикасының нормативтік талаптарының объектісі болып табылады.

Топ төлем қабілеттілігі маржасының жеткіліктілік нормативін кемінде 1 сақтауға міндетті. Төлем қабілеттілігінің маржасы нақты төлем қабілеттілігінің маржасын ең төменгі қажетті төлем қабілеттілігінің маржасына бөлу арқылы анықталады. Төлем қабілеттілігінің ең төменгі маржасы таза тапқан сыйлықақыларды, төленген талаптарды және шетелдік қайта сақтандырушыларға берілген сыйлықақыларды қамтитын бірнеше факторлар негізінде есептеледі.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ келесі деңгейде белгіленген төлем қабілеттілігі маржасының коэффициенттерін сақтады:

мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Төлем қабілеттілігінің нақты маржасы	162,578,210	163,937,100
Төлем қабілеттілігі маржасының ең аз мөлшері	26,781,955	19,169,135
Төлем қабілеттілігі маржасы	6.07	8.55

(в) Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Топ акционерлерінің Топ резервтерін бөлу құқығы ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған компанияның қаржылық (бухгалтерлік) есептілігінде көрсетілген бөлінбеген пайда мөлшерімен немесе болашақ кезеңдерге ауыстырылған жинақталған шығын жағдайында ағымдағы жылғы таза пайда сомасымен шектеледі. Егер меншікті капиталдың мөлшері теріс болса немесе таза кірісті бөлу Топтың төлем қабілетсіздігіне немесе дәрменсіздігіне әкеп соқтырса, бөлуге жол берілмейді. Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бөлуге қолжетімді қаражаттың жалпы көлемі 32,599,975 мың теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсан: 37,415,673 мың теңге, қайта есептелді).

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде акция үшін 41,006,470 мың теңге немесе 230.1 теңге мөлшерінде дивидендтер жарияланды және төленді (2022 жылы: 32,357,751 мың теңге немесе акция үшін 199.86 теңге), оның ішінде 19,253,234 мың теңге акционерлер акционерлік капиталға салым ретінде қайта инвестициялады. 2022 жылы: 16,307,751 мың теңге).

(г) Тұрақтандыру резерві

2023 жылы Топ тұрақтандыру резервінің құрамынан бөлінбеген пайда құрамына 56,207 мың теңге сомасын аударды (2022 жыл: 119,530 мың теңге), өйткені Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі басқармасының 2016 жылғы 26 желтоқсандағы № 304 қаулысына сәйкес «қаржы нарығына қойылатын талаптарды «бекіту туралы» сақтандыру резервтерін қалыптастыру, есептеу әдістемесі және олардың құрылымы, сақтандыру резервтері бойынша есептілікті ұсыну нысандары мен мерзімі», топ алдыңғы бес жыл ішінде шығындар коэффициенті елеулі ауытқуларға ұшыраған сақтандыру өнімдері үшін тұрақтандыру резервін құруға тиіс.

24 Қаржы құралдарының тәуекелдерін басқару

(а) Тәуекелдерді басқару саясаты мен процедуралары

Тәуекелдерді басқару Топ қызметінің негізінде жатыр және Топтың операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарықтық тәуекел, кредиттік тәуекел және өтімділік тәуекелі топтың өз қызметін жүзеге асыру процесінде кездесетін негізгі тәуекелдері болып табылады. Тәуекелдерді басқару тобының саясаты топқа жататын тәуекелдерді анықтауға, талдауға және басқаруға, тәуекелдер лимиттерін және тиісті бақылауларды белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін және олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін тұрақты бағалауға бағытталған. Қаржылық тәуекелдерді басқару рәсімдері нарықтық жағдайдың, ұсынылатын банктік өнімдердің өзгеруін және пайда болған үздік тәжірибені көрсету мақсатында тұрақты негізде қайта қаралады.

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару жүйесінің дұрыс жұмыс істеуіне, негізгі тәуекелдерді басқаруға және тәуекелдерді басқару саясаты мен процедураларын мақұлдауға, сондай-ақ ірі мәмілелерді мақұлдауға жауапты. Басқарма тәуекелдерді төмендету жөніндегі шараларды мониторингілеу және енгізу үшін жауапты болады, сондай-ақ топтың тәуекелдердің белгіленген шегінде қызметті жүзеге асыруын қадағалайды

Тәуекел-менеджмент департаменті басшысының міндеттеріне тәуекелдерді жалпы басқару және қолданыстағы заңнама талаптарының сақталуын бақылауды жүзеге асыру, сондай-ақ қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерді анықтау, бағалау, басқару және есеп беру бойынша жалпы қағидаттар мен әдістердің қолданылуын бақылауды жүзеге асыру кіреді. Ол тікелей Директорлар кеңесіне және жанама түрде Басқарма төрағасына есеп береді.

Ұйым шеңберінде сыртқы және ішкі қауіп факторлары анықталады және басқарылады. Тәуекел факторларының барлық тізбесін анықтауға және тәуекелдерді төмендету бойынша ағымдағы рәсімдердің жеткіліктілік деңгейін анықтауға ерекше назар аударылады. Несиелік және нарықтық тәуекелдерді стандартты талдаудан басқа, тәуекелдерді басқару департаменті жекелеген бағыттар бойынша сараптамалық баға алу мақсатында операциялық бөлімшелермен тұрақты кездесулер өткізу арқылы қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

(б) Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел-бұл нарықтық бағалардың өзгеруіне байланысты қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша ағындарының өзгеру қаупі. Нарықтық тәуекел валюталық тәуекелден, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру қаупінен, сондай-ақ басқа да баға тәуекелдерінен тұрады. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және нақты өзгерістерге және нарықтық бағалар мен валюта бағамдарының құбылмалылық деңгейінің өзгеруіне әсер ететін пайыздық және үлестік қаржы құралдарына қатысты ашық позициялар бойынша туындайды.

Нарықтық тәуекелді басқарудың міндеті-қабылданған тәуекел үшін алынған кірісті оңтайландыруды қамтамасыз ете отырып, нарықтық тәуекелге ұшыраудың қолайлы параметрлерден асып кетпеуін басқару және бақылау.

Директорлар кеңесі бақылайтын тәуекелдерді басқару департаменті нарықтық тәуекелді басқаруға жауапты. Директорлар кеңесі нарықтық тәуекел лимиттерін бекітеді.

Топ жекелеген қаржы құралдары бойынша портфельдің шамасына қатысты ашық позиция бойынша лимиттерді, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру мерзімдерін, валюталық позицияны, шығындар лимиттерін белгілеу және олардың сақталуына тұрақты мониторинг жүргізу арқылы нарықтық тәуекелді басқарады.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруінің алшақтығын бақылау арқылы нарықтық тәуекелдің құрамдас бөлігі болып табылатын пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін басқару топтың таза пайыздық маржасының пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруінің әртүрлі стандартты және стандартты емес сценарийлеріне сезімталдығын бақылау процедурасымен толықтырылады.

(і) Валюталық тәуекел

Топтың бірнеше шетел валютасында көрсетілген активтері мен міндеттемелері бар.

Валюталық тәуекел-бұл валюта бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша ағындарының өзгеру қаупі.

Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша туындайтын шетел валютасындағы операциялар бойынша тәуекелді басқару ақшалай қаражаттың белгілі бір көлемін ұстап тұру және тиісті міндеттемелерге сәйкес келетін валюталарда көрсетілген активтерге жергілікті басшылық оны практикалық және жеткілікті деп санайтын мөлшерде инвестициялау жолымен жүзеге асырылады. Топтың саясаты қысқа мерзімді теңгерімсіздікті жою үшін қажет болған жағдайда «спот» бағамдары бойынша шетел валютасын сатып алу немесе сату арқылы тәуекелге ұшыраған таза позицияны рұқсат етілген шектерде ұстауға бағытталған.

Шетел валюталарында көрсетілген басқа монетарлық активтер мен міндеттемелерге қатысты Топтың саясаты қысқа мерзімді теңгерімсіздікті жою үшін қажет болған жағдайда «спот» бағамдары бойынша шетел валютасын сатып алу немесе сату арқылы тәуекелге ұшыраған таза позицияны рұқсат етілген шектерде ұстауға бағытталған.

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің, сондай-ақ сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарының құрылымы 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша валюталар бөлінісінде мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	Теңге	АҚШ доллары	Еуро	Басқа валюталар	Барлығы
Активтер					
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	14,063,180	9,733,543	1,643,281	1,953,941	27,393,945
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	2,094,679	44,943	-	-	2,139,622
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	54,442,982	37,298,684	89,228	-	91,830,894
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	244,438,370	113,915,661	-	-	358,354,031
Сақтандыру шарттары бойынша активтер	323,414	-	-	29,793	353,207
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	1,186,555	462,473	-	-	1,649,028
Басқа қаржы активтері	1,099,124	8,908	-	-	1,108,032
Барлық активтер	317,648,304	161,464,212	1,732,509	1,983,734	482,828,759
Міндеттемелер					
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(74,212,626)	(99,032,135)	(28,419,376)	(4,258,927)	(205,923,064)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	-	(70,009)	-	-	(70,009)
«РЕПО» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	(25,419,694)	-	-	-	(25,419,694)
Басқа кредиторлық берешек	(1,544,286)	(39,477)	(11)	(74,648)	(1,658,422)
Басқа қаржылық міндеттемелер	(304,892)	(2,374)	(4,979)	(163)	(312,408)
Барлық міндеттемелер	(101,481,498)	(99,143,995)	(28,424,366)	(4,333,738)	(233,383,597)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	216,166,806	62,320,217	(26,691,857)	(2,350,004)	249,445,162

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің, сондай-ақ сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарының құрылымы 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша (қайта есептелді) валюталар бөлінісінде мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	Теңге	АҚШ доллары	Еуро	Басқа валюталар	Барлығы
Активтер					
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	10,192,065	6,940,175	1,282,112	5,387	18,419,739
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	26,144	27,117	-	-	53,261
Сату үшін қолда бар қаржылық активтер	27,918	34,565,026	69,655	-	34,662,599
Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестициялар	248,104,593	102,158,450	-	1,299,576	351,562,619
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	1,206,524	619,432	-	-	1,825,956
Басқа қаржы активтері	827,007	-	-	-	827,007
Активтердің жиыны	260,384,251	144,310,200	1,351,767	1,304,963	407,351,181
Міндеттемелер					
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(75,755,844)	(81,111,232)	(12,709,314)	(3,965,166)	(173,541,556)
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	-	(66,005)	-	-	(66,005)
Басқа кредиторлық берешек	(1,335,454)	(6,529)	(8)	(83)	(1,342,074)
Басқа қаржылық міндеттемелер	(223,897)	(2,436)	-	-	(226,333)
Барлық міндеттемелер	(77,315,195)	(81,186,202)	(12,709,322)	(3,965,249)	(175,175,968)
2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	183,069,056	63,123,998	(11,357,555)	(2,660,286)	232,175,213

Теңге бағамының төмендеуі, келесі кестеде көрсетілгендей, 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі валюталарға қатысты меншікті капиталдың және пайданың немесе шығынның бұдан әрі сипатталған ұлғаюына (азаяюына) әкеп соқтырар еді. Бұл талдау салықтарды шегергенде жүргізілді және Компанияның көзқарасы бойынша есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша негізді мүмкін болатын валюта бағамдарының өзгеруіне негізделген. Талдау барлық басқа айнымалылар, атап айтқанда пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалады дегенді білдіреді.

мың теңге	2023 ж.		2022 ж.	
	Таза табыс	Меншікті капитал	Таза табыс	Меншікті капитал
АҚШ доллары бағамының 20% өсуі				
Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары	(15,782,347)	(15,782,347)	(12,889,249)	(12,889,249)
Қаржылық активтер мен міндеттемелер	25,753,582	25,753,582	22,989,088	22,989,088
еуро бағамының 20% өсуі				
Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары	(4,547,100)	(4,547,100)	(2,033,490)	(2,033,490)
Қаржылық активтер мен міндеттемелер	276,403	276,403	216,281	216,281

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған валюталарға қатысты теңге бағамының нығаюы барлық басқа айнымалылар өзгеріссіз қалады деген жорамалға сүйене отырып, шамасы бойынша тең, бірақ белгі бойынша жоғарыда келтірілген көрсеткіштерге кері әсерін тигізеді.

(ii) **Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру қаупі**

Топқа нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің ауытқуы оның қаржылық жағдайы мен ақша ағындарына әсер етеді. Мұндай ауытқулар пайыздық маржаның деңгейін жоғарылатуы мүмкін, бірақ оны төмендетуі мүмкін немесе пайыздық мөлшерлемелердің күтпеген өзгеруі жағдайында шығындардың пайда болуына әкелуі мүмкін.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі белгілі бір өтеу мерзімі бар қолда бар немесе болжанатын активтердің шамасы бірдей өтеу мерзімі бар қолда бар немесе болжанатын міндеттемелердің шамасынан асқан немесе аз болған жағдайларда туындайды.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне сезімтал топ құралдарына мыналар жатады:

мың теңге	2023 ж.			2022 ж.		
	Белгіленген мөлшерлеме	Айнымалы мөлшерлеме	Барлығы	Белгіленген мөлшерлеме	Айнымалы мөлшерлеме	Барлығы
Қаржылық активтер мен міндеттемелер						
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	23,396,875	-	23,396,875	16,798,772	-	16,798,772
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар-борыштық құралдар	1,561,017	-	1,561,017	-	-	-
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар - борыштық құралдар	50,743,686	15,064,306	65,807,992	-	-	-
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	351,775,262	6,578,769	358,354,031	343,503,403	8,059,216	351,562,619
«РЕПО» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	(25,419,694)	-	(25,419,694)	-	-	-
Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары						
Активтер	-	-	2,002,235	-	-	1,825,956
Міндеттемелер	-	-	(205,993,073)	-	-	(173,607,561)

Есепті күнге нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің 100 базистік пунктке (бп) ұлғаюына немесе төмендеуіне Топтың сезімталдығын талдау, бұл барлық басқа айнымалылардың өзгеріссіз қалуын білдіреді, келесідей ұсынылуы мүмкін:

	2023 ж.		2022 ж.	
	Пайда немесе шығын	Меншікті капитал	Пайда немесе шығын	Меншікті капитал
Мөлшерлеменің өсуіне қарай 100 базистік пунктке параллель ауысу				
Қаржылық активтер мен міндеттемелер	(305,482)	(305,482)	(453,620)	(453,620)
Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары	926,153	926,153	991,097	991,097
Мөлшерлемелердің төмендеуіне қарай 100 базистік пунктке параллель ауысу				
Қаржылық активтер мен міндеттемелер	287,392	287,392	453,620	453,620
Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары	(900,251)	(1,212,162)	(991,097)	(991,097)

Пайдаға немесе шығынға және меншікті капиталға әсері тиісті табыс салығын шегергенде ұсынылады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әрекет ететін позициялар негізінде жасалған пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі салдарынан әділ құны бойынша бағаланатын әділ борыштық қаржы активтерінің өзгерістеріне пайданың немесе шығынның және меншікті капиталдың сезімталдығын және кірістілік қисықтарының 100 базистік пунктке ұлғаю немесе кему жағына параллель ығысуының оңайлатылған сценарийін талдау мөлшерлемелер келесідей ұсынылуы мүмкін:

	2023 ж.		2022 ж.	
	Пайда немесе шығын	Меншікті капитал	Пайда немесе шығын	Меншікті капитал
Мөлшерлемелердің төмендеуіне қарай 100 базистік пунктке параллель ауысу	48,361	1,686,190	-	-
Мөлшерлеменің өсуіне қарай 100 базистік пунктке параллель ауысу	(43,439)	(1,840,444)	-	-

(iv) Үлестік құралдар бағасының өзгеру қаупі

Үлестік құралдар бағасының өзгеру тәуекелі-бұл белгілі бір құралға немесе оның эмитентіне тән факторлардың әсерінен болғанына қарамастан, нарықтық бағалардың өзгеруі нәтижесінде (пайыздық мөлшерлеменің немесе валюталық тәуекелдің өзгеру тәуекелінің әсерінен туындаған өзгерістерден басқа) қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша ағындарының ауытқу тәуекелі, немесе нарықтағы барлық ұқсас қаржы құралдарына әсер ететін факторлар. Үлестік құралдар бағасының өзгеру қаупі Топта қаржы құралы бойынша ұзақ немесе қысқа болған кезде пайда болады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қолданыстағы позициялар және бағалы қағаздар құнының 5% төмендеуінің немесе өсуінің оңайлатылған сценарийі негізінде жасалған пайда немесе шығын мен меншікті капиталдың бағалы қағаздар бағамдарының өзгеруіне сезімталдығын талдау мынадай түрде ұсынылуы мүмкін: бұл талдау салықтар шегерілгенге дейін жүргізілді.

мың теңге	2023 ж.		2022 ж.	
	Пайда немесе шығын	Меншікті капитал	Пайда немесе шығын	Меншікті капитал
Бағалы қағаздар құнының 5% өсуі	28,930	1,330,075	2,663	1,735,793
Бағалы қағаздар құнының 5% төмендеуі	(28,930)	(1,330,075)	(2,663)	(1,735,793)

(в) Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел қайта сақтандыру шарттары немесе қаржы құралдары бойынша тапсырыс берушілер немесе контрагенттер тарапынан шарттық міндеттемелер сақталмаған жағдайда Топ үшін қаржылық шығындар тәуекелін білдіреді. Топ кредиттік тәуекелді шоғырландыру лимиттерін белгілеу және сақтау жөніндегі талаптарды қамтитын бекітілген саясаттар мен рәсімдерді қолдану арқылы кредиттік тәуекелді (танылған қаржы активтері және танылмаған шарттық міндеттемелер бойынша) басқарады. Кредиттік саясатты Басқарма қарайды және бекітеді.

Топ жекелеген кредиттердің жай-күйіне тұрақты мониторинг жүргізеді және өз қарыз алушыларының төлем қабілеттілігін тұрақты негізде қайта бағалауды жүргізеді. Жекелеген контрагенттерді талдаудан басқа, тәуекелдерді басқару департаменті кредиттер мен нарықтық тәуекелдердің шоғырлануына қатысты тұтастай алғанда кредит портфелін бағалауды жүргізеді.

Кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі, әдетте, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте және танылмаған шарттық міндеттемелер сомасында қаржы активтерінің баланстық құнында көрсетіледі. Активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу мүмкіндігі ықтимал кредиттік тәуекелді төмендету үшін маңызды емес.

Есепті күндегі жағдай бойынша қаржы активтеріне қатысты кредиттік тәуекелге ұшыраудың ең жоғары деңгейі мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	2023 ж.	2022 ж. (қайта есептелді)
АКТИВТЕР		
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	27,383,792	18,419,484
Әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар-борыштық құралдар	67,369,009	-
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	358,354,031	351,562,619
Сақтандыру шарттары бойынша активтер	353,207	-
Ұсталатын қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	1,649,028	1,825,956
Басқа қаржы активтері	1,108,032	827,007
Кредиттік тәуекелге ұшыраудың ең жоғары деңгейінің жиыны	456,217,099	372,635,066

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бір борышкері бар (2022 жылғы 31 желтоқсан: екі борышкер), оған қатысты кредиттік тәуекелге ұшырау кредиттік тәуекелге ұшыраудың ең жоғары деңгейінің 10% асады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы клиентке қатысты кредиттік тәуекелге ұшырау 271,020,521 мың теңгені құрайды (2022 жылғы 31 желтоқсан: 266,080,997 мың теңге).

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу

Төмендегі кестеде көрсетілген ақпаратты ашу қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді қамтиды:

- Топтың қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте өзара есепке алынады немесе
- қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзара есепке алынғанына қарамастан, ұқсас қаржы құралдарына қолданылатын заңды түрде жарамды өзара есеп айырысу туралы бас келісімнің немесе ұқсас келісімдердің мәні болып табылады.

«РЕПО» мәмілелері, «кері РЕПО» мәмілелері, Топтың бағалы қағаздарын қарызға алу және қарызға беру туралы келісімдері своптар мен туынды құралдар жөніндегі халықаралық дилерлер қауымдастығының (ISDA) өзара есеп айырысу туралы бас келісімдеріне ұқсас өзара есеп айырысу шарттары бар бас келісімдердің мәні болып табылады. Негізінен, осы келісімдерге сәйкес, бір валютадағы аяқталмаған операцияларға қатысты әр контрагент белгілі бір күні төлеуге жататын сомалар бір Тараптың екінші Тарапқа төлеуіне жататын бірыңғай таза соманы құрайды. Белгілі бір жағдайларда, мысалы, дефолт сияқты несиелік оқиға болған кезде, келісімге сәйкес барлық аяқталмаған операциялар тоқтатылады, тоқтату кезіндегі құн бағаланады және тек таза сома ғана төленеді немесе есеп айырысу операцияларында төленеді. Халықаралық своп және туынды құралдар дилерлері қауымдастығының (ISDA) бұрын көрсетілген бас өзара есеп айырысу келісімдері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзара есеп айырысу критерийлеріне сәйкес келмейді. Себебі, олар топтың немесе оның контрагенттерінің дефолты, төлем қабілетсіздігі немесе банкроттығы жағдайында ғана заңды түрде жарамды болып табылатын танылған сомаларды өзара есепке алу құқығын жасайды.

Сонымен қатар, Топ пен оның контрагенттері қарызды өзара есеп айырысу арқылы шешуге немесе активті іске асыруға және міндеттемені бір уақытта орындауға ниетті емес.

Бұдан әрі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзара есеп айырысу туралы заңды күші бар бас келісімдердің және осыған ұқсас келісімдердің нысанасы болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер көрсетілген.

мың теңге	Танылған қаржы активтерінің / қаржылық міндеттемелердің толық сомалары	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзара есептелген танылған қаржы активтерінің / қаржылық міндеттемелердің толық сомалары	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған қаржы активтерінің / қаржылық міндеттемелердің таза сомасы	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзара есептелмеген тиісті сомалар	Таза сома
				Қаржы құралдары	
«Кері РЕПО» мәмілелері, бағалы қағаздарды қарыз алу туралы келісімдер және осыған ұқсас келісімдер	6,493,556	-	6,493,556	(6,387,037)	106,519
Қаржы активтерінің жиыны	6,493,556	-	6,493,556	(6,387,037)	106,519
«РЕПО» мәмілелері, бағалы қағаздарды қарызға беру туралы келісімдер	(25,419,694)	-	(25,419,694)	24,405,202	(1,014,492)
Қаржылық міндеттемелердің жиыны	(25,419,694)	-	(25,419,694)	24,405,202	(1,014,492)

Бұдан әрі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзара есеп айырысу туралы заңды күші бар бас келісімдердің және осыған ұқсас келісімдердің нысанасы болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер көрсетілген.

мың теңге	Танылған қаржы активтерінің / қаржылық міндеттемелердің толық сомалары	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзара есептелген танылған қаржы активтерінің / қаржылық міндеттемелердің толық сомалары	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған қаржы активтерінің / қаржылық міндеттемелердің таза сомасы	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзара есептелмеген тиісті сомалар	Қаржы құралдары	Таза сома
Қаржы активтерінің/қаржылық міндеттемелердің түрлері						
«Кері РЕПО» мәмілелері, бағалы қағаздарды қарыз алу туралы келісімдер	3,200,813	-	3,200,813	(3,200,813)		-
Қаржы активтерінің жиыны	3,200,813	-	3,200,813	(3,200,813)		-
«РЕПО» мәмілелері, бағалы қағаздарды қарызға беру туралы келісімдер	-	-	-	-		-
Қаржылық міндеттемелердің жиыны	-	-	-	-		-

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған және бұрын келтірілген кестелерде ашылған қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің толық сомалары және олардың таза сомалары амортизацияланған құн бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бағаланады.

(г) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі-бұл топтың сақтандыру шарттарымен және қаржылық міндеттемелермен байланысты міндеттерді орындау кезінде қиындықтарға тап болу қаупі, олар бойынша есеп айырысу ақша қаражатын немесе басқа қаржылық активті беру арқылы жүзеге асырылады. Сақтандыру шарттарының салыстырмалы түрде өтімді емес сипаты топқа өтімділігі төмен, бірақ кірістілігі жоғары активтерге инвестициялауға мүмкіндік бергенімен, өтімділік тәуекелі өтімді емес активтерден тұратын қаражаттан туындайды және активтер мен міндеттемелердің өтімділік сипаттамаларының сәйкес келмеуінің нәтижесі болып табылады.

Директорлар кеңесі Топтың өтімділік тәуекелін басқару стратегиясын анықтайды. Тәуекел-менеджмент департаменті мен қазынашылық күн сайын өтімділік бойынша Топтың ұстанымына мониторинг жүргізеді. Топтың өтімділікті басқаруға деген көзқарасы, мүмкіндігінше, өз міндеттемелерін қалыпты және стресстік жағдайларда, қолайсыз шығындарсыз немесе топтың беделіне нұқсан келтіру қаупінсіз орындау үшін жеткілікті өтімділікті қамтамасыз ету болып табылады. Өтімділік тәуекелін басқару тобының стратегиясының негізгі ережелері келесідей:

- қаржыландыру көздерінің әртараптандырылған құрылымын және күтпеген жағдайларға сәйкес өтімділікті сақтау;
- қолма-қол ақшаға оңай айырбасталатын валюталар мен өтеу мерзімдері бойынша әртараптандырылған өтімділігі жоғары активтер портфелінің болуы кассалық өтімділіктің қысқа мерзімді алшақтығы жағдайында қорғау шарасы ретінде;

- топтың қаржы активтерінің ақша ағындарының сақтандыру шарттарының және басқа да қаржылық міндеттемелердің ақша ағындарына мүмкіндігінше сәйкестігін қолдау;
- өтімділік көрсеткіштерінің тиісті белгіленген нормативтерге сәйкестігін бақылауды жүзеге асыру және Топтың өтімділігі бойынша әртүрлі тәуекелдерге ұшырауына және жаһандық оқиғалардың, елдегі және топтың өзіндегі оқиғалардың әсеріне «стресс-тесттер» жүргізу.

Тәуекел-менеджмент департаменті және топтың қазынашылығы өтімділік нормативтеріндегі қысқа мерзімді өзгерістерді жабу үшін жалпы топта жеткілікті өтімділікті қамтамасыз етуге арналған қысқа мерзімді өтімді активтер пулын қолдайды. Ұзақ мерзімді қаржыландыру құрылымдық өтімділік стандарттарын сақтау үшін қолданылады.

Өтімділік бойынша позицияны мониторингтеу үшін қалыпты және қолайсыз жағдайларда нарық жағдайының әртүрлі ықтимал сценарийлерін ескере отырып, тұрақты негізде «стресс-тесттер» жүргізіледі. Сценарийлер топтағы нақты оқиғаларды да, нарыққа қатысты оқиғаларды да ескере отырып жасалады.

Келесі кестеде өтеу мерзімі бойынша топтың сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелерге талдау келтірілген, онда ақша ағындарын алу күтілетін күндер көрсетілген. СБНТ қолдана отырып бағаланатын жабынның қалған бөлігі бойынша міндеттемелер олардың осы талдауы алынып тасталды.

Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын есептеу

2023 ж. мың теңге	Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын есептеу						Барлығы
	1 жыл немесе 1 жылдан аз	1-2 жыл	2-3 жыл	3-4 жыл	4-5 жыл	5 жылдан астам	
Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(126,784,453)	(12,727,170)	(22,671,034)	(3,886,126)	(883,829)	(1,515,815)	(168,468,427)

Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын есептеу

2022 (қайта есептелді) мың теңге	Болашақ ақша ағындарының ағымдағы құнын есептеу						Барлығы
	1 жыл немесе 1 жылдан аз	1-2 жыл	2-3 жыл	3-4 жыл	4-5 жыл	5 жылдан астам	
Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	(93,944,285)	(8,210,512)	(32,407,813)	(4,621,628)	(934,904)	(1,764,518)	(141,883,660)

Топтың қаржылық міндеттемелерін өтеудің қалған шарттық мерзімдері 2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «1 жыл немесе 1 жылдан аз» санатына жатады. Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша дисконтталмаған ағындар олардың баланстық құнынан айтарлықтай ерекшеленбейді.

25 Шартты активтер мен міндеттемелер

(а) Соттың істі қарауы

Нарықтағы әдеттегі қызметін жүзеге асыру барысында топ әртүрлі заңды талаптарға тап болады. Топ басшылығы сот талқылаулары нәтижесінде туындайтын топ міндеттемелерінің түпкілікті шамасы (олар болған жағдайда) болашақта Топтың қаржылық жағдайына немесе қызметінің нәтижелеріне елеулі теріс әсер етпейді деп пайымдайды.

(б) Қазақстандағы шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі салыстырмалы түрде жаңа бола отырып, заңнамалық нормалардың, ресми түсіндірмелердің және сот шешімдерінің жиі өзгеруімен сипатталады, олар көбінесе анық емес және қарама-қайшы болып табылады, бұл оларды әртүрлі салық органдарының, соның ішінде ХҚЕС қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес кірістерді, шығыстарды және шоғырландырылған қаржылық есептіліктің басқа баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірлерді екіұшты түсіндіруге мүмкіндік береді. Салықтарды есептеудің дұрыстығына қатысты тексерулер мен тергеулерді ірі айыппұлдар салуға және пайыздар алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеушілер жүргізеді. Есепті кезеңдегі салықтарды есептеудің дұрыстығы келесі бес күнтізбелік жыл ішінде тексерілуі мүмкін, бірақ белгілі бір жағдайларда бұл мерзім ұзартылуы мүмкін.

Бұл мән-жайлар Қазақстанда салық тәуекелдерінің басқа елдерге қарағанда әлдеқайда жоғары болуына әкеп соғуы мүмкін. Топ басшылығы қолданыстағы салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін түсінуіне сүйене отырып, салық міндеттемелері толық көрсетілген деп санайды. Алайда, осы ережелерді тиісті органдардың түсіндіруі басқаша болуы мүмкін және егер олар өз ұстанымдарының заңдылығын дәлелдей алса, бұл осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

26 Қаржылық активтер мен міндеттемелер: әділ құн

Әділ құнды бағалау активті сату кезінде алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасындағы әдеттегі мәміле жағдайында міндеттемені беру кезінде төленетін бағаны анықтауға бағытталған. Дегенмен, белгісіздік пен субъективті пайымдауларды пайдалануды ескере отырып, әділ құн активтерді дереу сату немесе міндеттемелерді орындау шеңберінде жүзеге асырылатын құн ретінде түсіндірілмеуі керек.

Белсенді нарықта айналыстағы қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құны нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлік бағаларға негізделеді. Барлық басқа қаржы құралдары үшін топ бағалау әдістерін қолдана отырып, әділ құнды анықтайды.

Бағалау әдістерінің мақсаты активтерді сату немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында міндеттемелерді беру бойынша ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операцияның бағасын көрсететін әділ құнды бағалау тәсіліне қол жеткізу болып табылады.

Бағалау әдістеріне ағымдағы уақытқа келтірілген таза құнды бағалау және ақша ағындарын дисконттау модельдері, нарықтық баға белгілеулері белгілі ұқсас құралдармен салыстыру, сондай-ақ бағалаудың басқа модельдері кіреді. Бағалау үшін пайдаланылатын пайымдаулар мен деректерге тәуекелсіз және базалық пайыздық мөлшерлемелер, кредиттік спредтер және дисконттау мөлшерлемелерін, акциялар мен облигациялардың баға белгілеулерін, валюта бағамдарын, қор индекстерін, сондай-ақ күтілетін баға ауытқуларын және оларды салыстыруды бағалау үшін қолданылатын басқа түзетулер жатады. Бағалау әдістері нарықтың тәуелсіз қатысушылары анықтайтын есепті күндегі жағдай бойынша қаржы құралының құнын көрсететін әділ құнды анықтауға бағытталған.

Баланстық құны 27,918 мың теңге (2022 жыл: 27,918 мың теңге) өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, белгіленбейтін үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын айқындау мүмкін емес.

(а) Әділ құнды бағалау иерархиясы

Топ көрсетілген бағаларды қалыптастыру кезінде пайдаланылатын деректердің маңыздылығын ескеретін әділ құнды бағалаудың келесі иерархиясын пайдалана отырып, әділ құнды бағалайды.

- 1 деңгей: бірдей қаржы құралдарына қатысты белсенді нарықтағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- 2 деңгей: 1-деңгейге қатысты баға ұсыныстарынан басқа бастапқы деректер тікелей (яғни баға ұсыныстары) немесе жанама түрде (яғни баға ұсыныстарынан алынған деректер) қол жетімді. Бұл санат мыналарды пайдалана отырып бағаланатын құралдарды қамтиды: ұқсас құралдар үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер, белсенді ретінде қарастырылмайтын нарықтардағы ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеулер немесе барлық пайдаланылатын деректер тікелей немесе жанама түрде бақыланатын бастапқы деректерге негізделетін бағалаудың басқа әдістері.
- 3 деңгей: қол жетімді емес деректер. Бұл санатқа бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген ақпаратты пайдалана отырып бағаланатын құралдар кіреді, мұндай бақыланбайтын деректер құралды бағалауға айтарлықтай әсер етеді. Бұл санатқа ұқсас құралдарға арналған баға белгілеулер негізінде бағаланатын құралдар кіреді, оларға қатысты құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін елеулі бақыланбайтын түзетулерді немесе пайымдауларды пайдалану талап етіледі.

Келесі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құнды бағалау жатқызылған әділ құн иерархиясының деңгейлері бойынша инвестициялардың әділ құнын талдау келтірілген:

мың теңге	1 деңгей	2 деңгей	Барлық әділ құн	Барлық баланстық құн
ПШАӘҚ бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	2,139,622	-	2,139,622	2,139,622
БЖКӘК бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	66,249,558	25,553,418	91,802,976	91,802,976
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	126,185,422	220,831,883	347,017,305	358,354,031

Келесі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құнды бағалау жатқызылған әділ құн иерархиясының деңгейлері бөлінісінде өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестициялардың әділ құнын талдау берілген:

мың теңге	1 деңгей	2 деңгей	Барлық әділ құн	Барлық баланстық құн
ПШАӘҚ бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	53,261	-	53,261	53,261
Сату үшін қолда бар қаржылық активтер	34,651,905	-	34,651,905	34,651,905
Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестициялар	128,813,861	206,242,808	335,056,669	351,562,619

2023 және 2022 жылдар аралығында әділ құн иерархиясының деңгейлері арасында ауысулар болған жоқ.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық бағалы қағаздарды қоспағанда, амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құны олардың баланстық құнына шамамен тең болады және әділ құн иерархиясының 2-деңгейіне жатқызылады.

27 Байланысты тараптармен операциялар**(а) Бақылау қатынастары**

Топтың бас кәсіпорны «евразиялық қаржы компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Бас кәсіпорын») болып табылады. Бас кәсіпорынды жеке тұлғалар тобы бақылайды: Машкевич А. А. мырза, П. К. Шодиев мырза және М. Н. Ибрагимова ханым, олардың әрқайсысы 33.3% иеленеді. Топтың Бас кәсіпорны сыртқы пайдаланушыларға қол жетімді шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсынады.

(б) Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелерімен операциялар

2023 жылғы 31 желтоқсанда және 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға арналған қызметкерлер шығыстарының құрамына енгізілген сыйақылардың жалпы мөлшері келесідей ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	2023 ж.	2022 ж.
Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелері	2,170,503	2,295,606

(в) Басқа байланысты тараптармен операциялар

Басқа байланысты тараптарға Машкевич А. А. мырзаның, П. К. Шодиев мырзаның және М. Н. Ибрагимова ханымның бақылауындағы компаниялар кіреді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоттар бойынша қалдықтар, сондай-ақ басқа да байланысты тараптармен операциялар бойынша тиісті пайда немесе шығын:

	Бас кәсіпорын	Бас кәсіпорынның еншілес кәсіпорындары	Басқалар	Барлығы
	мың теңге	мың теңге	Орташа пайыздық мөлшерлеме, %	мың теңге
Активтер				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары				
- теңгемен	-	12,055,632	15	- 12,055,632
- АҚШ долларымен	-	4,916,526	2	- 4,916,526
- еуромен	-	1,643,554	-	- 1,643,554
- ресей рублімен	-	5,226	5	- 5,226
- басқалар	-	1,948,986	-	- 1,948,986
Басқа активтер	-	29,648	-	320,000 349,648
Міндеттемелер				
Сақтандыру шарттары бойынша аванстар	-	(99)	-	(24,622) (24,721)
Басқа кредиторлық берешек	-	(243,586)	-	(11,175) (254,761)
Басқа міндеттемелер	-	(12,467)	-	- (12,467)
Пайда/(шығын)				
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер	-	3,274,110	-	- 3,274,110
Басқа операциялық шығындар	-	(218,675)	-	- (218,675)
Басқа кірістер, нетто	10,599	22,913	-	215,581 249,093
Сақтандыру шарттары				
Алынған сыйлықақылар	49	4,772,460	-	24,253,137 29,025,646
Төленген шағымдар	-	(873,645)	-	(10,556,266) (11,429,911)
Төленген комиссиялық сыйақылар	-	(23,841,118)	-	- (23,841,118)
Баланстан тыс міндеттемелер				
Жалпы жиынтық тәуекелге ұшырау*	41,453	92,246,217	-	560,492,749 652,780,419

* Баланстан тыс міндеттемелер байланысты тараптармен жасалған қолданыстағы сақтандыру шарттары бойынша сақтандырудың жалпы сомасын білдіреді.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоттар бойынша қалдықтар, сондай-ақ басқа да байланысты тараптармен операциялар бойынша тиісті пайда немесе шығын:

	Бас кәсіпорын	Бас кәсіпорынның еншілес кәсіпорындары	Орташа пайыздық мөлшерлеме, %	Басқалар	Барлығы
	мың теңге	мың теңге		мың теңге	мың теңге
Активтер					
Ақша қаражаттары және олардың баламалары					
- теңгемен	-	6,641,068	12.76	-	6,641,068
- АҚШ долларымен	-	6,940,130	1.5	-	6,940,130
- еуромен	-	1,283,091	-	-	1,283,091
- ресей рублімен	-	4,110	4	-	4,110
Басқа активтер	-	182,160	-	400,000	582,160
Міндеттемелер					
Сақтандыру шарттары бойынша аванстар					
	-	-	-	(8,260)	(8,260)
Басқа кредиторлық берешек	-	348,533	-	-	348,533
Басқа міндеттемелер	-	223	-	-	223
Пайда/(шығын)					
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер					
	-	767,460	-	-	767,460
Басқа операциялық шығындар	-	(155,530)	-	-	(155,530)
Басқа кірістер, нетто	10,599	24,950	-	211,210	246,758
Сақтандыру шарттары					
Алынған сыйлықақылар	98,463	5,154,099	-	24,268,137	29,520,699
Төленген шағымдар	-	(574,867)	-	(3,529,984)	(4,104,851)
Төленген комиссиялық сыйақы	-	(19,322,363)	-	-	(19,322,363)
Баланстан тыс міндеттемелер					
Жалпы жиынтық тәуекелге ұшырау*					
	2,144,300	84,890,250	-	515,488,140	602,522,690

* Баланстан тыс міндеттемелер байланысты тараптармен жасалған қолданыстағы сақтандыру шарттары бойынша сақтандырудың жалпы сомасын білдіреді.

2023 жылы Топ акционерлерге 41,006,470 мың теңге мөлшерінде дивидендтер жариялады және төледі (2022 жылы: 32,357,751 мың теңге).